

Nota van Antwoord zienswijzen besluiten Windpark Maasvlakte 2 (20-01-2021)

In deze Nota van Antwoord wordt ingegaan op de zienswijzen die zijn ingediend op de ontwerpbesluiten van Windpark Maasvlakte 2 die van 30 oktober 2020 tot 10 december 2020 ter inzage hebben gelegen. Het hieronder onder zienswijzenummer (Zw.nr.) opgenomen nummer correspondeert met het nummer in de brief met ontvangstbevestiging van uw zienswijze. Op die manier kunt u zien welk nummer van de beantwoording betrekking heeft op uw zienswijze.

Naast de beantwoording van de zienswijzen wordt in deze Nota aangegeven hoe is omgegaan met het advies van de Commissie m.e.r. van 14 december 2020.

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
1	1.1	001	Een groot gedeelte van deze turbines wordt op het strand gebouwd wat nu een recreatiegebied is. Dit gebied is steeds geliefder en bekender aan het worden voor vele zonnebaders, wandelaars en watersporters. Na het plaatsen van de windmolens, is het strand voor kitesurfers onveilig geworden en daardoor niet meer toegankelijk. Het is wachten op een groot ongeluk als een kitesurfer toch per ongeluk in de buurt komt van de windmolens en wat er dan kan gebeuren moet ik niet aan denken.	<p>De gemeente Rotterdam heeft op 19 januari 2021 het 'Aanwijzingsbesluit kitesurfen Maasvlakte 2' ingetrokken. Op basis daarvan is het vanaf 1 januari 2022 niet langer toegestaan te kitesurfen op het extensieve strand. Doordat daarmee kitesurfen niet langer wordt toegestaan ter hoogte van het extensieve strand, zal er geen sprake zijn van een gevaar op kitesurfers als gevolg van het windpark.</p> <p>Separaat is de gemeente voornemens om in 2021 een nieuw aanwijzingsbesluit te nemen, waarin kitesurfzones worden geformaliseerd. Dit valt echter buiten de reikwijdte van voorliggende besluitvorming.</p>	
2	1.2	001	Andere recreanten zullen er ook niet meer het strand op gaan vanwege de slagschaduw en herrie. Dit gebied kan door het plaatsen van de windmolens op het strand, met de beste wil van de wereld, geen recreatiegebied meer genoemd worden.	In het MER is de mate van geluidbelasting en slagschaduw beoordeeld. Een strand is geen geluidgevoelig object (zoals bijvoorbeeld een woning of school) of gebied en ter plaatse hoeft niet voldaan te worden aan de normen voor windturbinegeluid of slagschaduwhinder. De windturbines zullen echter wel hoorbaar zijn en er zal eveneens slagschaduw optreden. In het kader van de	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
				<p>goede ruimtelijke ordening is dan ook inzichtelijk gemaakt in welke mate er geluid en slagschaduw hinder optreedt.</p> <p>De geluidsbelasting op de rand van het intensieve strand is maximaal $L_{den}=49$ dB, wat iets hoger ligt dan de norm voor gevoelige objecten ($L_{den} = 47$ dB). Ter hoogte van het extensieve strand kan, afhankelijk van de exacte locatie, de geluidsbelasting hoger zijn. De feitelijke geluidsbelasting wordt acceptabel bevonden in het belang van de realisatie van het Windpark als bijdrage aan de energietransitie en de doelstellingen voor duurzame energie.</p> <p>Voor de grens van het intensieve strand geldt dat de slagschaduwduur ca. 1 uur per jaar is en derhalve ruim binnen de norm voor gevoelige objecten valt (norm voor gevoelige objecten is max. 6 uur per jaar). Effecten als gevolg van slagschaduw op het intensieve strand zijn derhalve zeer beperkt en acceptabel geacht. Voor het extensieve strand geldt dat er wel slagschaduw plaatsvindt, afhankelijk van waar men zich op het strand bevindt. Dit kan voor strandgasten als hinderlijk worden ervaren. Gezien de beperkte mate van slagschaduw, de tijdelijkheid van de bezoeken aan het strand, slagschaduw zich gedurende de dag verplaatst en dus niet continue op één plek aanwezig is en men het gedrag op de slagschaduw kan aanpassen, zijn effecten relatief beperkt en acceptabel bevonden.</p>	
3	1.3	001	Nu dit grote recreatiegebied verdwijnt, vraag ik mij af of er voor de recreatie voor de regio Rotterdam een nieuw groot gebied vrijgemaakt gaat worden.	Recreëren op het extensieve en intensieve strand van de tweede Maasvlakte is nog altijd mogelijk. Er bestaat dan ook geen aanleiding tot het realiseren van een ander recreatiegebied.	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
				<p>Het bestaande kitesurfgebied zal komen te vervallen. De gemeente Rotterdam acht het niet langer veilig ter hoogte van het extensieve strand te kitesurfen. Hiertoe is op 19 januari 2021 een intrekking van het 'Aanwijzingsbesluit kitesurfen Maasvlakte 2' vastgesteld. Separaat is de gemeente voornemens om in 2021 een nieuw aanwijzingsbesluit te nemen, waarin kitesurfzones worden geformaliseerd. Dit valt echter buiten de reikwijdte van voorliggende besluitvorming.</p>	
4	2.1	002	In eerste instantie is mijn vraag, waarom? Waarom juist daar?	<p>De locatie van het windpark is reeds in meerdere beleidsstukken op Rijks, provinciaal en gemeentelijk niveau aanwezen als locatie voor windenergie en is onderdeel van bestuurlijke afspraken. Vanaf het begin (2008) is bij de aanleg van Maasvlakte 2 bedoeld om hier windenergie te realiseren en is dit ook als dusdanig benoemd. In het bestemmingsplan Maasvlakte 2 (2018) is de locatie aangewezen voor de realisatie van windenergie. De afweging met betrekking tot de locatie heeft dus reeds eerder plaatsgevonden. Naast goede windcondities en de grootte van het gebied, is de locatie geschikt vanwege de grote afstand tot woningen. Het windpark wordt binnen de in het Bestemmingsplan Maasvlakte 2, voor windenergie aangewezen locatie gerealiseerd.</p>	
5	2.2	002	Waarom zouden deze windmolens langs de Prinses Maximaweg niet ter hoogte van het fietspad geplaatst worden of naast de weg, aangezien dit terrein hoger is gelegen (meer windvangst)?	<p>De windturbinelocaties zijn op basis van de overeenkomst met de grondeigenaar gebonden aan de zone voor windenergie zoals die in het Bestemmingplan Maasvlakte 2 is aangewezen. Aan een andere locatie wordt geen medewerking verleend. Op basis van het bestemmingsplan geldt een aantal regels die ervoor zorgen dat windturbines van deze omvang niet dicht naar het industriële</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
				complex van de Maasvlakte 2 kunnen staan en tevens niet hoger kunnen worden geplaatst. Met name de veiligheidsafstand die moet worden aangehouden tot de leidingenstaat (de HIZ-afstand), ten behoeve van het veilig en doelmatig gebruik van de leidingenstraat, is hierbij bepalend. Dat zorgt ervoor dat de windturbines niet ter hoogte van het fietspad of naast de weg geplaatst kunnen worden.	
6	2.3	002	Mijn bezwaar in deze is in eerste instantie de horizon vervuiling op het strand zelf voor alle recreatie en strandgangers.	In het MER is het aspect landschap beoordeeld. Daaruit volgt dat het windpark een invloed heeft op het huidige landschap, maar dat de impact beperkt is, aangezien het windpark aansluit bij het industriële karakter van de Maasvlakte 2. Het aspect landschap is door het bevoegd gezag meegewogen in de besluitvorming over het windpark en de effecten van het windpark zijn mede vanwege het belang voor de energietransitie en de doelstellingen daarvoor aanvaardbaar gevonden.	
7	2.4	002	In tweede instantie is mijn bezwaar het gigantische gevaar voor de kitesurfers, die op Maasvlakte 2 mogen varen. Kitelijnen zijn zo lang, daarmee zit een kite al in het bereik van de wieken.	De gemeente Rotterdam heeft op 19 januari 2021 een intrekking van het 'Aanwijzingsbesluit kitesurfen Maasvlakte 2' vastgesteld. Op basis daarvan is het niet langer toegestaan te kitesurfen op extensieve strand. Doordat kiten niet langer wordt toegestaan ter hoogte van het extensieve strand, zal er geen sprake zijn van een gevaar op kitesurfers als gevolg van het windpark.	
8	2.5	002	In derde instantie is het zonde van de geluidsoverlast boven je hoofd voor dit stukje uniek toeristisch strand.	Een strand is geen geluidgevoelig object of gebied en is daarmee niet wettelijk beschermd tegen windturbinegeluid. De windturbines zullen wel hoorbaar zijn. In het kader van de goede ruimtelijke ordening is dan ook inzichtelijk gemaakt in welke mate er geluid optreedt. Zo is de geluidsbelasting op de rand van het intensieve strand maximaal $L_{den}=49$ dB, wat iets hoger ligt dan de norm voor	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
				gevoelige objecten ($L_{den} = 47$ dB). Ter hoogte van het extensieve strand zal, afhankelijk van de exacte locatie, de geluidsbelasting hoger kunnen zijn. De geluidsbelasting wordt acceptabel bevonden in het belang van de realisatie van het Windpark als bijdrage aan de energietransitie en de doelstellingen voor duurzame energie.	
9	2.6	002	Bij deze mijn zienswijze, waarbij het bouwen van windmolens op Maasvlakte 2 absoluut geen probleem moet zijn, zolang de plaatsing vergelijkbaar is met de Slufter, waarbij plaatsing van windmolens op het strand wordt vermeden.	Zoals vermeld onder 2.2 is de plaatsing van windturbines op het duin, zoals bij windpark Slufter, niet mogelijk vanwege te overeenkomst met de grondeigenaar. De aan te houden afstand m.b.t. de HIZ-afstand leidt ertoe dat er niet dicht naar het duin kan worden geschoven.	
10	2.7	002	P.S. Reden van de zienswijze is de onderschatte en absolute gevaren van de windmolens op het strand zeker met betrekking tot de kitesurf sport, waarbij de Maasvlakte 2 meer mogelijkheden biedt voor wind en golfrichting en voor veel golfrijders met kite een unieke branding locatie. Dit wordt bevestigd door de heatmap (bijgevoegd Figuur 13.15 uit het effectenrapport) en zowel het recreatie bestemmingsplan voor Maasvlakte 2 (bijgevoegd) als ook bron Kitehigh met kitespot informatie met goedgekeurde kite zones (bijgevoegd).	<p>In het MER is een beoordeling gemaakt van de effecten op kitesurfers. Beoordeeld is dat effecten optreden en dat het in principe onwenselijk is om zowel kitesurfen als windenergie op het extensieve strand toe te staan. De gemeente heeft besloten daarop het aanwijzingsbesluit in te trekken, waardoor kitesurfen ter hoogte van het extensieve strand niet langer toe is gestaan. Doordat kiten niet langer wordt toegestaan ter hoogte van het extensieve strand, zal er geen sprake zijn van een gevaar op kitesurfers als gevolg van het windpark.</p> <p>Separaat is de gemeente voornemens om in 2021 een nieuw aanwijzingsbesluit te nemen, waarin kitesurfzones worden geformaliseerd. Dit valt echter buiten de reikwijdte van voorliggende besluitvorming.</p>	
11	2.8	002	De uitleg dat er wordt gezocht naar een oplossing, is niet afdoendend aangezien het verplaatsen van de kitesurf locatie aan de Prinses Maximaweg naar de intensieve kitespot de Slufter niet	Separaat van het intrekken van het huidige aanwijzingsbesluit is de gemeente voornemens om in 2021 een nieuw aanwijzingsbesluit te	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			gaat werken. Daar zijn niet dezelfde mogelijkheden voor wind en golfrichting. Zoals al wordt beschreven, deze kitespot de Slufter wordt te intensief en overvol.	<p>nemen, waarin kitesurfzones worden geformaliseerd. Dit valt echter buiten de reikwijdte van voorliggende besluitvorming.</p> <p>Het is vanaf bouw windpark inderdaad mogelijk dat het op andere locaties op bepaalde dagen en/of tijden beperkt drukker zal worden. Het wordt echter goed mogelijk geacht op een veilige wijze te kitesurfen op de daarvoor bepaalde locaties. Extra drukte leidt dan ook niet direct tot gevaar, anders dan in de huidige situatie reeds kan ontstaan.</p>	
12	3.1	003	<p>Verbaasd, aangeslagen, ontgaan, verontwaardigd, boos. Dat ben ik en met mij nog vele, vele anderen op de Gemeente Rotterdam. Waarom? Eerst moet ik als windsurfer ruimte maken voor Maasvlakte II. Surfen heeft die jaren even on hold gestaan. Met de uitbreiding van de haven zou er namelijk ook een recreatief gedeelte komen, netjes uitgetekend op de plek waar nu in een keer een windmolenpark komt. En die is er inderdaad gekomen. Heeft u gezien hoeveel mensen hier recreëren, als uitvalbasis voor de stad? Heeft u wel door hoeveel meer potentie dit gebied heeft op recreatie? Heeft u door hoeveel mensen blij worden van zand, zee en duinen van de Maasvlakte? De gebiedsontwikkeling is geslaagd. Het recreëren neemt met de dag toe.</p>	<p>De locatie van het windpark is zowel onderdeel van bestuurlijke afspraken als van beleidsdocumenten waarin deze als locatie voor windenergie wordt vermeld. Ook in het bestemmingsplan Maasvlakte 2 is de locatie, naast recreatie, bestemd voor windenergie. Daarmee is de afweging t.a.v. de locatie en de komst van windmolens ten tijde van het bestemmingplan gemaakt.</p> <p>Bij de aanleg van de Tweede Maasvlakte is inderdaad ruimte gecreëerd voor recreatie, zowel ter hoogte van de stranden bij Slufter, evenals ter hoogte van het intensieve en extensieve strand. Ook hier geldt dat naast recreatie, ook windturbines in het bestemmingsplan zijn voorzien.</p> <p>In het MER voor de aangevraagde omgevingsvergunning is vervolgens een beoordeling gemaakt van de effecten van het windpark op recreatie. Hoewel er beïnvloeding zal plaatsvinden, zal recreatie, m.u.v. kitesurfen, op de locatie nog altijd mogelijk zijn. De</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
				gemeente acht deze beïnvloeding van het windpark op de recreatiemogelijkheden acceptabel.	
13	3.2	003	En wat doet de gemeente Rotterdam? Die zet geen windmolens in zee, die zet geen windmolens bovenop de dijk. Nee die zet ze midden op de vloedlijn. Hoe gevaarlijk wil je het hebben. Uiteraard zal er bovenop de dijk iets zijn waardoor het niet mogelijk is. Echter om dan uit te wijken naar de vloedlijn is echt heel erg kort door de bocht.	Binnen het bestemmingsplan Maasvlakte 2 is een zone opgenomen waar de realisatie van windturbines wordt toegestaan. Het windpark Maasvlakte 2 kan niet van deze begrenzing afwijken, o.a. vanwege de overeenkomst met de grondeigenaar. Daarnaast geldt dat de windturbines moeten voldoen aan de High Impact Zone (HIZ), wat een afstand tot bepaalde bestemmingsgrenzen betreft. Met dat als uitgangspunt is een uitgebreide analyse gemaakt van turbines die binnen de aangewezen zone op de zachte zeevering haalbaar zijn. Op basis daarvan is geconcludeerd dat kleinere turbines (die dichterbij het duin staan) financieel niet haalbaar zijn. Daarnaast geldt dat de huidige afmetingen windturbines, dichterbij het duin plaatsen, vanwege de HIZ eveneens niet mogelijk is. Ook het verder naar zee plaatsen is niet mogelijk, aangezien de windturbines dan buiten de aangewezen zone voor windturbines in het bestemmingsplan uitkomen. Tevens geldt dat de realisatie van het windpark daardoor significant lastiger (en duurder) wordt, wat de uitvoerbaarheid van het project beïnvloed. Dit heeft geleid tot de huidige locatie van de windturbines.	
14	3.3	003	Beloftes om recreatie te bieden voor een industrie als de Maasvlakte worden gebroken. Surfers, windsurfers en kitesurfers kunnen elders hun heil gaan zoeken.	Bij de aanleg van de Tweede Maasvlakte is ruimte geboden aan recreatie. Naast recreatie is bij het extensieve strand ook altijd ruimte bestemd aan windenergie. Dit is vastgelegd in het bestemmingsplan Maasvlakte 2. Het gegeven dat recreatie hier al jarenlang plaatsvindt en windenergie nog niet was gerealiseerd neemt niet weg dat beide beoogd zijn in dit gebied. Ook is recreatie vanaf de bouw van het windpark, m.u.v. kitesurfen, nog altijd	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
				mogelijk op het extensieve strand. Beïnvloeding die optreedt wordt door het bevoegd gezag acceptabel geacht.	
15	3.4	003	Verder strookt dit ook niet met de zienswijze van minister Ollongren; zij wil immers meer daken gebruiken voor het opwekken van zonne-energie en windmolens in zee bouwen zodat de Nederlandse bevolking er geen last van heeft.	Nederland streeft naar een duurzame energievoorziening in 2050. Het windpark op de Tweede Maasvlakte levert een forse bijdrage aan het energieneutraal maken van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en aan de ambities om meer duurzame energie op te wekken in de provincie Zuid-Holland, de gemeente Rotterdam en het Rotterdamse havengebied. Ook zonne-energie en windmolens op zee zijn belangrijk voor de energietransitie. Om de duurzame energievoorziening in 2050 te realiseren, zijn naast zonnepanelen en windmolens op zee, ook windmolens op land nodig. De locatie van Windpark Maasvlakte 2 is één van de locaties die daarvoor nodig (en bestemd) is.	
16	3.5	003	Hoe halen jullie je in het hoofd op de vloedlijn windmolens te plaatsen?	Zie de beantwoording onder 3.2	
17	3.6	003	En dan hoef ik al helemaal niet te vragen voor wie de stroom bestemd is. Dit is net als in Groningen vast voor een of andere deal met een buitenlandse investeerder. Leuk zakcentje voor de stad, ten koste van de recreatieve gebruikers van het gebied.	De opgewekte duurzame elektriciteit zal 25 jaar lang door Rijkswaterstaat worden afgenomen. Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en daarmee Rijkswaterstaat wil koploper zijn in verduurzaming en heeft zich ten doel gesteld in 2030 energieneutraal te zijn. Met de elektriciteit van Windpark Maasvlakte 2 wordt vanaf 2023 gebruik gemaakt van 100% groene elektriciteit. Tevens komt er een faciliteit waarmee financiële participatie door omwonenden mogelijk wordt gemaakt.	
18	3.7	003	Echt zonde om zo met je inwoners om te gaan. Ik ben TEGEN plaatsing van windmolens op de vloedlijn van de Maasvlakte II.	Wordt ter kennisgeving aangenomen.	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
19	4.1	004	Ten tijde van de aanleg van de tweede Maasvlakte is bewust rekening gehouden met de recreatiefactor, o.a. te weten met de bad/strandgasten. De ruimte, de aanwezigheid en de aard van de branding daar zijn zeer aantrekkelijk. Een en ander toen voor ons aanleiding om geen bezwaar te maken tegen de aanleg van de tweede Maasvlakte (sic!). Ik herinner mij nog als de dag van gisteren de start van de aanleg van de tweede Maasvlakte, mede toen ter plaatse werd gezegd, met de pijpen reeds op het strand: 'Morgen kunnen jullie hier niet meer op'.	Bij de aanleg van de Tweede Maasvlakte is ruimte geboden aan recreatie. Naast recreatie is bij het extensieve strand ook ruimte bestemd aan windenergie. Dit is ook vastgelegd in het bestemmingsplan Maasvlakte 2. Het gegeven dat recreatie hier al jarenlang plaatsvindt en windenergie nog niet was gerealiseerd neemt niet weg dat beide beoogd zijn in dit gebied. Ook is recreatie vanaf de bouw van het windpark, m.u.v. kitesurfen, nog altijd mogelijk op het extensieve strand. Beïnvloeding die optreedt wordt acceptabel geacht.	
20	4.2	004	De stranden op Voorne zelf aan de zeekant zijn door aanslibbing en de afwezigheid van branding e.d. niet aantrekkelijk. Wanneer nu door de opzet van het beoogde windpark met gigantische turbines de recreatie in de praktijk onaantrekkelijk gemaakt wordt krijgen we steeds meer het gevoel, als bewoners van Voorne-Putten, in een industrieel gebied te leven.	Recreëren op het extensieve strand is nog altijd mogelijk, ook wanneer de recreatiefunctie wordt gecombineerd met windenergie. De combinatie van functies is dan ook in het bestemmingsplan bepaald. Voor het intensieve strand geldt dat er geen windturbines worden geplaatst en recreatie aldaar gewoon mogelijk blijft. De afstand van de dichtstbij gelegen windturbine van Windpark Maasvlakte tot het intensieve strand is 187 meter.	
21	4.3	004	De overvloed van informatie, begrijpelijk enerzijds, maar onoverzichtelijk anderzijds, maakt het onduidelijk waar de turbines exact geplaatst worden. Graag een betere/nadere aanduiding waar de turbines precies geplaatst worden.	In de vergunningaanvraag en de besluiten staan de coördinaten van de windturbines opgenomen. Ook zijn verschillende tekeningen onderdeel van de besluiten, waar de locatie van de windturbines op zijn weergegeven en is in het MER een aantal visualisaties getoond. Wij zijn van mening dat de betreffende documentatie voldoende inzicht geeft in de locatie van de windturbines.	
22	4.4	004	Mede gezien de mogelijke bijeffecten van de turbines vrees ik voor een onaantrekkelijk recreatieklimaat ter plaatse.	Voor de beantwoording wordt verwezen naar de beantwoording onder 4.2.	
23	5.1	005	Allereerst wil ik graag benoemen dat ik een voorstander ben van de energietransitie, waar we nu en de komende jaren in Nederland voor	De energietransitie vraagt om het maken van integrale afwegingen. Dat geldt ook ten aanzien van windenergie en Windpark Maasvlakte	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			<p>staan. Daarom kan ik het bouwen van windmolens en andere vormen van schone energie zeker toejuichen. Echter ik vind dat ook andere belangen mee moeten worden gewogen met name ten aanzien van de locatie-bepaling van de te bouwen windmolens. Immers windmolens kunnen een forse impact hebben op de direct omgeving.</p>	<p>2. De afweging voor de locatie is reeds in het Bestemmingsplan Maasvlakte 2 gemaakt. Om milieu en omgeving een volwaardige plek in de besluitvorming te geven is een milieueffectrapport opgesteld die de effecten van het voornemen op de omgeving beschrijft. Mede op basis hiervan is een afweging gemaakt ten aanzien van windenergie op deze locatie en de gevolgen die dit heeft op de omgeving.</p>	
24	5.2	005	<p>Uit bestudering van de plannen en uit onderzoek mijnerzijds op locatie, blijkt dat er wel rekening is gehouden met het huidige recreatie gebied. Ik kan mij volledig vinden in het plaatsen van windmolens op de harde zeewering. Deze veroorzaken mijns inziens weinig overlast. Ook de windmolens op de zachte zeewering zijn op zich zorgvuldig gelokaliseerd. De windmolens vanuit zuidelijke richting naar noordelijke richting (beginnend vanaf geplande lokatie windmolen ZZ12) worden namelijk gepland vanaf de derde en laatste strandopgang (met de rode palen).</p>	<p>Wordt ter kennisgeving aangenomen.</p>	
25	5.3	005	<p>De strandrecreanten bevinden zich dus niet direct onder de windmolens. Wel vind ik het opmerkelijk en ook bezwaarlijk dat de windmolens gesitueerd worden pal <i>naast</i> het strandrecreatiegebied met de bijbehorende rode strandopgang en vrij dicht in de buurt van het zeewater. Ik ben van mening dat dit toch wel gevaren met zich mee kan brengen.</p>	<p>De windturbines worden inderdaad op afstand van het intensieve strand gerealiseerd. Er komen geen windturbines ter hoogte van het intensieve strand. De windturbines zijn wel op het extensieve strand gepositioneerd. In het MER is een beoordeling gemaakt van de effecten op recreatieveiligheid. Daarin is geconcludeerd dat effecten relatief beperkt zijn. Het MER ligt ten grondslag aan de afweging die door het bevoegd gezag ten behoeve van de besluiten is gemaakt.</p>	
26	5.4	005	<p>In theorie zou een kite-surfer met zijn kite te dicht in de buurt kunnen komen met alle gevaren van dien. Eveneens een hoog opgelaten vlieger zou eventueel verstrikt kunnen raken in de windmolen.</p>	<p>In het MER is geconcludeerd dat het vanuit veiligheidsoogpunt onwenselijk is te kitesurfen ter hoogte van het windpark. De gemeente heeft om die reden het 'Aanwijzingsbesluit kitesurfen</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
				<p>Maasvlakte 2' ingetrokken (19 januari 2021), waardoor kitesurfen ter hoogte van het extensieve strand niet langer wordt toegestaan. Doordat kiten niet langer wordt toegestaan ter hoogte van het extensieve strand, zal er geen sprake zijn van een gevaar op kitesurfers als gevolg van het windpark. Het is niet waarschijnlijk dat een vlieger in aanraking komt met een turbineblad, aangezien er voldoende ruimte is op het strand om op afstand van de windturbine te vliegeren.</p>	
27	5.5	005	<p>Daarnaast kan ik mij goed voorstellen, dat de nabijheid van dergelijke windmolens door slagschaduw en de continue op de achtergrond aanwezige geluidsoverlast, het niet aantrekkelijk maakt, er pal naast te recreëren op het strand.</p>	<p>Een strand is wettelijk niet aangemerkt als een gevoelig object. Er hoeft daardoor niet getoetst te worden aan de geluid- en slagschaduwnormen voor windenergie. In het MER is de slagschaduw en geluidsbelasting wel in beeld gebracht en in het kader van een goede ruimtelijke ordening wordt hier wel aandacht aan besteed. Er zal slagschaduw (afhankelijk van exacte locatie en dag/ tijdstip) en geluidsbelasting op het extensieve strand optreden. De mate waarin dit gebeurt wordt echter gezien de locatie en vanwege het belang van het Windpark acceptabel geacht. Daarbij blijft recreatie op zichzelf mogelijk. Op het intensieve strand is overigens nauwelijks sprake van slagschaduwhinder, op de grens van het intensieve strand is sprake van 1 uur slagschaduw per jaar.</p>	
28	5.6	005	<p>Bovendien zorgen de huidige plannen ervoor dat er in de toekomst geen mogelijkheden meer zijn om het recreatiegebied eventueel uit te breiden, bijvoorbeeld met een vierde strandopgang. Dus naast de 'blauwe', 'gele' en 'rode', nog een vierde opgang. Het lijkt mij best aannemelijk dat hier in de toekomst wel behoefte aan is, gezien de te verwachten Rotterdamse stedelijke bevolkingsgroei. Dit laatste baseer ik op basis van het in 2018 door de gemeente Rotterdam</p>	<p>Het is onduidelijk waarom een eventuele 4^e strandopgang in de toekomst niet meer mogelijk zou zijn. Recreatie op zowel het intensieve strand als het extensieve strand is ook na realisatie van het windpark mogelijk, afgezien van kitesurfen.</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			<p>uitgebrachte rapport: <i>Onderzoeksbeschrijving Bevolkingsprognose Rotterdam 2018 -2035 - pagina 19</i>, waarin verwacht wordt dat de Rotterdamse bevolking met 33 duizend huishoudens gaat toenemen tot het jaar 2035.</p>		
29	5.7	005	<p>Ik zou er dan ook voor willen pleiten om een aanpassing te maken in de huidige plannen. Ik stel voor de 4 meest zuidelijke windmolens (ZZ 12, ZZ11, ZZ10 en ZZ09) op te schuiven naar een meer noordelijke locatie. Deze kunnen eventueel tussen de meer noordelijke geplande windmolens geplaatst worden (Zie ook bijlage 2: situatietekening 1), of eventueel op een andere geschikte, maar minder belastende locatie. (Zie ook bijlage 3: situatietekening 2). Ik heb deze 2e locatie zelf bezocht en uiteraard als leek beoordeeld. Op deze locatie bevindt zich naast het industrieterrein van Lyondell Chemie Nederland B.V. een weg (de Antarticaweg) langs het Yangtzeekanaal. Tussen de Antarticaweg en de oever van het Yangtzeekanaal lijkt mijns inziens nog voldoende ruimte om 4 windmolens te plaatsen. Op deze locatie bestaan geen recreatiemogelijkheden. Het lijkt mij waardevol om te onderzoeken of deze locatie eventueel geschikt zou zijn.</p>	<p>De door u voorgestelde posities tussen de turbines zoals gepland zijn niet mogelijk. Ten eerste omdat de meest noordelijk turbine die u voorstelt op de radarpost op de harde zeewering zou worden gepositioneerd en dat is niet mogelijk. Ten tweede stelt u voor om turbines tussen de turbines op de harde zeewering te plaatsen. De de onderlinge afstanden tussen de turbines moeten zorgvuldig worden bepaald. Door windturbines daartussenin te plaatsen worden deze tussenafstanden kleiner (gehalveerd). Dit zorgt voor beïnvloeding van de wind en daardoor verlies aan energieopbrengst. Tevens zorgt dit ervoor dat de windturbines dusdanig dicht op elkaar komen te staan dat deze elkaar ook technisch beïnvloeden, waardoor de levensduur van de windturbines sterk negatief wordt beïnvloed. De negatieve gevolgen van deze voorgestelde plaatsing zijn dan ook zodanig dat dit aan medewerking daaraan in de weg staat.</p> <p>De tweede optie die u aandraagt is gelegen buiten de in het bestemmingsplan aangewezen zone voor windenergie, waardoor ook dit geen reëel alternatief is voor het voornemen.</p>	
30	5.8	005	<p>Een dergelijke aanpassing van het plan levert naar mijn mening veel winst op en zeker de steun van strandrecreanten en dus ook de bevolking uit de omliggende regio. Gezien de windmolens in het plan 500 meter uit elkaar staan creëer je een buffer van 2 kilometer</p>	<p>Zoals bij de beantwoording onder 5.7 aangegeven zijn de alternatieven die u aandraagt geen realistische alternatieven. De effecten op recreatie zijn in het MER onderzocht. Op basis daarvan heeft het bevoegd gezag een integrale afweging gemaakt.</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			tussen het laatste strand (het 'rode' strand) en de windmolens. De overlast zal hierdoor minimaal zijn. Kitesurfers en strandgangers kunnen veilig en ongestoord recreëren en het biedt zeker de mogelijkheid tot uitbreiding van het recreatiegebied in de (reeds nabije) toekomst, gezien de voornoemde verwachte bevolkingsgroei van Rotterdam met 33 duizend huishoudens in de komende 15 jaar.	Recreëren op het intensieve en extensieve strand is, afgezien van kitesurfen, nog altijd mogelijk, zij het inclusief de ruimtelijke effecten van de windturbines (op het extensieve strand).	
31	5.9	005	Ik hoop dat ik mijn zienswijze aan u helder heb kunnen overbrengen en hoop van harte dat u ten aanzien van de ontwerptekening een wijziging overweegt, om zodoende de 4 meest zuidelijke geplande windmolens op de zachte zeevering, te herlokalisieren.	Wij danken u voor uw heldere zienswijze. Zoals bij de beantwoording onder 5.7 aangegeven, zijn de door u aangedragen voorstellen geen realistische alternatieven voor het voornemen.	
32	6.1	006	<p>..naar aanleiding van de terinzage legging van de ontwerpbesluiten van Windpark Maasvlakte 2 wordt opgemerkt dat</p> <ul style="list-style-type: none"> - de aanvrager terecht heeft vastgesteld dat de natuurgebieden van en in de nabijheid van Voome beïnvloed worden door de aanleg van het park 	Wordt ter kennisgeving aangenomen	
33	6.2	006	<ul style="list-style-type: none"> - uit de overleggen met Rijkswaterstaat en Eneco blijkt dat in de voorbereiding van het project redelijkerwijs alles gedaan is om zicht te krijgen op de effecten en benodigde maatregelen. 	Wij zijn blij om te horen dat de effectstudies en maatregelen die ten behoeve van het project zijn uitgevoerd en de gesprekken die daarover zijn gevoerd u positief stemmen.	
34	6.3	006	<ul style="list-style-type: none"> - effecten onvermijdelijk zijn in door conflicterende belangen tussen de verduurzaming, economie, flora en fauna en recreatie 	Wordt ter kennisgeving aangenomen	
35	6.4	006	<ul style="list-style-type: none"> - de kite surfers wat minder dicht bij het strand aan de noordkant kunnen surfen, maar dat met boeien voor de windmolens zij afdoende op veilige afstand kunnen blijven. Veilig, omdat boeien die voor Rockanje voor de kust liggen 	Het kitesurfen ter hoogte van het extensieve strand zal niet langer mogelijk zijn. Daartoe is op 19 januari 2021 het 'Aanwijzingsbesluit kitesurfen Maasvlakte 2' ingetrokken. Separaat is de gemeente	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			ook geen belemmering zijn voor het buiten het badseizoen door kite surfers druk bezochte strand.	voornemens om in 2021 een nieuw aanwijzingsbesluit te nemen dat toeziet op het formaliseren van kitesurflocaties.	
36	6.5	006	<ul style="list-style-type: none"> - blijvend overleg met natuurorganisaties na de inbedrijfname wenselijk is om: <ul style="list-style-type: none"> • zicht te krijgen op vogels die slachtoffer worden van de windmolens • maatregelen te nemen ter beperking van die slachtoffers, zoals het zwart maken van een wiek • te voorkomen dat kitesurfers verzeilen in de zuidelijk gelegen vogel broed- en rustgebieden. 	<p>Eneco heeft zich de afgelopen ontwikkelperiode ingezet om met betrokken stakeholders gesprekken te voeren over o.a. de ecologische effecten van het windpark en maatregelen die genomen kunnen worden.</p> <p>Er wordt een thematafel natuur voor Windpark Maasvlakte 2 opgericht, waarbinnen de ecologische maatregelen blijvend zullen worden toegelicht en aanvullende maatregelen besproken, gefinancierd en gerealiseerd kunnen worden. Dit wordt door Eneco vrijwillig georganiseerd.</p>	
37	6.6	006	De VVBV meent dat Eneco tot op heden zich heeft ingespannen voor de brede maatschappelijke belangen en gaat er van uit dat zij dit ook zo doorzet.	Wij zijn verheugd te vernemen dat de inspanningen van Eneco voor u waardevol zijn geweest. Eneco heeft aangegeven voornemens te zijn de inspanningen zoveel als mogelijk voort te zetten.	
38	7.1	007	Zoals wij bewoners en surfers van Voorne Putten hebben mogen vernemen komt het mooiste stuk strand te vervallen. Autostrand bij Oostvoorne is volledig dichtgeslibd en Rockanje steeds meer.	<p>Recreatie op zowel het extensieve strand als het intensieve strand van de Maasvlakte 2, is na realisatie van Windpark Maasvlakte 2 nog altijd mogelijk. Voor kitesurfen geldt dat dit niet langer wordt toegestaan op het extensieve strand in verband met de veiligheid door realisatie van het Windpark.</p> <p>Separaat is de gemeente Rotterdam voornemens om in 2021 een nieuw aanwijzingsbesluit te nemen, waarin kitesurfzones worden geformaliseerd. Dit valt echter buiten de reikwijdte van voorliggende besluitvorming.</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
39	7.2	007	We hebben in de ontwerpbesluiten vanuit 2008 voor aanleg MV2 al mogen zien dat het sportstrand een integraal onderdeel was de plannen voor de Tweede Maasvlakte	Dat klopt. In het bestemmingsplan van 2018 is het extensieve strand aangewezen voor recreatie. Het extensieve strand is in hetzelfde bestemmingsplan echter ook aangewezen voor de realisatie van windenergie. Na realisatie van het windpark is recreëren op het extensieve strand (m.u.v. kitesurfen) nog altijd toegestaan en mogelijk.	
40	7.3	007	Er zijn duizenden surfers en kitesurfers en recreanten actief op het strand over de afgelopen jaren.	<p>Het strand wordt inderdaad door verschillende recreanten gebruikt. Voor golfsurfers en andere recreatie geldt dat dit nog altijd mogelijk is, ook inclusief windturbines. Voor kitesurfers is geconcludeerd dat de combinatie van windenergie en kitesurfen op dezelfde locatie onwenselijk is. Op basis daarvan heeft de gemeente Rotterdam besloten het bestaande aanwijzingsbesluit in te trekken, waardoor kitesurfen ter hoogte van het extensieve strand niet langer mogelijk is.</p> <p>Separaat is de gemeente voornemens om in 2021 een nieuw aanwijzingsbesluit te nemen, waarin kitesurfzones worden geformaliseerd. Dit valt echter buiten de reikwijdte van voorliggende besluitvorming.</p>	
41	7.4	007	Ik wil graag een handtekeningenactie opzetten om het OF tegen te houden, OF te wijzigen OF nog beter.....dat we proberen een soort zandmotor te krijgen (zoals in het westland).	Het staat eenieder vrij een handtekeningenactie op te zetten. Dit wordt ter kennisgeving aangenomen.	
42	7.5	007	De bruikbare km's strand neemt zo erg af dat het woongenot op Voorne Putten ernstig in de knel komt. Ik vind het ook verontrustend dat de sporters wel op de hoogte zijn maar de bewoners die er graag naartoe gaan zien dit gewoon niet. 'Het lijkt "bewust onder de radar vliegen" om zo min mogelijk herrie te krijgen.	Het gebruik van het strand als recreatiezone is ook na realisatie van het windpark nog altijd mogelijk en toegestaan. Daarnaast is er in de ontwikkelfase gesproken met de 'Vereniging Verontruste Burgers van Voorne', NKV en de gemeente Westvoorne. Informatie is verder ook verstrekt via de websites van Rijkswaterstaat en Eneco,	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
				publicaties op gemeentepagina's en in Huis aan Huis bladen in Westvoorne, Brielle en Hoek van Holland. Tevens zijn er informatiemomenten georganiseerd (digitaal, wegens Covid) om de omgeving te informeren over het voornemen.	
43	7.6	007	Volgens mij zijn we allemaal voor vergroening! Maar uiteindelijk is het doel "Quality of Life" Toch? Ik ben van mening dat we 1 een verworven recht hebben opgebouwd over de afgelopen jaren 2: ik ben van mening dat Voorne Putten ernstig moet inleveren op nabij gelegen stranden 3: het kitesurf toerisme wordt zo enorm benadeeld	De gemeente Rotterdam hecht waarde aan recreatieve mogelijkheden binnen de gemeente. De gemeente, maar ook het Rijk en provincie staan tevens voor een opgave om de energievoorziening te verduurzamen. Voor het behalen van de duurzame energie-doelstellingen is de realisatie van Windpark Maasvlakte 2 van groot belang. Daartoe is in 2018 naast recreatie, windenergie in het bestemmingsplan Maasvlakte 2 opgenomen. In het MER Windpark Maasvlakte 2 zijn de effecten op het aspect recreatie beoordeeld zijn. Daarin is geconcludeerd dat recreëren op het extensieve strand, maar met name ook het intensieve strand, nog altijd mogelijk is, bij realisatie van het windpark. Er zal beïnvloeding optreden, maar de potentiële effecten die optreden, worden in het kader van de goede ruimtelijke ordening acceptabel bevonden. Voor kitesurfen ter hoogte van het extensieve strand geldt dat op 19 januari 2021 een intrekking van het 'Aanwijzingsbesluit kitesurfen Maasvlakte 2' is vastgesteld, waardoor kitesurfen langs het extensieve strand niet langer is toegestaan. Er blijven echter voldoende gelegenheid om ter hoogte van Maasvlakte en daarbuiten te kitesurfen.	
44	7.7	007	Ik wil graag een reactie waarin duidelijk wordt aangegeven welke maatregelen we nog kunnen nemen om het Maasvlakte strand toch	Middels de ter inzage legging van de ontwerpbesluiten wordt eenieder in de gelegenheid gesteld om zijn of haar mening / zienswijze kenbaar te maken. U heeft daar t.a.v. de	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			<p>ook nog te behouden voor kitesurfend NL en onze Duitse en Belgische buurlanden.</p> <p>Het hoeft niet helemaal WGE, maar het is echt behoorlijk asosociaal om een eens ZO mooi gebied als Voorne Putten op te zadelen eerst met MV2 en nu het Strand daarvan onbruikbaar te maken.</p>	<p>ontwerpbesluiten gebruik van gemaakt. In deze Nota van Antwoord wordt uw zienswijzen (en die van anderen) beantwoord. Uw zienswijze wordt meegewogen bij het nemen van het definitieve besluit. Ook de definitieve besluiten worden bekend gemaakt. U kunt op dat moment beroep instellen bij de Raad van State.</p> <p>Het voornemen past binnen de geplande (en bestemde) ontwikkeling van de Maasvlakte. Windenergie is daar een expliciet onderdeel van en is nodig voor de duurzame energiedoelstellingen op lokaal, provinciaal en landelijk niveau.</p>	
45	7.8	007	Gemeente Brielle en Gemeente Westvoorne. We horen ook graag van U in deze	Voor het nemen van een besluit op de aanvragen van Windpark Maasvlakte 2 is de gemeente Rotterdam bevoegd gezag, aangezien het windpark binnen haar gemeentegrenzen ligt. De gemeenten Brielle en Westvoorne zijn in de gelegenheid geweest een zienswijze in te dienen.	
46	8.1	008	Aanvankelijk is voor de aanleg van Maasvlakte 2 gezocht naar compensatie voor omwonenden. Ondermeer is gekozen voor de aanleg van een recreatiestrand en een sportstrand (het extensieve deel). Dit extensieve strand wordt jaarlijks druk bezocht door kitesurfers, windsurfers, golfsurfers, dagrecreanten, zwemmers, vissers, hondenbezitters, etc. Vooral naburige gemeenten, direct onder de invloed en onder de "rook" van Maasvlakte II, zien de stranden daar als hun compensatiedeel voor de alsmear oprukkende havens rondom hun gemeenten. Bewoners van deze naburige gemeenten maken dan ook flink gebruik van deze stranden. Oorspronkelijke natuurgebieden en stranden in naburige gemeenten zijn immers door de aanleg van Maasvlakte II al	Maasvlakte 2 is primair een haven en industriegebied. Daar waar het mogelijk is, krijgt recreatie de ruimte en wordt deze zo mogelijk versterkt. Recreatie in de vorm van intensief en extensief strand is daarbij niet als compensatie voor de aanleg van MV2 bedoeld of aangevoerd. Compensatie voor de aanleg van de Tweede Maasvlakte is er in de vorm van natuurcompensatie, de ontwikkeling van nieuwe natuur en de realisatie van leefbaarheidsprojecten (Bestaand Rotterdams Gebied). Ten aanzien van recreatie wordt ruimte geboden binnen de mogelijkheden die een haven- en industriegebied hiervoor geeft ten aanzien van een goede economie, veiligheid en milieu.	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			<p>drastisch aangetast en gewijzigd. Nu, slechts enkele jaren verder, wordt door de voorgenomen realisatie van windmolens óp het extensieve strand deze compensatie, met name voor de vele duizenden surfers en andere recreanten, grotendeels teniet gedaan. Er gaat namelijk een gevaarlijke situatie ontstaan. Het belemmert de hobby van duizenden recreanten op jaarbasis en honderden surfers op weekbasis. De omstandigheden voor surfers op het extensieve strand zijn uniek in Nederland. Uniek door de geografische ligging, het bodemverloop, de zandbanken en de situering van de kustlijn.</p>	<p>Naast recreatie is echter ook ruimte gereserveerd voor windenergie. Dit is vastgelegd in het bestemmingsplan Maasvlakte 2. Recreatie is, m.u.v. kitesurfen, nog altijd mogelijk op het extensieve strand. Effecten op recreatie zijn afgewogen tegen het belang van de realisatie van het Windpark als bijdrage aan de energietransitie en de doelstellingen voor duurzame energie.</p>	
47	8.2	008	<p>Ik geef u nadrukkelijk in overweging het extensieve strand te behouden en de voorgenomen windmolens te plaatsen óp het duin, weg van de vloedlijn, teneinde alle vormen van recreatie op het extensieve strand mogelijk te houden.</p>	<p>Voor de exacte locaties van de windturbines heeft een zorgvuldige afweging plaatsgevonden, waarin onder meer de zone voor windenergie en de High Impact Zone (HIZ) afstand tot de leidingenstrook, zoals vastgelegd in het bestemmingsplan Maasvlakte 2 als uitgangspunt hebben gediend. De analyse die is uitgevoerd, heeft geleid tot de huidige windturbinelocaties. Windturbines dichterbij het duin of op het duin zijn geen realistische alternatieven gebleken.</p>	
48	8.3	008	<p>Ik vraag mij af wat het uitgangspunt is geweest in de aanbesteding. Kunt u mij daar inzicht in geven? Is de locatie (de vloedlijn) een aangewezen locatie of is het een economische afweging geweest? De aspecten rondom het toekomstige kabeltrace zijn ons medegedeeld. Uit bescherming van nog te plaatsen kabels “moeten” de windmolens in de vloedlijn worden geplaatst. Is dat zo? Vreemd is dan wel waar te nemen dat dit risico wel wordt geaccepteerd op de harde zeevering. Kennelijk worden daar kleinere turbines geplaatst die het risico naar het toekomstige kabeltrace opheffen. Waarom kan dat ook niet op de zachte zeevering? Dit lijkt dus puur</p>	<p>In de voorbereidingsfase (tenderfase) is als uitgangspunt meegegeven dat het windpark binnen de aangewezen zone voor windenergie uit het bestemmingplan Maasvlakte 2 moet worden gerealiseerd. Daarnaast geldt dat het windpark aan de HIZ afstand moet voldoen, zoals deze in hetzelfde bestemmingsplan is vastgelegd.</p> <p>Met dat als uitgangspunt is een uitgebreide analyse uitgevoerd welke turbines binnen de aangewezen zone op de zachte zeevering haalbaar zijn. Op basis daarvan is geconcludeerd dat kleinere</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			<p>een economische afweging. Kleinere windmolens zijn natuurlijk minder rendabel. Maar het is wel de sleutel voor behoud van het extensieve strand. Er dient mijns inziens niet alleen een financiële afweging te worden gemaakt. De belangen van alle gebruikers – in dit geval surfers en andere recreanten, maar vooral kitesurfers, mogen niet verloren gaan. Het is dus mogelijk om de belangen van alle partijen te respecteren door ook op de zachte zeewering kleinere turbines te plaatsen waarmee het vermeende risico naar het toekomstige kabeltrace vervalst.</p>	<p>turbines (dichter bij het duin) financieel niet haalbaar zijn. Daarnaast is het zo dat de windturbines met de huidige afmetingen, dichter naar het duin plaatsen, vanwege de HIZ niet mogelijk is. Dit heeft geleid tot de huidige locatie van de windturbines op de zachte zeewering.</p> <p>Voor de harde zeewering geldt dat contractueel is vastgelegd dat de windturbines vooralsnog tot 1 januari 2040 zijn toegestaan met mogelijkheid voor een verlenging van deze termijn. Ook hier geldt een HIZ-afstand, waar het windpark aan moet voldoen, maar deze kent een andere begrenzing dan op de zachte zeewering. Deze HIZ-afstand heeft in combinatie met de aangewezen zone voor windenergie tot gevolg dat er op de harde zeewering alleen kleinere windturbines mogelijk zijn.</p> <p>Op basis van de uitgangspunten is bepaald welke mogelijkheden er zijn voor de realisatie van windturbines op de aanwezen locatie. Dat heeft geleid tot de alternatieven die in het MER zijn onderzocht. In het MER is naast andere (milieu)thema's ook het aspect recreatie beoordeeld. Dat heeft in de integrale afweging ten aanzien van de besluitvorming meegewogen.</p> <p>Overigens geldt ook dat er geen grondcontracten gesloten kunnen worden wanneer buiten de zone voor windenergie wordt getreden of niet aan de HIZ afstand wordt voldaan, waardoor het project niet uitvoerbaar zou worden.</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
49	8.4	008	In de analyse externe veiligheid worden volgens mij nog genoeg opties weergegeven om een effect op het kabeltracé te mitigeren.	Randvoorwaarde voor de ontwikkeling van het windpark is het voldoen aan de High Impact Zone (HIZ) uit het bestemmingsplan, een minimale afstand tot bepaalde bestemmingsgrenzen ter bescherming van de leidingenstraat. Los van overige maatregelen, moet aan de HIZ-afstand worden voldaan.	
	8.5	008	Er lijken dus voldoende mogelijkheden beschikbaar bij het ontwerpen van het windmolenpark in combinatie met het toekomstige buisleidingtracé én het behoud van het strand. Dan pas wordt aan de belangen van alle gebruikers gedacht en dus niet alleen aan de economische afweging en het rendement voor Eneco en diens participanten.	Zoals in de beantwoording onder 8.2 t/m 8.4 omschreven, is er een integrale afweging gemaakt ten aanzien van de besluiten van Windpark Maasvlakte 2, waarin ook recreatie (evenals andere thema's) is betrokken.	
50	8.6	008	Overweging 1; behoud van het extensieve strand voor alle recreanten door de locatie van de windmolens te wijzigen van de vloedlijn naar het achtergelegen duin.	Vanwege de vereiste HIZ-afstand is het niet mogelijk om de turbines dichterbij het duin te plaatsen. Zie tevens de beantwoording onder 8.3.	
51	8.7	008	Dan het volgende, De MER-rapportage stelt; <i>De mogelijkheden voor windsurfers, golfsurfers en buggysurfers om hun hobby te kunnen blijven beoefenen, zal slechts beperkt worden beïnvloed. De surfgebieden nabij Maasvlakte 1 en Oostvoorne liggen op dusdanige afstand dat deze niet worden beïnvloed door het windpark op de zachte zeevering.</i> Dat is niet correct gesteld. Immers de surfsporten op Maasvlakte 1 en het recreatiestrand is een geheel andere discipline dan de wind/kite/golfsurf sport op het extensieve strand.	In het aangehaalde tekstdeel wordt aangegeven dat geen beïnvloeding van de surfgebieden nabij Maasvlakte 1 en Oostvoorne plaatsvindt vanwege de afstand tot het windpark. Dat hier andere disciplines worden beoefend doet daar geen afbreuk aan.	
52	8.8	008	Uit de online-informatie avond en in de diverse contacten die ik inmiddels heb gehad met de omgevingsmanager van ENECO is gebleken dat nu vooral wordt toegewerkt naar het verbieden van	In het MER is geconcludeerd dat het onwenselijk is om te kitesurfen ter hoogte van het extensieve strand, wanneer het windpark is gerealiseerd. Daartoe is als optie weergegeven om het	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			kitesurfers op het extensieve strand. Kortom; vaarwel met de mooiste en meest unieke golfkite spot van Nederland. Ondanks dat de MER een opening biedt en ondanks alle overige opties en locaties om recreatie wel mogelijk te houden.	<p>aanwijzingsbesluit hierop aan te passen. Ook is aangegeven dat, mocht het intrekken van het aanwijzingsbesluit geen optie zijn, het in die situatie wenselijk is om maatregelen te treffen ten behoeve van de veiligheid. De gemeente Rotterdam heeft er, op basis van het MER, voor gekozen om het aanwijzingsbesluit in te trekken en kitesurfen ter hoogte van het extensieve strand niet langer toe te staan. Daarbij is het belang van realisatie van het windpark en de daarbij horende veiligheid reden het kitesurfen ter plaatse te beëindigen.</p> <p>Separaat is de gemeente Rotterdam voornemens om in 2021 een nieuw aanwijzingsbesluit te nemen, waarin kitesurfzones worden geformaliseerd. Dit valt echter buiten de reikwijdte van voorliggende besluitvorming.</p>	
53	8.9	008	Overweging 2; indien aan overweging 1 om wettelijke redenen niet kan worden voldaan betreft overweging 2 het alsnog toestaan van kitesurfen maar dan onder bepaalde (genoemde) voorwaarden.	Zie beantwoording onder 8.8	
54	8.10	008	Overweging 3; maak een zone – bijvoorbeeld ter hoogte van de knik tussen p5 en p6 waar kitesurfen alsnog wordt toegestaan. Uit de tekeningen maak ik op dat bij deze knik turbines komen die op het land blijven en er dus een meer veilige situatie bestaat.	Zie beantwoording onder 8.8	
55	8.11	008	Overweging 4; plaats 1 turbine minder ter hoogte van P6.	Zie beantwoording onder 8.8	
56	8.12	008	Overweging 5; biedt recreanten voldoende compensatie. Denk hierbij aan een (kunstmatig) rif voor golfsurfers, douches, toiletten, betere horecavoorzieningen, etc.	Dergelijke voorzieningen zijn geen onderdeel van het voornemen. Voor de goede ruimtelijke ordening van het windpark en de afweging van de daarbij betrokken belangen is het niet voorwaardelijk de verzochte compensatie te borgen.	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
				Wel komt er een omgevingsfonds conform de richtlijnen van NWEA ter beschikking en daarnaast wordt de thematafel recreatie gestart waarbinnen aanvullende maatregelen besproken, gefinancierd en gerealiseerd kunnen worden.	
57	8.13	008	Overweging 6; als compensatie kan nog worden gedacht aan de bouw (of donatie voor) van een zogenaamde wavepool. Dat zal een enorme impuls geven aan het toerisme in de regio door met name de zeer populaire surfsport in Nederland. Het Oostvoornse zou hierbij kunnen worden betrokken wat eindelijk misschien een kwaliteitsimpuls zou kunnen opleveren	Ook hiervoor geldt dat dit geen onderdeel uitmaakt van het voornemen. Voor de aanvaardbaarheid van de effecten van het windpark is een nadere invulling hiervan niet nodig. Wel is het een mogelijke invulling van het omgevingsfonds dat beschikbaar komt buiten de formele besluitvorming om.	
58	8.14	008	Overigens zijn de overwegingen 2 tot en met 6 persoonlijk van veruit ondergeschikt belang ten opzichte van overweging 1. Ik – en met mij honderden medesurfers – zullen ons blijven verzetten tegen de bouw van windmolens in de vloedlijn. Zeker omdat er wel degelijk mogelijkheden zijn om ieders belangen te respecteren.	Zoals in voorgaande beantwoording geantwoord, heeft een integrale afweging plaatsgevonden, waarin de verschillende belangen zijn meegewogen. Uiteraard staat het u vrij om ook bij de definitieve besluiten uw beroep kenbaar te maken.	
59	9.1	009	Ik dien deze zienswijze in daar er feitelijke onjuistheden in het Milieueffectenrapport Windpark Maasvlakte 2 (dd. 26 augustus 2020, versie definitief), paragraaf 13.4 Recreatie staan onder het kopje Kitsurfers (pagina 188). Gezien de onjuiste uitgangspunten is het onderzoek dat ten grondslag ligt aan de MER op het gebied van kitesurfers niet van gedegen kwaliteit en mijns inziens niet bruikbaar om een besluit op te baseren. Een nieuw onderzoek naar de risico's voor recreanten lijkt mij noodzakelijk.	Het bevoegd gezag acht het MER van gedegen kwaliteit en meer dan voldoende om ten grondslag te liggen aan besluitvorming. Dit is tevens geconcludeerd door de onafhankelijke commissie m.e.r. in haar advies van 14 december 2020. Behoudens de in deze Nota van Antwoord benoemde aanpassingen aan het MER n.a.v. de zienswijzen zijn ons geen onjuistheden in het MER bekend.	
60	9.2	009	In de MER wordt het risico voor kitesurfers uitgewerkt bij Noordnoordoosten wind. Echter wordt er bij die windrichting niet op	De in het MER benoemde windrichting is inderdaad per abuis verkeerd opgenomen. In het betreffende tekstdeel had zuidwesten	De door indiener

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			de Maasvlakte gekite, want dan is de wind afluend en is het risico op afdrijven te groot en dus te gevaarlijk. Mocht een onverstandige kitesurfer met die windrichting toch het water op gaan, dan zal hij niet de kant van de windmolens opgeblazen worden, maar verder de zee op richting Ouddorp.	(westen) wind moeten staan. Bij de beoordeling en analyse is wel van de juiste windrichting uitgegaan. Dit is onder meer te herleiden uit alinea 3 op pg 188 van het MER. De omissie is in het MER hersteld om onduidelijkheden over de correcte windrichting en bijbehorende analyse op de helderen.	geconstateerde omissie is in het MER hersteld.
61	9.3	009	Om de MER t.a.v. kitesurfen correct te krijgen, zouden de risico's geanalyseerd moeten worden bij Zuidwesten- en westen wind, want dan gaan de meeste kitesurfers het water op bij de Maasvlakte. Ik ben van mening dat aspecten en effecten op dit vlak opnieuw dienen te worden uitgewerkt, want er zijn dan wel degelijk risico's op in botsing komen met de turbines en/of afdrijven van drenkelingen (ook golfsurfers, zwemmers etc) richting/tussen de turbines. De aanwezigheid van windturbines stelt tevens beperkingen aan het uitvoeren van reddingen met de helikopter. In slecht weer zal het mogelijk zelfs lastig zijn om iemand met de reddingsboot uit het water te halen tussen de turbines.	De beoordeling van de effecten ziet toe op de omstandigheid van zuidwesten- / westenwind. Dit blijkt onder meer uit alinea 3 op pg 188 van het MER. Het MER concludeert dat er potentiële veiligheidsrisico's kunnen optreden en dat kitesurfen nabij de windturbines vanuit dat oogpunt onwenselijk wordt geacht. Het windpark zal naar verwachting op zichzelf niet belemmerend werken in reddingsoperaties in het windpark. Er is in principe voldoende ruimte tussen de turbines, waardoor een reddingsboot of zelfs een helikopter (indien nodig met stilstand van een windturbine) ter plaats kan komen. Dit wordt met de reddingsbrigade nader besproken.	
62	9.4	009	Ik dien deze zienswijze in omdat de veiligheid van kitesurfers in het gedrang komt met de komst van het Windpark Maasvlakte 2. Het aanwijzingsbesluit geeft helder aan waar en wanneer er op de verschillende stukken Maasvlakte 2 mag worden gekitesurft. Met de bouw van windturbines bij het extensieve strand zal, zoals gecommuniceerd tijdens de online bijeenkomst dd. 16 november 2020, op een groot deel van het aangewezen kitesurfgebied niet meer mogen worden gekitesurft.	Op 19 januari 2021 is het 'Aanwijzingsbesluit kitesurfen Maasvlakte 2' ingetrokken. Op basis daarvan wordt het inderdaad niet langer toegestaan te kitesurfen ter hoogte van het extensieve strand. Doordat kitesurfen op het extensieve strand niet langer mogelijk zal zijn, is er geen sprake van een gevaar op kitesurfers als gevolg van het windpark.	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
63	9.5	009	<p>In de MER (onder kopje kitesurfers pagina 188 3e alinea) wordt gesteld dat er voldoende gelegenheid is om te kitesurfen in de daarvoor aangewezen gebieden ter hoogte van Maasvlakte 1. Ik kan nergens terugvinden waarop dit gebaseerd is, want uit de heatmap (MER pagina 188, Figuur 13.15 Heatmap kitesurfbewegingen) blijkt dat er net zoveel kitesurfbewegingen op de extensieve als het intensieve strand zijn geregistreerd. De veiligheid voor kitesurfers komt in gevaar als alle kitesurfers ter hoogte van Maasvlakte 1 moeten gaan kitesurfen. Het is er nu op winderige dagen al enorm druk en de sport is enorm groeiende. De groei zal naar verwachting nog verder doorzetten nu het ook een olympische discipline wordt (zie ook Landelijke omgevingsvisie van de Nederlandse Kitesurf Vereniging (NKV) Versie 1.0 2018).</p>	<p>Voor de besluitvorming van het windpark is van belang dat kitesurfen op de huidige locatie tot gevaarlijke situaties kan leiden als het windpark is gerealiseerd. Om die reden kan kitesurfen ter plaatse van het extensieve strand niet langer worden toegestaan. Hiertoe is op 19 januari 2021 het 'Aanwijzingsbesluit kitesurfen Maasvlakte 2' ingetrokken.</p> <p>Het MER beschrijft dat er andere locaties zijn waar kitesurfen mogelijk is. Dit kan zowel de locatie nabij Slufter als bijvoorbeeld Oostvoorne zijn. Separaat is de gemeente Rotterdam voornemens om in 2021 een nieuw aanwijzingsbesluit te nemen, waarin kitesurfzones worden geformaliseerd. Dit valt echter buiten de reikwijdte van voorliggende besluitvorming.</p> <p>Wanneer er niet meer kan worden gekite ter hoogte van het extensieve strand is het inderdaad mogelijk dat het op de andere locaties op bepaalde dagen en/of tijden drukker zal worden. Het wordt echter goed mogelijk geacht op een veilige wijze te kitesurfen op de daarvoor aangewezen locaties. Extra drukte leidt dan ook niet direct tot gevaar, anders dan in de huidige situatie reeds kan ontstaan.</p>	
64	9.6	009	<p>Naar mijn mening klopt de stelling in de MER over voldoende gelegenheid om te kitesurfen in de daarvoor aangewezen gebieden ter hoogte van Maasvlakte 1 niet en dienen hier nieuwe berekeningen en risicoanalyses op te worden uitgevoerd.</p>	<p>Zie de beantwoording onder 9.5</p>	
65	9.7	009	<p>Kitesurfen past goed in het beleid van de gemeente om jaarrond recreatie te bieden en niet alleen voor piek in de zomermaanden.</p>	<p>Kitesurfen past inderdaad goed bij het recreatiebeleid van de gemeente. Dit valt echter buiten de reikwijdte voor de besluitvorming</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
				over het windpark. De gemeente is voornemens om in 2021 een nieuw aanwijzingsbesluit te nemen, waarin kitesurfzones worden geformaliseerd. Dit valt echter buiten de reikwijdte van voorliggende besluitvorming.	
66	9.8	009	Zowel in de MER als tijdens de online bijeenkomst van 16 november jl. kon mij niet worden uitgelegd op welke gronden dit aanwijzingsbesluit zomaar veranderd kan worden. Graag verneem ik op basis van welke gronden u dit aanwijzingsbesluit denkt te kunnen wijzigen	De besluitvorming over het aanwijzingsbesluit valt buiten de reikwijdte van de voorliggende besluiten die ter inzage hebben gelegen. De grondslag voor het aanwijzingsbesluit en daarmee ook de intrekking ervan is gelegen in de Algemene Plaatselijke Verordening van de gemeente Rotterdam. De besluitvorming over het aanwijzingsbesluit vindt separaat plaats.	
67	9.9	009	Wij zijn met het gezin in 2018 van Arnhem naar Rockanje verhuisd voor het kitesurfen (homespot is Slufter), waarbij wij naar aanleiding van het aanwijzingsbesluit van de Gemeente Rotterdam betreffende deze kitesport specifiek hebben gekozen voor deze regio als nieuwe woonplaats.	Het is vervelend te horen dat u het gevoel heeft te worden beperkt in het beoefenen van uw sport terwijl u daarvoor bent verhuisd. Hoewel kitesurfen op het extensieve strand straks niet meer mogelijk is, na het intrekken van het Aanwijzingsbesluit Kitesurfen Maasvlakte 2, is kiten nog wel op andere locaties rondom de Maasvlakte toegestaan. Daarnaast is de gemeente Rotterdam voornemens om separaat, in 2021 een nieuw aanwijzingsbesluit te nemen, waarin kitesurfzones worden geformaliseerd. Dit valt echter buiten de reikwijdte van voorliggende besluitvorming.	
68	9.10	009	Ik stel voor te onderzoeken of bij het beperken van het aantal windturbines met bijvoorbeeld 5 minder op het extensieve strand, het aanwijzingsbesluit voor recreatie en kitesurfen gehandhaafd kan blijven.	Vanwege de veiligheid is het niet mogelijk kitesurfen nabij de windturbines toe te staan. Om die reden wordt het huidige aanwijzingsbesluit ingetrokken. Wel heeft de gemeente het voornemen ruimte te bieden om op overige locaties rondom de Maasvlakte te kitesurfen. Dit vindt separaat bij nadere besluitvorming plaats.	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
				Daarnaast is het beperken van het windpark met 5 turbines geen reële mogelijkheid, omdat dit van invloed is op de uitvoerbaarheid van het gehele project en voor de bredere opgave om meer duurzame energie op te wekken met wind op land. Ook de bredere opgave voor het opwekken van duurzame energie is onderdeel van de belangenafweging ten aanzien van het windpark op deze locatie.	
69	9.11	009	Ik dien deze zienswijze in omdat er onderzoeken naar kernenergie op de Maasvlakte 2 uitgevoerd gaan worden (reeds aangenomen door de tweede kamer), wat het nut van het plaatsen van meer windturbines in twijfel trekt. Eén moderne kerncentrale levert jaarlijks net zo veel energie als 370 windturbines op zee. Kerncentrales gaan ook langer mee dan windmolens, dus in een duurzame visie wellicht een beter alternatief. Ook biedt een kerncentrale veel meer werkgelegenheid.	Het voornemen ziet toe op de realisatie van een windpark op een daarvoor aangewezen locatie. Daartoe is een aanvraag voor een omgevingsvergunning ingediend, waarop moet worden besloten. Eventuele plannen voor een kerncentrale vormen dan ook geen reël alternatief voor het voornemen. De komst van een kerncentrale is onzeker, daarnaast geldt dat een eventuele kerncentrale pas over 15 tot 20 jaar operationeel zal zijn. Ook voor die periode wordt het wenselijk, zo niet noodzakelijk geacht het aandeel duurzaam opgewekte energie te vergroten. Daar levert het windpark een bijdrage aan.	
70	9.12	009	Het plaatsen van windmolens zou de natuur en recreatie onnodig schaden als in de komende jaren besloten wordt over te gaan tot het bouwen van een kerncentrale op de Maasvlakte.	Zie beantwoording onder 9.11	
71	9.13	009	Ik ben van mening dat als de gemeenteraad en Tweede kamer kiezen voor onderzoek naar een kerncentrale op de Maasvlakte 2, er nog geen vergunningen voor een windpark zouden moeten worden verstrekt. Als de onderzoeken uitwijzen dat kernenergie duurzamer is op deze locatie, dan is een windpark niet meer nodig.	Zie beantwoording onder 9.11	
72	9.14	009	Volgens de Natura 2000 kaart/ Zuid-Holland wilt u bouwen in Natura 2000 gebied. Windturbines kunnen in Natura 2000-gebieden	Zowel de harde als de zachte zeewering zijn geen onderdeel van het Natura 2000-gebied "Voordelta". Er wordt niet in het Natura 2000-	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			geplaatst worden als er een groot openbaar belang speelt en geen alternatieve oplossingen aanwezig zijn, ook al heeft dit effecten voor het Natura 2000-gebied. De Europese Commissie heeft hiervoor een richtlijn gepubliceerd.	gebied gebouwd. Uit de Natuurtoets en de Passende beoordeling zijn de effecten van het windpark op het Natura 2000-gebied verder in groot detail onderzocht. Hieruit blijkt dat geen sprake is van significant negatieve effecten op Natura 2000-gebieden en derhalve is geen ADC toets noodzakelijk.	
73	9.15	009	Daar Rijkswaterstaat de enige afnemer van de opgewekte stroom wordt, is er geen sprake van groot openbaar belang. De bewoners in de omliggende gemeenten hebben hier geen voordeel van.	<p>Nut en noodzaak van het windpark ligt in het leveren van een grote bijdrage aan de duurzame energiedoelstellingen op landelijk, provinciaal en lokaal niveau. Voor het leveren van deze bijdrage is niet van belang welke partij de afnemer is, aangezien op de langere termijn zoveel mogelijk opgewekte, en dus afgenomen, elektriciteit duurzaam moet worden opgewekt. De specifieke doelstelling van het ministerie om in 2030 energieneutraal te zijn, draagt ook bij aan de landelijke doelstelling voor duurzame energie.</p> <p>Voor zover met de zienswijze wordt bedoeld op een dwingende reden van groot openbaar belang als bedoeld in de zogeheten ADC-toets, wordt erop gewezen dat de Wnb-vergunning op basis van de passende beoordeling kan worden verleend. In de passende beoordeling wordt immers geconcludeerd dat er geen significante effecten optreden. Een dwingende reden van groot openbaar belang is voor verlening van de Wnb-vergunning niet nodig.</p>	
74	9.16	009	Gezien de onderzoeken naar kernenergie nog moeten plaatsvinden, kan op dit moment niet gesteld worden dat er geen alternatieve oplossingen aanwezig zijn. Volgens mij is dit plan bouwen in Natura 2000 gebied daarom in strijd met Europese wetgeving.	Zoals aangegeven worden de windturbines niet in het Natura 2000-gebied gebouwd. In de Natuurtoets en Passende beoordeling zijn de ecologische effecten verder uitgebreid beoordeeld en is geconcludeerd dat er geen significante effecten te verwachten zijn.	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
				<p>Windenergie vormt een belangrijk onderdeel van de zgn. 'energiematrix' waarmee conform het Rijksbeleid wordt voorzien in hernieuwbare duurzame (schone) energie en de verplichtingen vanuit het Energieakkoord. Met het Rijk is afgesproken dat van de landelijke opgave voor 6000 MW operationeel windvermogen op land, er 735,5MW in de Provincie Zuid Holland gerealiseerd wordt, waarvan 300 MW in het Rotterdamse havengebied. Het windpark zal daar een aanzienlijke bijdrage aan leveren. De locatie voor het windpark is verder om diverse redenen locatie specifiek. Onder meer omdat de locatie reeds in diverse planstudies en beleid is aangewezen als ontwikkelingslocatie voor windenergie. Nu uit de Natuurtoets en de Passende beoordeling blijkt dat er geen significant negatieve effecten te verwachten zijn cq dat de gunstige staat van instandhouding van soorten niet wordt aangetast, zijn alternatieve oplossingen op locatie) zoals kernenergie in het licht van de alternatievenafweging van de Wet natuurbescherming irrelevant.</p>	
75	9.17	009	<p>In het ontwerpbesluit wordt gesproken over maximaal 100 uur stilstand per jaar om vogelsterfte te beperken onder trekvogels. Dit is op jaarbasis een schijntje, want uit tellingen blijkt dat het aantal trekvogels in het najaar en voorjaar uitzonderlijk hoog is in dit gebied. De speciaal aangelegde vogelvallei (permanente status natuurgebied) trekt ook steeds meer vogels aan en de windturbines zullen in de aanvliegroute worden geplaatst. Als vogels over zee komen aanvliegen, zijn ze dodelijk vermoeid en is de kans op botsingen daardoor groter. De vogelvallei is een perfect gebied voor de trekvogels om uit te rusten.</p>	<p>Stilstandvoorzieningen voor vogels (zowel trek als lokale broedvogels) zijn niet wettelijk vereist om tot ontheffingverlening over te kunnen gaan, aangezien zonder deze stilstandvoorziening aan het 1%-ORNIS-criterium wordt voldaan. Het voorgenomen aantal uren stilstand is daarmee vanuit wettelijk perspectief irrelevant.</p> <p>Vanuit de natuurinclusieve projectopgave vanuit Eneco is ervoor gekozen om extra maatregelen zoals de stilstandsvoorzieningen voor trekvogels en lokale broedvogels vrijwillig toe te passen. Dit is bovendien in de Wnb-ontheffing geborgd en verzekerd. De voorzieningen zullen daarnaast worden gemonitord en waar nodig</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
				<p>worden aangepast om vogelslachtoffers nog verder tot een maximum te beperken.</p> <p>De stilstand ziet toe op piekmomenten van vogeltrek, dan kan een flinke reductie in aantal slachtoffers worden gehaald. Op basis van het radaronderzoek in najaar 2019 had met 100 uur stilstand op piekmomenten >70% van de nachtelijk passerende vogels onbelemmerd de trek kunnen voortzetten. Vogels die overdag langstrekken kunnen de turbines goed zien en ontwijken. Bij mistige omstandigheden, wanneer turbines niet vroegtijdig worden opgemerkt, waait het in de regel nauwelijks en zullen turbines niet of langzaam draaien.</p> <p>De Vogelvallei ligt op >3,5 km van de dichtstbijzijnde windturbine op de Zachte Zeewering. Slechts een beperkt deel van de vogels op seizoenstrek die naar dit gebied vliegen om te rusten en bij te tanken, zullen daadwerkelijk vanaf de Noordzee door Windpark Maasvlakte 2 vliegen. Ook deze vogels profiteren van de stilstandvoorziening. De bulk van de trekvogels volgt overigens in voor- en najaar de kustlijn.</p>	
76	9.18	009	Op de Maasvlakte 2 zien we ook ernstig bedreigde vogels (zie Rode lijst 2016) zoals de velduil. Roofvogels en uilen zijn het gevaar vanuit de lucht niet gewend, zij kijken naar een prooi op de grond waardoor ze een grotere kans op botsingen met de windturbines hebben.	Ten opzichten van andere soortgroepen kennen roofvogels relatief lage aanvaringsrisico's. Aldus worden ze relatief weinig gevonden als aanvaringslachtoffer (zie ook bijlage wind & vogels in de natuurtoets voor referenties). De meeste slachtoffers onder roofvogels (b.v. in Duitsland buizerd, rode wouw en zeearend) ten gevolge van aanvaring, vallen wanneer zij hun nest in de omgeving van een windturbine hebben, omdat daar dagelijks veel	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
				<p>vliegbewegingen door hen plaatsvinden, inclusief baltsvluchten op grotere hoogte en het achtervolgen/verjagen van concurrenten/mogelijke predatoren. Op de Tweede Maasvlakte bevinden zich geen nesten van roofvogels, zodat dergelijke vliegbewegingen niet aan de orde zijn.</p> <p>Veel roofvogels zoals de velduil zijn tenslotte overdag actief en zichtjager en dus goed in staat om windturbines tijdig op te merken. Ook is slechts sprake van enkele incidentele waarnemingen tijdens de trekperiode van een enkel individu van deze soort. Er is geen sprake van structureel gebiedsgebruik, vliegbewegingen of enige relatie met het plangebied. De velduil tenslotte jaagt verder vooral laag boven de grond en kent daarmee een laag aanvaringsrisico.</p>	
77	9.19	009	<p>Tevens hebben onderzoekers van de Wageningen Universiteit en Research deze zomer in het online wetenschappelijk tijdschrift Ecology and Evolution gepubliceerd dat vogelsoorten als de bruine kiekendief, visdief en spreeuw, die het toch al moeilijk hebben in Nederland in populatie kunnen afnemen door de extra sterfte als gevolg van aanvaringen met windturbines. Zelfs bij een kleine extra sterfte van 1 procent zijn de gevolgen niet verwaarloosbaar zoals altijd is aangenomen, stellen de onderzoekers Ralph Buij en Jana Verboom. Op de Maasvlakte 2 worden deze vogels ook gezien (zie tellingen)</p>	<p>De 1%-mortaliteitsnorm is het gebruikelijke en toepasbare kader voor het beoordelen van de gevolgen voor de staat van instandhouding van soorten. Dit wordt onder andere onderschreven door diverse jurisprudentie van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (zie pg. 34 Natuurtoets). Recentelijk is dit nogmaals bevestigd in de uitspraak van de Afdeling voor Windpark Den Tol (d.d. 7 oktober 2020).</p> <p>Tevens heeft de Commissie m.e.r. zich in haar advies van 14 december 2020 positief uitgelaten op de wijze waarop het natuuronderzoek en de beoordeling van effecten in het MER, waarin de 1% mortaliteitsnorm gehanteerd is, is uitgevoerd.</p>	
78	9.20	009	<p>De huidige maatregel (gebruik van een radar) focust alleen op de trekvogels. De maatregel draagt niks bij aan het voorkomen van sterfte onder de ernstig bedreigde vogelsoorten. De genoemde</p>	<p>Vooropgesteld staat dat de stilstandvoorzieningen voor vogels geen vereiste zijn om de gunstige staat van instandhouding van de betreffende vogelsoorten te garanderen. Ook zonder</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			<p>maximale stilstand van 100 uur (er wordt niet gezegd hoeveel het minimaal zal zijn, wellicht 0 aangezien de kosten leidend zijn) is niet afdoende om de enorme hoeveelheid trekvogels te beschermen. Het is bijzonder te noemen dat in 2015 geïnvesteerd is in de vogelvallei met als doel 'een veilig gebied waar vogels kunnen rusten, eten en broeden' en dat nu besloten wordt in de aanvliegroutes windturbines te plaatsen.</p>	<p>stilstandvoorzieningen zal de aanwezigheid van het windpark deze niet verslechteren. Het betreft een vrijwillige maatregel door Eneco. De in de zienswijze vermelde twijfel over de effectiviteit van de stilstandvoorziening is daarom vanuit het wettelijke kader van de Wnb in dit geval irrelevant. Vanuit de projectopgave om vogelslachtoffers in absolute zin zoveel als redelijkerwijs mogelijk is te beperken, zal er desalniettemin wel monitoring plaatsvinden waarmee de voorzieningen nog verbeterd kunnen worden (indien nodig). Dit is eveneens geborgd in de ontheffing.</p> <p>Het gegeven of een soort al dan niet ernstig is bedreigd vormt verder geen toetsingskader op zichzelf binnen de Wnb. Conform de Wet natuurbescherming is in de natuurtoets voor alle voorkomende vogelsoorten, lokaal of trekvogel, bedreigd of algemeen voorkomend gekeken of deze worst-case het slachtoffer kunnen worden van aanvaring met een windturbine en of de maatregelen leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van deze soorten. Voor geen van de betreffende soorten is sprake van wezenlijke effecten (zie ook beantwoording 9.17 en Bijlage 7 van de Natuurtoets voor soorten en aantallen). Omdat het project vanuit de projectdoelstellingen ook voorziet in een stilstandsvoorziening voor lokale broedvogels onder meeuwen (met max 50 uur stilstand <u>per turbine</u>) zullen ook tal van andere broedvogelsoorten (b.v. aalscholver, scholekster, dwergstern, etc.) hiervan profiteren. Ten aanzien van de Vogelvallei en 100 uur stilstand voor trekvogels, verwijzen we naar de beantwoording onder 9.17.</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
79	9.21	009	<p>Gezien de stellingen van de onderzoekers van de Wageningen Universiteit en Research lijkt het verder onderzoeken van mogelijkheden om vogelsterfte op deze locatie te voorkomen noodzakelijk. Waarbij ook gekeken wordt naar ervaringen in het buitenland (70% minder vogelsterfte in Noorwegen door 1 rotorblad zwart te verven bijvoorbeeld) en naar risicovermindering bij plaatsen van minder turbines of alleen op de harde wering.</p>	<p>Ten aanzien van de door u aangehaalde stellingen van WUR verwijzen we naar de beantwoording onder 9.19. Het onderzoek naar de effectiviteit van een zwarte wiek is in Nederland vanaf 2021 voorzien. Omdat de resultaten van het onderzoek in Noorwegen locatie- en soortspecifiek waren, moet eerst worden onderzocht of in de Nederlandse situatie met bijvoorbeeld veel meer watervogels en kustbroedvogels deze maatregel ook werkt. Het is overigens niet waarschijnlijk dat 's nachts trekkende vogels veel profijt hebben van het verven van de rotoren. Andere maatregelen zijn momenteel niet aan de orde, omdat in de natuuronderzoeken goed is onderbouwd dat de berekende sterfte lager is dan het 1%-ORNIS-criterium en de staat van instandhouding van betrokken soorten niet verslechterd. Overigens wordt de effectiviteit van de vrijwillig door Eneco vanuit e projectdoelstelling ingezette stilstandsvoorzieningen gemonitord en zal er een thematafel natuur worden opgericht, waarbinnen de ecologische maatregelen blijvend zullen worden toegelicht en aanvullende maatregelen besproken, gefinancierd en gerealiseerd kunnen worden (zie 6.5).</p>	
80	10.1	010	<p>Ook wordt er in het ontwerpbesluit verwezen naar een ondeugdelijk uitgevoerde natuurtoets naar de aanwezige broedvogels. De veldbezoeken zijn niet in voldoende hoeveelheid uitgevoerd om een accurate waarneming te kunnen maken. Zo zijn al meerdere broedende dwergsternen en bontbekplevieren waargenomen op de zachte zeewering zelf. De natuurtoets spreekt hier niet eens van, de genoemde veldbezoeken (2 in de broedperiode) kunnen nooit voldoende zijn geweest om het enorme gebied goed genoeg te</p>	<p>De Natuurtoets en Passende Beoordeling zijn gebaseerd op de meest recent beschikbare gegevens verkregen uit langjarige monitoringprogramma's, zoals de Monitoring Waterstaatkundige Toestand des Lands (MWTL) en het meerjarige monitoringsprogramma van kustbroedvogels in het Deltagebied. In het voorjaar 2019 heeft daarnaast onderzoek plaatsgevonden naar vliegbewegingen van koloniebroedende soorten (waaronder dwergstern) over de zachte en harde zeewering.</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			onderzoeken. Een nieuw beter uitgevoerd onderzoek lijkt noodzakelijk.	De in 2020 waargenomen broedende dwergsterns en bontbekplevierers zijn van zeer recente datum en lijken zich op basis van de NDFF met name op de zachte zeewering ten zuiden en westen van Slufter te bevinden en daarmee buiten het plangebied van het windpark. Het is niet waarschijnlijk dat deze soorten de locatie van het windpark kruisen, zij zullen zich eerder direct richting zee of meer oostwaarts bewegen. Overigens ziet de ontheffing ook op deze soorten. Het is overigens goed denkbaar dat deze soorten geprofiteerd hebben van de Covid-19 situatie waardoor het strand bij uitzondering tijdelijk was afgesloten / minder intensief werd gebruikt door recreatie. Er is voldoende onderzoek uitgevoerd op basis waarvan de effecten bepaald kunnen worden, aanvullend onderzoek is niet nodig.	
81	10.2	010	Zienswijze is verder identiek aan zienswijze 009	Zie beantwoording zienswijze 009	
82	11.1	011	Zienswijze is identiek aan zienswijze 009	Zie beantwoording zienswijze 009	
83	12.1	012	<p>Bij de aanleg van de Tweede Maasvlakte is toepassing gegeven aan het Project Mainport Rotterdam (PMR). Daarin is nadrukkelijk gesteld dat de aanleg van de nieuwe Maasvlakte niet ten koste mag gaan van natuurwaarden c.q. dat deze natuurwaarden moeten worden gecompenseerd. In de daarbij behorende rapportage van Deltares is een uitvoerig onderzoek gedaan naar de effecten van de Tweede Maasvlakte op (in het bijzonder) vogelstand en vogelbewegingen.</p> <p>Zelfs de aanwezigheid van kitesurfers is in dit onderzoek meegenomen met als conclusie dat de situering van het kitesurfen geen nadelig effect heeft op deze natuurwaarden. Nu moet alsnog</p>	<p>Het MER is een verplicht onderdeel van de besluitvorming over de omgevingsvergunning. Het MER onderzoekt en beoordeelt de effecten op de omgeving, waaronder ecologie, met als doel om de milieuaspecten een volwaardige plek in de besluitvorming te geven. Op basis daarvan kan het bevoegd gezag een zorgvuldige afweging maken ten aanzien van de ontwikkeling en haar milieu-effecten.</p> <p>Ten aanzien van de effecten op vogels, wordt opgemerkt dat er een uitgebreide Natuurtoets en Passende beoordeling is opgesteld waarin mogelijke effecten op vogels tot in detail zijn onderzocht. Daarbij is tevens rekening gehouden met de compensatieopgave als gevolg van de aanleg van de Tweede Maasvlakte. Hieruit blijkt dat er</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			<p>toepassing worden gegeven aan een separate MER waarin de realisatie van dit gigantische windpark alsnog moet worden gemotiveerd. Ondergetekenden zijn van oordeel dat met de bouw van dit windpark de vogelstand op ernstige wijze zal worden benadeeld; juist de motivering t.o.v. de heersende wind (westelijk) maakt duidelijk dat vogels hier ernstig van te lijden kunnen hebben.</p>	<p>geen significant negatieve effecten optreden c.q. dat het project niet leidt tot verslechtering van de staat van instandhouding van de betrokken vogelsoorten. In de zienswijze is verder niet toegelicht waarom de conclusies in de Natuurtoets en de Passende beoordeling op dit punt onjuist zouden zijn.</p> <p>Daarnaast wordt er vanuit de natuurinclusieve projectopgave voorzien in een vrijwillige stilstandvoorziening voor zowel trekvogels als lokale vogels (meeuwen) tijdens het broedseizoen. Zie ook onze reactie op zienswijze 9.17.</p> <p>Tevens zal gedurende een periode van ten minste 3 jaar monitoring plaatsvinden om de effecten op soorten te monitoren. Dit is geborgd in de Wnb-ontheffing.</p>	
84	12.2	012	<p>Dat gezegd hebbende willen wij in relatie tot het vorenstaande evenzo constateren dat dit windmolenpark een ernstig veiligheidsrisico vormt voor de kitesport aangezien de heersende westenwind een ernstig ongeval niet kan uitsluiten.</p>	<p>In het MER zijn de effecten op kitesurfen onderzocht en beoordeeld. Op basis daarvan is geconcludeerd dat kitesurfen nabij het windpark gevaarlijk en daarom onwenselijk is. Daarom is door de Gemeente Rotterdam op 19 januari 2021 een intrekking van het 'Aanwijzingsbesluit kitesurfen Maasvlakte 2' vastgesteld, waardoor kitesurfen ter hoogte van het extensieve strand niet langer mogelijk is. Hiermee is bij verlening van de omgevingsvergunning niet langer sprake van gevaar vanwege kitesurfen.</p> <p>Separaat is de gemeente voornemens om in 2021 een nieuw aanwijzingsbesluit te nemen, waarin kitesurfzones worden geformaliseerd. Dit valt echter buiten de reikwijdte van voorliggende besluitvorming.</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
85	12.3	012	Gezien het vorenstaande zijn wij van oordeel dat het zowel om veiligheids- als wel ecologische aspecten onverantwoord is om dit windpark op de zeewering en strand van de Tweede Maasvlakte te plaatsen. Een locatie landinwaarts dan wel (bij voorkeur) binnen de aangewezen windparklocaties op de Noordzee lijkt ons een veel betere keuze.	Zowel het ecologische aspect als het veiligheidsaspect zijn beoordeeld en afgewogen. Een andere locatie landinwaarts is echter geen reëel alternatief voor het voornemen. Ook de aangewezen locaties op de Noordzee vormen geen reëel alternatief voor het voornemen, aangezien deze locaties nodig zijn om te kunnen voldoen aan de gestelde doelstellingen voor windenergie op land en zee.	
86	13.1	013	Aanvankelijk is voor de aanleg van Maasvlakte 2 gezocht naar compensatie voor omwonenden. Hiervoor is o.a. het badstrand (intensieve gedeelte) en sportstrand (extensieve gedeelte) aangelegd. De bouw van de windmolens op de zachte zeewering op het extensieve strand zullen een aanzienlijk impact hebben op de beleving en veiligheid van de recreanten. Het strand wordt als extensief aangemerkt, maar met name de laatste jaren zie je een enorme toename van de recreatie op dit gedeelte van het strand (kites, vissers, golfsurfers, windsurfers, wandelaars, badgasten etc). Op zomerse dagen liggen er ook honderden badgasten op dit gedeelte van de Maasvlakte. Het is al lang niet meer zo dat alleen het intensieve strand hiervoor gebruikt wordt.	<p>Maasvlakte 2 is primair een haven en industriegebied. Daar waar het mogelijk is, krijgt recreatie de ruimte en wordt deze zo mogelijk versterkt. Recreatie in de vorm van intensief en extensief strand is daarbij echter nooit als compensatie voor de aanleg van Maasvlakte 2 aangevoerd. Compensatie voor de aanleg van de Tweede Maasvlakte is er wel, maar dan in de vorm van natuurcompensatie, de ontwikkeling van nieuwe natuur en recreatie en de realisatie van leefbaarheidsprojecten (Bestaand Rotterdams Gebied). Aan recreatie wordt ruimte geboden binnen de mogelijkheden die een haven- en industriegebied hiervoor geeft ten aanzien van veiligheid, milieu en een goede economie.</p> <p>In het bestemmingsplan Maasvlakte 2 is, naast het bestemmen van het extensieve (en intensieve) strand, ruimte geboden aan de realisatie van windenergie op de zachte zeewering. Het MER heeft de effecten op recreatie onderzocht en beoordeeld. De conclusie in het MER is dat beïnvloeding van recreatie onvermijdelijk is, maar dat recreatie, op kitesurfen na, veilig mogelijk blijft. Voor de besluitvorming heeft hier een afweging in plaatsgevonden.</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
87	13.2	013	<p>Het is voor mij dan ook onbegrijpelijk dat het extensieve strand grotendeels verloren zal gaan door de bouw van de windmolens. In het MER rapport is een risico analyse gedaan op 1 visser en 1 jogger; maar er staat niets vermeld wat het risico is als er honderden badgasten op het strand liggen?</p> <p>Daarnaast zal de beleving ook zwaar aangetast worden. Wie wil er nog op een strand liggen onder een draaiende windmolen? Tevens zullen er gevaarlijke situaties ontstaan door muien die langs de palen zullen ontstaan.</p>	<p>Het extensieve strand is in de wet geen beperkt kwetsbaar object of een kwetsbaar object. Zowel de verblijfstijd van personen als de concentratiedichtheid van personen per vierkante meter strand is daarvoor te laag. Dit betekent dat het strand niet extra beschermd hoeft te worden ten opzichte van ander grondgebruik zoals parkeervoorzieningen, openbare bossen, agrarische gebieden en lokale wegen of fietspaden. Er is daarmee geen normstelling voor veiligheid benodigd voor het extensieve strand.</p> <p>Om ten behoeve van de ruimtelijke afweging toch inzicht te verkrijgen in de mogelijk maximale risico's die de meest aanwezige strandbezoekers of strandpassanten ervaren is een analyse uitgevoerd naar het persoonsgebonden risico wat een langer verblijvende passant kan ervaren en naar het individueel passanten risico wat een voorbijkomende passant kan ervaren. Voor zowel het plaatsgebonden risico als het passanten risico blijkt dat dit lager is dan voor andere meer kwetsbare terreinen of objecten geldende normeringen. De risico's zijn als zodanig aanvaardbaar geacht in het licht van het belang voor de energietransitie en opwekking van duurzame energie.</p>	
88	13.3	013	<p>Er moet toch een mogelijkheid zijn om de molens op de duin te plaatsen? Hierdoor zullen meeste van bovenstaande problemen opgelost worden. Uit de rapportage blijkt dat dit niet kan wegens een kabeltrace achter de duinen, maar hier zijn genoeg andere oplossingen voor lijkt me. Hierbij valt te denken aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kleinere molens, zoals op de harde zeewering - Kabeltrace afdekken/bewapenen? 	<p>Het windpark moet voldoen aan de High Impact Zone (HIZ) afstand. In de voorbereidingsfase is reeds uitgebreid onderzocht welke turbines haalbaar zijn, rekening houdend met de HIZ afstand. Uit deze analyse kwam naar voren dat kleinere windturbines op de zachte zeewering niet rendabel zijn en dat het niet mogelijk is om de windturbines dicht naar het duin te schuiven, vanwege de HIZ-afstand.</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			Tijdens de online bijeenkomst werd gemeld dat het kabeltrace er op dit moment niet eens ligt, maar een reservering is voor de toekomst. Echter willen ze een maximale flexibiliteit houden om dit in de toekomst in te kunnen vullen?	De leidingenstraat is op dit moment niet in gebruik, maar wel planologisch bestemd. De leidingenstraat gaat in de toekomst wel worden gebruikt. Daarom moet er nu bij het windpark rekening mee worden gehouden. Randvoorwaarde voor de ontwikkeling van het windpark is het voldoen aan de High Impact Zone (HIZ) uit het bestemmingsplan, een minimale afstand tot bepaalde bestemmingsgrenzen ter bescherming van de leidingenstraat.	
89	13.4	013	Mochten de windmolens toch op het strand geplaatst worden dan zou ik graag willen zien dat er 1 lijn getrokken wordt tussen golfkitters (kiten op een golfsurfboard) en de buggysurfers (strandbuggies). Kitters worden in de MER rapportage als 1 groep gezien, terwijl er verschillende disciplines bestaan. Met name het gedeelte op het extensieve strand is uniek voor de golfkitters. Dit stuk van het strand biedt een golfwerking die niet aanwezig is om het intensieve strand en de Slufter. Volgens MER rapportage blijft buggysurfen (strandbuggies) wel toegestaan op het extensieve strand.	Voor kitters geldt dat het onwenselijk wordt geacht om ter hoogte van de windturbines te kiten, ongeacht of deze springen. Dit heeft te maken met de relevante windrichtingen waaronder kitters naar de windturbines toe worden geblazen. Voor buggysurfers is de situatie anders, zij begeven zich met name op het strand, 'achter' de windturbines, waar voldoende ruimte is om op een veilige wijze te kunnen buggysurfen.	
90	13.5	013	Bij golfkiten wordt er niet gesprongen en kitelijnen gebruikt tot max 25 meter; ik vraag u dan ook te overwegen deze discipline ook in de toekomst toe te blijven staan op het extensieve strand onder bovenstaande restricties.	Voor kitters geldt dat het onwenselijk is om ter hoogte van de windturbines te kiten, ongeacht of deze springen. Dit heeft te maken met de relevante windrichtingen, waaronder kitters naar de windturbines toe worden geblazen. Wij achten het dan ook niet wenselijk om kiten op het extensieve strand toe te staan. Daartoe is op 19 januari 2021 het 'Aanwijzingsbesluit kitesurfen Maasvlakte 2' ingetrokken, waardoor kitesurfen ter hoogte van het extensieve strand straks niet meer mogelijk zal zijn.	
100	14.1	014	Er is sprake van een primeur om de windmolens in de vloedlijn aan te leggen. Er zullen zwaar wegende redenen zijn dat dit niet eerder	De locatie van het windpark is in het bestemmingsplan Maasvlakte 2 een voor windenergie aangewezen gebied. Dit in tegenstelling tot	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			is gebeurd, denk alleen al aan de precedent werking (over 10 jaar staat om de paar honderd meter een windmolen op het strand langs heel de Nederlandse kust).	andere kustzones. Voor het aanwijzen van dit gebied zijn afwegingen gemaakt die hebben geleid tot het bestemmen van de zone voor windenergie.	
101	14.2	014	De file druk op de N57 en naar Hoek v Holland gaat nog verder toenemen, immers je gaat niet voor je plezier onder een windmolen recreëren en de mensen zullen uitwijken naar andere stranden (terwijl de N15 juist heel geschikt is om in de weekenden de druk op te vangen).	Recreatie op het intensieve en extensieve strand is ook na realisatie van het windpark nog altijd mogelijk, afgezien van kitesurfen. Het is niet de verwachting dat er extra filedruk ontstaat op andere locaties.	
102	14.3	014	In het Rijnmond gebied staat het welzijn van de bevolking toch al onder grote druk door de hoge bevolkingsdichtheid, sterke industriële activiteit, verkeersdrukte, luchtvervuiling etc. U als overheid zou er beter aan doen niet iedere keer weer de laatste lege stukjes vol te laten bouwen. Toon nu eens echt visie en heb het lef om te zeggen tot hier en niet verder. Dit is het beleid waar al mee begonnen had moeten worden, we moeten naar een goed gereguleerde krimp waarbij het welzijn van de bevolking op peil blijft, dit is natuurlijk moeilijk en vereist kunde. Gewoon verder alles vol bouwen kan iedereen.	Het klopt dat Rijnmond een dichtbevolkt gebied is waar veel functies samen komen. Dat betekent dat voor alle ontwikkelingen een zorgvuldige belangenafweging moet plaatsvinden. Dat geldt ook voor ontwikkelingen bij de Tweede Maasvlakte. De gemeente acht windenergie op de beoogde locatie noodzakelijk. Uiteindelijk draagt windenergie juist bij aan een betere welzijn in de regio.	
103	14.4	014	Hoe kan je als overheid of nog erger, als mens werkend bij de overheid, bij het sluiten van de vorige Maasvlakte (om deze aan te leggen), tegen je bevolking zeggen: de sluiting is maar voor paar jaar. Dadelijk komt er een mooi strand voor terug waar jullie kunnen liggen, wandelen, kitesurfen, vissen etc. en na 5jaar het strand heel onaantrekkelijk maken door windmolens aan te leggen. Kitesurfen zou zelfs verboden worden terwijl er al zo weinig ruimte is om (veilig) te kunnen Kitesurfen. Wanneer de Maasvlakte te smal	Het strand zal behouden blijven, evenals het merendeel van de recreatiemogelijkheden. Uiteindelijk is alleen kitesurfen niet langer mogelijk ter hoogte van het extensieve strand. In het MER wordt gesteld dat een windpark landschappelijk goed past bij het industriële karakter van de Tweede Maasvlakte. In dat kader is het vanaf aanleg van de Tweede Maasvlakte dan ook de intentie geweest om bij de zeewering een windpark te bouwen en in het bestemmingsplan van 2018 is bevonden dat de beoogde zone	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			getekend is op de plaats waar de windmolens nu zouden moeten komen. Moet daar wat aan gedaan worden en dat is niet de bevolking weggagen. Kosten is een argument dat er niet toe doet, want dan kan men beter de kolencentrales laten staan.	voldoet. Uiteindelijk is het streven om van het Maasvlaktestrand een gevarieerd en daarmee aantrekkelijk gebied te maken.	
104	15.1	015	Mocht u het nodig vinden dat u bewijs wil hebben van heel veel mensen die achter deze brieven staan, dan zullen wij vragen of al die mensen een brief willen schrijven. Wij schrijven namelijk niet vanuit alleen ons oogpunt, maar vanuit omwonenden in een hele grote regio.	Wordt ter kennisgeving aangenomen.	
105	15.2	015	Toen de Maasvlakte 2 werd aangelegd is er naar compensatie gezocht voor omwonenden. Dit is met heel veel geld tot stand gekomen in een recreatie en sportstrand. Anders had er een harde zeewering gekomen. (Goedkoper in onderhoud). Hier is destijds heel veel over te doen geweest. Er wordt dankbaar gebruik van het strand gemaakt door tienduizenden badgasten op jaarbasis.	<p>Maasvlakte 2 is primair een haven en industriegebied. Daar waar het mogelijk is, krijgt recreatie de ruimte en wordt deze zo mogelijk versterkt. Recreatie in de vorm van intensief en extensief strand is daarbij echter nooit als compensatie voor de aanleg van MV2 aangevoerd. Compensatie voor de aanleg van de Tweede Maasvlakte is er wel, maar dan in de vorm van natuurcompensatie, de ontwikkeling van nieuwe natuur en recreatie en de realisatie van leefbaarheidsprojecten (Bestaand Rotterdams Gebied). Ten aanzien van recreatie wordt ruimte geboden binnen de mogelijkheden die een haven- en industriegebied hiervoor geeft ten aanzien van een goede economie, veiligheid en milieu.</p> <p>In het bestemmingsplan Maasvlakte 2 is, naast het bestemmen van het extensieve (en intensieve) strand, ook ruimte geboden aan de realisatie van windenergie op de zachte zeewering. Het MER van Windpark Maasvlakte 2 heeft vervolgens de effecten op recreatie beoordeeld. Geconcludeerd is dat beïnvloeding van recreatie</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
				onvermijdelijk is, maar dat veilige recreatie, op kitesurfen na, altijd mogelijk blijft. Voor de besluitvorming heeft hier een afweging in plaatsgevonden.	
106	15.3	015	Het is belangrijk voor de omwonenden waarvan heel veel mensen in het havengebied werken, dat ze ook graag in het havengebied willen blijven werken. Alleen een financiële vergoeding is niet genoeg. Mensen zoeken ook levenskwaliteit om zich op te laden om weer te kunnen gaan werken. Ik weet niet of u wel eens bij de bedrijven komt die in dit hele gebied van Nederland liggen, maar dan zult u diep respect hebben voor de mensen die er werken, want het is niet echt een omgeving die een leuke uitstraling heeft. Het is vooral staal wat je ziet.	Het windpark is niet van invloed op personen die in het havengebied werken. Het strand blijft overigens nog steeds toegankelijk voor eenieder.	
107	15.4	015	De natuur maakt het mogelijk om te recreëren en weer op te laden. Dat kan straks niet meer door het windmolenpark wat zal zorgen voor een enorme geluidsoverlast, waardoor bezoek aan het strand geen pretje meer wordt. Er wonen en werken te veel mensen voor zo weinig natuur als het windmolenpark in de vloedlijn komt te staan.	Het strand zal nog steeds toegankelijk zijn. In het MER is onderzocht in welke mate er geluidhinder optreedt. Hoewel het geluid hoorbaar zal zijn, wordt het op de betreffende locatie acceptabel geacht.	
108	15.5	015	Er is aan de kust de afgelopen jaren heel veel te doen geweest om de flora en fauna te redden, denk aan de bewaking op het water dat je niet in het vogelbroedgebied mag komen. Recreatie en natuur gaan hier hand in hand naast de industrie en tot nu toe is er een groot vogelbroedgebied waar milieu bescherming jaren voor gevochten heeft en inmiddels uniek in zijn soort. De plaatsing van het windmolenpark zal de aanvliegroute van een hele boel vogels	Ten behoeve van de vergunningaanvragen en het MER is een Natuurtoets en Passende beoordeling opgesteld waarin de effecten op ecologie tot in detail zijn onderzocht. Ook de effecten van barrièrewerking zijn waar nodig betrokken in het onderzoek. De conclusie is dat significant negatieve effecten zijn uitgesloten cq. dat de staat van instandhouding van betreffende vogelsoorten niet verslechterd door het windpark.. Daarnaast is in de vergunning vastgelegd dat er gedurende een periode van ten minste 3 jaar	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			<p>verstoren. Ondanks de geplande vogelradar zullen dit onnoemelijk veel vogel slachtoffers gaan eisen.</p>	<p>monitoring zal plaatsvinden om effecten op soorten te monitoren en waar nodig de stilstandsvoorzieningen waarmee vogelslachtoffers worden gereduceerd of voorkomen te optimaliseren. Zie ook onze reactie op zienswijze 9.17.</p>	
109	15.6	015	<p>Neem een voorbeeld aan de Gemeente Westvoorne, die al jaren probeert om het kleine beetje natuur in stand te houden. Het kan niet zo zijn dat dat nu allemaal teniet gedaan wordt. Daarnaast ben ik ervan overtuigd dat het hele gebied ook de trots van Nederland moet zijn en blijven en dat als je met buitenlandse gasten een bezoek aan de haven brengt, je ook kunt laten zien dat Nederland in staat is om industrie met wonen/recreatie te combineren is. Het is per slot van rekening ook het visitekaartje van de hele haven. Dat is ook marketing voor het land, het is simpel om alles vol te proppen, daar hoeft niemand trots op te zijn. Dat is de makkelijkste weg. Laat de National Geographic het gebied documenteren en de hele wereld over gaan met trots, niet met afschuw. Daar wint niemand iets mee!</p>	<p>De visie is om schone elektriciteit op te wekken op land en op zee om te kunnen voldoen aan de klimaatambities van 2030 en 2050. Dit windpark is daarbij een van de meest gunstige locaties op land om windenergie op te wekken en tevens een van de laatste locaties voor een grootschalig windpark. Daarmee past dit goed bij de visie van de gemeente, waarbij uiteraard een afweging heeft plaatsgevonden m.b.t. alle milieueffecten en natuureffecten in het specifiek.</p>	
110	16.1	016	<p>Wekelijks recreër ik meermalig op het strand van de Maasvlakte waarop nu het windpark wordt gepland. Ik windsurf en golfsurf/SUP hier zelf en recreër er ook met mijn gezin en vrienden. Regelmatig surfen we hier in harmonie met veel gelijkgestemden tussen de zeehonden en zelfs tuimelaars. De unieke situatie van ons grote en veelzijdige surfstrand komt door de ligging ver in zee en met diepere bodem van bij omliggende stranden. Hierdoor staan er bijna wekelijks mooie golven tussen parkeerplaatsen 5 en 6. In Nederland is er geen locatie van vergelijkbare kwaliteit en zeker niet binnen een straal van 30 kilometer.</p>	<p>Suppen, wind- en golfsurfen blijft mogelijk ter hoogte van het extensieve strand. De windturbines hebben een grote onderlinge afstand van tenminste ca. 450 meter, waartussen er voldoende ruimte is om deze activiteiten op een veilige manier uit te kunnen oefenen. Op enkele locaties is de ruimte op het water nog groter, omdat de turbines daar het overgrote deel van de tijd op het droge staan.</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
111	16.2	016	Als deze plannen doorgaan, dan zullen de vele recreanten naar andere stranden moeten uitwijken, verderop in Nederland, ofwel naar het buitenland reizen. Terwijl de goede omstandigheden nu binnen een half uur rijden liggen voor velen. Als gevolg zal de druk op het wegennet toenemen en de uitstoot toenemen.	Recreëren op het intensieve en extensieve strand van Maasvlakte 2 is ook na realisatie van de windturbines nog altijd mogelijk. De gemeente Rotterdam wil graag dat de recreatieve mogelijkheden zoveel mogelijk behouden blijven. Het is niet de verwachting dat de recreatie elders significant zal toenemen.	
112	16.3	016	Ook in deze bange tijden voor besmettingen door nu Covid-19 zal er dus op andere plaatsen veel meer recreatie druk optreden, terwijl er juist op de Maasvlakte zoveel ruimte en zo onbedorven sfeer is.	Recreëren op het intensieve en extensieve strand van Maasvlakte 2 is ook inclusief windturbines nog altijd mogelijk. Het is dan ook niet de verwachting dat recreatie op andere locaties significant toeneemt.	
113	16.4	016	<p>Dit alles in eenvoudig te vermijden door de plannen aan te passen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ofwel de turbines op de zachte zeewering bovenop de duinen plaatsen in combinatie met overdekking van een mogelijk toekomstig leiding trace. • Ofwel een offshore park, hetgeen de recreatie totaal niet schaad. • Ofwel een andere locatie, bijvoorbeeld op de harde zeewering een uitbreiding. • Ofwel de kerncentrale van Borssele uitbreiden, hetgeen veel meer en constante energie oplevert. 	<p>In de voorbereidingsfase zijn het voldoen aan de High Impact Zone-afstand (HIZ, een bepaalde afstand die moet worden aangehouden tot de leidingenstraat) en het realiseren van een windpark binnen de aangewezen zone van het bestemmingsplan als uitgangspunt meegegeven. Daartoe heeft een uitgebreide analyse plaatsgevonden ten einde te bepalen welke turbines op deze locatie haalbaar zijn, rekening houdend met de HIZ afstand. Daaruit is gebleken dat het niet mogelijk is om windturbines dicht bij het duin te plaatsen.</p> <p>Voor offshore locaties geldt dat dit geen reëel alternatief vormt voor het voornemen. Voor offshore windenergie zijn specifieke gebieden aangewezen ten einde aan de doelstelling voor windenergie op zee te kunnen voldoen. Ook voor windenergie op land, waar het voornemen aan bijdraagt, zijn aparte doelstellingen. Beide zijn nodig voor de energietransitie</p> <p>Ook een uitbreiding van windturbines op de harde zeewering vormt geen reëel alternatief. De windturbines op de harde zeewering staan</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
				<p>in de huidige opstelling al relatief dicht op elkaar. Wanneer daar extra windturbines tussen worden geplaatst, zou dat voor extreme onderlinge beïnvloeding leiden. Daarnaast zorgt de HIZ-afstand op de harde zeevering ervoor dat windturbines zoals op de zachte zeevering zijn voorzien, niet passend zijn op de harde zeevering, waardoor dit van invloed is op de uitvoerbaarheid van het project.</p> <p>Een uitbreiding van de kerncentrale van Borssele is geen reëel alternatief voor het voornemen. Het doel van het voornemen is een bijdrage te leveren aan de duurzame doelstellingen voor windenergie.</p>	
114	16.5	016	Er wordt met 6 weken onvoldoende tijd gegeven aan belanghebbenden om zich in de plannen in te lezen, naast hun dagelijkse bezigheden.	Deze 6 weken is een bij wet vastgelegde periode waarbinnen het bevoegd gezag eenieder de gelegenheid biedt een zienswijze in te dienen op de ontwerpbesluiten en onderliggende documenten.	
115	16.6	016	<p>Tekening van Bijlage 16.OMV – Bijlage 6.3 – Principetekening Fundatie ZZ is slechts een CONCEPT.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Daarmee valt op dat op basis van slechts 1 concept een heel plan wordt aangenomen. • <i>Detailering is onvoldoende om veiligheid voor recreanten in de omgeving te kunnen beoordelen.</i> • <i>Verder is onvoldoende duidelijk hoe in de vloedlijn tot deze dieptes gewerkt gaat worden zonder het gebied met damwanden af te zetten, droog te pompen en daarmee de dagelijkse recreatie zeer langdurig te hinderen. Langdurig afzetten van het strand is voor de recreanten onacceptabel.</i> 	<p>De aanvraag is een zogenoemde flexibele aanvraag, wat betekent dat er geen specifiek turbinetype, maar een range aan turbineafmetingen wordt vergund. Binnen deze range moet het te realiseren windturbinetype vallen.</p> <p>Het windturbinetype is bepalend voor de exacte detaillering van de fundaties. Daarom is ook daar flexibiliteit in aangevraagd, door het aanvragen van een principefundatie. Voor zachte zeevering betreft dat een monopile. Het ontwerp en de uitgangspunten die daarbij worden gehanteerd tonen aan dat een windturbine, inclusief fundatie op de beoogde locaties op een veilige wijze kan worden gerealiseerd. In een latere fase wordt de (voor nu concept principe-) fundatie nader gedetailleerd op basis van het definitief gekozen</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
				<p>turbintetype. Dat wordt eveneens ter goedkeuring aan het bevoegd gezag voorgelegd. Dit is middels een voorschrift in de omgevingsvergunning geborgd.</p> <p>In het aangevraagde bouwontwerp worden de kraanopstelplaatsen (KOPs) met damwanden afgezet. Die zullen deels in de vloedlijn staan en daarom zijn damwanden nodig. De bouwlocaties rondom de monopile locaties zullen afgesloten zijn voor recreanten.</p>	
116	16.7	016	<p>31.OMV - Bijlage 16.2 B - Windturbinefundaties Zachte Zeewering is een Engelstalig rapport.</p> <p><i>Dit is onvoldoende voor Nederlandstalige belanghebbenden om zich een duidelijk beeld te kunnen vormen van de plannen en relevante details.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>Er dient een Nederlandstalige versie te komen, om zodoende alle mogelijke belanghebbenden in staat te stellen zich in de plannen in te lezen.</i> <i>Wederom komt het woord CONCEPT hier voor. Het is onvoldoende onderbouwing voor belanghebbenden om op basis van een omslachtig CONCEPT document in een vreemde taal te toetsen of dit correct is en de veiligheid voor de recreanten gewaarborgd wordt.</i> 	<p>Het klopt inderdaad dat dit een Engelstalig rapport is en wij snappen dat het daardoor lastiger is dit te beoordelen. Het is een vrij technisch rapport. We voegen een Nederlandse samenvatting van dit rapport toe aan het definitieve besluit, ten einde eenieder in de gelegenheid te stellen gemakkelijker kennis te nemen van de belangrijkste inhoud van het document. Tevens biedt de gemeente Rotterdam u de mogelijkheid om contact met ons te zoeken indien u een mondelinge toelichting wenst.</p> <p>Het genoemde document gaat over het concept-ontwerp van de windturbinefundaties op de zachte zeewering. Het is een conceptontwerp, omdat de specifieke fundatieontwerpen afhankelijk zijn van het turbintetype dat gerealiseerd wordt. Aangezien de keuze voor een exact turbintetype in een latere fase wordt gemaakt, zal het specifieke fundatieontwerp eveneens later worden bepaald. Dit wordt op dat moment ter goedkeuring aan het bevoegd gezag voorgelegd. Met het huidige concept-ontwerp is aangetoond dat windturbines op een veilige wijze gerealiseerd kunnen worden. Dit</p>	<p>Er is een Nederlandse samenvatting aan Bijlage 16.2 B toegevoegd</p>

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
				wordt door het bevoegd gezag bij de definitieve ontwerpen nogmaals getoetst.	
117	16.8	016	Paragraaf 2.2.1 lijkt iets te reppen over de veiligheid van het design. <i>Waaruit blijkt dat er rekening is gehouden met de meerdere malen per jaar optredende noorder-stormen en golfhoogten van meer dan 3 meter voor het strand? Dit is beslist geen standaard onshore turbine situatie.</i>	Het gehele ontwerp van de monopile is er op gericht dat de monopile zich staande houdt onder de meest extreme weersomstandigheden. Daarom is een gedetailleerde “wave” studie uitgevoerd waarin de eisen voortkomende uit extreme golven voor de monopile worden opgenomen. Deze studie is door externe deskundigen beoordeeld. Mogelijke erosiegaten rondom de monopile worden beperkt door het aanleggen van een diep liggende erosiebescherming.	
118	16.9	016	Uit paragraaf 2.4 kan ik niet opmaken welke mitigerende maatregelen worden genomen om te voorkomen dat de SCOUR protection laag open en bloot komt te liggen bij storm en door golfslag. Mede vanwege de getijden is het me niet duidelijk hoe veiligheid voor recreanten kan worden gewaarborgd zonder telkens het gebied af te sluiten. Hetgeen voor de dagelijkse recreatie onacceptabel is.	Door Rijkswaterstaat is voor het strand een minimaal afslagprofiel vastgesteld. Als het strandniveau lager komt, wordt er zand gesuppleerd (opgebracht). Dit is vastgelegd in beheersprotocollen van Rijkswaterstaat. De erosiebescherming rondom de monopile komt te liggen onder dit afslagprofiel. De kans dat de erosiebescherming open en bloot komt te liggen is dan ook zeer klein en zal alleen voorkomen tijdens het stormseizoen van 1 oktober tot 1 april. Indien dat toch gebeurt is er verplichting vanuit de watervergunning om deze gaten binnen 14 dagen dicht te schuiven.	
119	16.10	016	In paragraaf 5.1 wordt iets gemeld over de constructiemethode vanaf land met hijskranen. <ul style="list-style-type: none"> • <i>Hoe lang gaat de constructie per monopile duren en welke oppervlakte rondom de center wordt er dan civiel voorbereid en afgesloten voor de dagelijkse recreanten?</i> • <i>Hoe lang schat u in dat er per monopile gewerkt gaat worden uitgaande van de werkelijk optredende wind omstandigheden? Hijskranen mogen maar tot beperkte windkrachten</i> 	De constructie van de monopile / turbine start in januari/februari met het maken van de kraanopstelplaatsen en loopt door tot het begin van het stormseizoen wanneer de kraanopstelplaatsen weer worden verwijderd. De ruimtes direct links en rechts van de monopile worden werkruimtes die worden afgesloten voor recreanten. Indien de windsnelheid groter is dan 6 m/s moeten de hijswerkzaamheden worden gestaakt. Dit kan ook buiten het	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			<p><i>hijswerkzaamheden uitvoeren. Daarboven moet er gewacht worden op minder wind om veilig te kunnen werken.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Uitgaande van de werkzaamheden op het strand met de buizen in 2020 zijn er veel metaalresten achtergebleven op het strand. Er is onvoldoende schoongemaakt, waardoor recreanten er met hun voeten in konden gaan staan.</i> • <i>Hoe gaat u garanderen dat bij een veel grotere hoeveelheid werk met damwanden alle metalen voorwerpen verwijderd gaan worden en het strand netjes achtergelaten voor de recreanten?</i> • <i>Zonder duidelijk antwoord en beeldvorming over bovenstaande geeft u de belanghebbenden onvoldoende informatie en blijven daarmee de plannen onacceptabel.</i> 	<p>stormseizoen voorkomen. Daartoe zijn de weerstatistieken uitvoerig bestudeerd. Het aantal dagen met een windsnelheid kleiner dan 6 m/s (dat zijn dagen waarop gewerkt kan worden met een hijskraan) is buiten het stormseizoen ruim voldoende om de monopile in te kunnen trillen en/of heien. Daarvoor is namelijk maar 24 tot 48 uur nodig.</p> <p>De eis tot schoonmaken van het strand is onderdeel van de contractuele afspraken met de aannemers en volgt tevens uit de watervergunning en de zorgplicht vanuit de Waterwet.</p>	
120	16.11	016	<p>Ontwerpbesluit "Ons kenmerk: 9999181304_9999846448 OMV.20.06.00433-07"</p> <p>Paragraaf 2.11.2 p 12/30: Tiplaagte (masthoogte – halve rotordiameter) minimaal 24 meter maximaal 30 meter. <i>Hiermee beëindigd dit onzalige plan voor duizenden recreanten de mogelijkheid van kitesurfen, strand-kiten en voor kinderen gewoon vliegeren.</i></p>	<p>Voor kitesurfen geldt dat op 19 januari 2021 het 'Aanwijzingsbesluit kitesurfen Maasvlakte 2' is ingetrokken, waardoor kitesurfen ter hoogte van het extensieve strand niet langer mogelijk is. Gewone vliegeractiviteiten kunnen gewoon doorgang vinden.</p>	
121	16.12	016	<p>Inhoudelijke overwegingen pagina 21/30: OVERWEGINGEN HANDELEN IN STRIJD MET REGELS VAN RUIMTELIJKE ORDENING Parkeren</p>	<p>Voor de aanleg van het windpark zal er werkverkeer plaatsvinden. Het grootste deel daarvan is aanvoer en afvoer-verkeer. Die maken geen gebruik van parkeervoorzieningen. Overigens geldt dat de aanlegfase tijdelijk is, waardoor een effect op de parkeervoorziening beperkt is.</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			<p>De locatie waar de aanvraag betrekking op heeft is ook gelegen in het bestemmingsplan "Parapluherziening parkeernormering Rotterdam". Het plan is hiermee niet in strijd omdat het niet voorziet in een toename van de plaatselijke parkeerdruk.</p> <p><i>Dit kan logischerwijs nooit kloppen: er komen namelijk werkluï voor de aanleg. Dus er gaat veel parkeergelegenheid voor de dagelijkse recreanten verloren. Dit plan is daarmee schadelijk voor de recreanten.</i></p>		
122	16.13	016	<p>P22/30: <i>blijkbaar zijn belangenorganisaties al geruime tijd op de hoogte.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Waarom dan toch is er nooit in de voorfase de dialoog met de echte gebruikers opgezocht. Pas sinds 2020 komen deze plannen onder de aandacht in de media. En dus pas als de besluiten er al liggen, wordt er slechts formeel nog een rondje gedaan.</i> • <i>De gang van zaken ZONDER VOORTRIJDIGE DIALOOG met gebruikers geeft een goed beeld hoe de overheid over de burgers denkt. Kunt u aangeven of u voor de sneaky gang van zaken enige schaamte ervaart voor uw gedrag?</i> 	<p>In de ontwikkelfase is met verschillende stakeholders gesproken, waaronder gebruikers van het gebied. Zo is er gesproken met de 'Vereniging Verontruste Burgers van Voorne', de NKV en de gemeente Westvoorne. Er is informatie verstrekt middels de websites van Rijkswaterstaat en Eneco, publicaties op gemeentepagina's en in Huis aan Huis bladen in Westvoorne, Brielle en Hoek van Holland. Ook zijn er informatiemomenten georganiseerd (digitaal, wegens Covid) om de omgeving te informeren over het voornemen.</p>	
123	16.14	016	<p>P26/30 en verder: de theoretische benadering van het groepsrisico is niet realistisch in de praktijk.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>De windsurf, golfsurf en kitesurf recreatie kenmerkt zich door een zeer specifieke "hotspot" langs het kilometers lange strand op bepaalde dagen bij bepaald getijd, bepaalde windrichting en bepaalde golfhoogten. Deze plannen vormen een zeer grote en onacceptabele hinder voor deze dagrecreatie.</i> 	<p>In het MER zijn het plaatsgebonden en het passantenrisico beoordeeld. De onderliggende berekeningen zijn representatief voor de beoogde situatie.</p> <p>Voor de aanlegfase worden door de aannemer verschillende werken en veiligheidsplannen opgesteld en ter goedkeuring aan bevoegde gezag voorgelegd. Daarmee borgen we dat er op een veilige wijze en met zo min mogelijk hinder gewerkt zal worden.</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			<ul style="list-style-type: none"> • <i>Afgelopen zomer waren er meerdere werken waarbij telkens het recreërende publiek ernstig gehinderd werd door de werken en er meerdere malen sprake was van gevaarlijke situaties. Grote graafmachines reden vlak langs de recreanten en veel roestig metaal bleef achter op het strand.</i> • <i>Het recreërende publiek zit niet te wachten op dit plan. Het voegt niets toe aan de energieopwekking, waarvoor een offshore windfarm of vergroting van de kerncentrale van Borsele betere alternatieven vormen, die de volksgezondheid en recreatie niet schaden.</i> 	De derde opmerkingen wordt ter kennisgeving aangenomen.	
	17.1	017	<p>Ik ga 's zomers met pappa, mijn vrienden en broer en zus regelmatig op het strand surfen. We gaan hier schelpen rapen, er zwemmen zeehonden en we kunnen er vaak goed surfen. Dit strand is vlakbij ons huis en daarom gaan we er vaak naartoe. Alleen op vakantie in Frankrijk zijn er ook zulke mooie golven. Als deze plannen doorgaan, dan kan ik hier niet meer met pappa en mijn vriendjes gaan surfen.</p>	<p>Wij weten dat er met veel plezier van de stranden rond de Maasvlakte gebruik wordt gemaakt. Zwemmen, schelpen rapen en naar de zeehonden kijken kan en mag ook als het windpark er staat. De effecten op recreatie zijn in een zogenoemd milieueffectrapport. De gemeente die het besluit over de vergunning heeft genomen heeft die effecten bekeken en beoordeeld dat het windpark er mag komen.</p> <p>Hoewel de windturbines van invloed zijn op de huidige situatie, acht het bevoegd gezag dit acceptabel en blijft het mogelijk te recreëren op zowel het intensieve als het extensieve strand van de Tweede Maasvlakte.</p>	
124	17.2	017	<p>Ik denk dat ik een paar betere ideeën heb, zodat het surfen wel zo goed kan blijven:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De windmolens op de zachte zeevering kunnen bovenop de duinen worden gezet. 	In de voorbereidingsfase zijn het voldoen aan de High Impact Zone (HIZ) afstand en het realiseren van een windpark binnen de aangewezen zone van het bestemmingsplan als uitgangspunt meegegeven. Daartoe heeft een uitgebreide analyse	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			<ul style="list-style-type: none"> • Het windpark kan in de zee worden gebouwd. Dan zijn de funderingen ook niet gevaarlijk voor ons. • Op de harde zeewering kunnen toch meer molens worden gezet? • We kunnen ook zonnepanelen op ons dak leggen om stroom op te wekken. 	<p>plaatsgevonden ten einde te bepalen welke turbines op deze locatie haalbaar zijn, rekening houdend met de HIZ afstand. Daaruit is het niet mogelijk gebleken om windturbines dicht bij het duin te plaatsen.</p> <p>Voor offshore locaties geldt dat dit geen reëel alternatief vormt voor het voornemen. Voor offshore windenergie zijn specifieke gebieden aangewezen ten einde aan de doelstelling voor windenergie op zee te kunnen voldoen. Ook voor windenergie op land, waar het voornemen aan bijdraagt, zijn aparte doelstellingen. Beide zijn nodig voor de energietransitie.</p> <p>Ook een uitbreiding van windturbines op de harde zeewering vormt geen reëel alternatief. De windturbines op de harde zeewering staan in de huidige opstelling al relatief dicht op elkaar. Wanneer daar extra windturbines tussen worden geplaatst, zou dat voor extreme onderlinge beïnvloeding leiden, waardoor de turbines niet meer gebouwd kunnen worden. Daarnaast zorgt de HIZ-afstand op de harde zeewering ervoor dat windturbines zoals op de zachte zeewering zijn voorzien, niet passend zijn op de harde zeewering.</p> <p>Wij denken dat het leggen van zonnepanelen op daken een goede manier is om ook bij te dragen aan de opgave om te verduurzamen. Het is echter geen reëel alternatief voor een windpark. De mate van energieopwekking van windturbines is op dit moment nog vele malen hoger dan de energieopwekking van zonnepanelen. Ter vergelijking: Om een zonnepark met een vergelijkbaar opgesteld vermogen als</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
				Windpark Maasvlakte 2 te realiseren is ca. 90 Ha aan zonnepanelen nodig.	
125	17.3	017	De informatie is veel te ingewikkeld voor mij. Daarom moet ik aan papa en mama vragen wat er staat. Dat vind ik niet chill. Ik vind dat er verschillende punten niet kloppen en leg dat hieronder uit. Ik kijk uit naar uw reactie in duidelijke taal, zodat ik het zelf kan begrijpen.	Wij snappen dat een hoop van de informatie ingewikkeld kan zijn en dat daar vragen of onduidelijkheden over zijn. Hieronder (en in de antwoorden onder 016) zullen we de vragen zo helder mogelijk beantwoorden.	
126	17.4	017	Tekening van Bijlage 16.OMV – Bijlage 6.3 – Principetekening Fundatie ZZ is slechts een CONCEPT . <ul style="list-style-type: none"> • Een concept is toch geen definitief plan? Hoe wordt het dan echt? • Details zijn niet duidelijk om veiligheid voor recreanten in de omgeving te kunnen beoordelen. • Verder is onvoldoende duidelijk hoe in de vloedlijn tot deze dieptes gewerkt gaat worden zonder het gebied met damwanden af te zetten, droog te pompen en daarmee de dagelijkse recreatie te hinderen. Dan kunnen we niet meer gaan surfen... 	We noemen het een conceptontwerp omdat we het definitieve ontwerp maken zodra we hebben gekozen voor een turbinetype. Deze keuze moeten we nog maken. Als we een turbinetype hebben gekozen maken we het ontwerp voor de fundering af. En we vragen aan de gemeente of zij het goed vinden.	
127	17.5	017	. 31.OMV - Bijlage 16.2 B - Windturbinefundaties Zachte Zeewering is een Engelstalig rapport. <i>Dit rapport begrijp ik nog niet. Hebt u een Nederlandstalige versie, zodat ik binnen de termijn van de zienswijze nog dit door kan nemen?</i>	Het klopt inderdaad dat dit een Engelstalig rapport is en wij snappen dat het daardoor lastiger is dit te beoordelen. Het is een vrij technisch rapport. Daarom maken we een Nederlandse samenvatting. Die komt bij het definitieve besluit. Ook kunt u ons mailen of bellen om een toelichting op het rapport.	
128	17.6	017	Paragraaf 2.2.1 lijkt iets te reppen over de veiligheid van het design. <i>Waaruit blijkt dat er rekening is gehouden met de meerdere malen per jaar optredende noorder-stormen en grote golven voor het strand? Dit is beslist geen standaard onshore turbine situatie.</i>	Zie de beantwoording onder 16.8	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
129	17.7	017	<p>Uit paragraaf 2.4 kan ik niet begrijpen hoe wordt voorkomen, dat de fundatie komen bloot te liggen na een storm. Hoe kan ik dan nog veilig gaan surfen?</p>	Zie de beantwoording onder 16.9	
130	17.8	017	<p>In paragraaf 5.1 wordt iets gemeld over de bouw vanaf land met hijskranen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hoe lang gaat de constructie per paal duren en welke oppervlakte rondom de center wordt er dan civiel voorbereid en afgesloten voor de dagelijkse recreanten? • Hoe lang schat u in dat er per molen gewerkt gaat worden uitgaande van de werkelijk optredende wind omstandigheden? Hijskranen mogen maar tot beperkte windkrachten hijswerkzaamheden uitvoeren. Daarboven moet er gewacht worden op minder wind. • Afgelopen zomer waren er werkzaamheden op het strand met de buizen en toen ben ik in scherpe stukken ijzer getrapt. Hoe gaat u dat voorkomen? • Hoe gaat u garanderen dat bij een veel grotere hoeveelheid werk met damwanden alle metalen voorwerpen verwijderd gaan worden en het strand netjes achtergelaten voor de recreanten? • Zonder duidelijk antwoord en beeldvorming over bovenstaande geeft u ons onvoldoende informatie en ben ik het niet met de plannen eens. 	Zie de beantwoording onder 16.10	
131	17.9	017	<p>Ontwerpbesluit "Ons kenmerk: 9999181304_9999846448 OMV.20.06.00433-07"</p>	Zie de beantwoording onder 16.11	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			Paragraaf 2.11.2 p 12/30: Tiplaagte (masthoogte – halve rotordiameter) minimaal 24 meter maximaal 30 meter. <i>Kan ik door dit plan nog veilig vliegeren met mijn broertje en zusje?</i>		
132	17.10	017	<p>Inhoudelijke overwegingen</p> <p>pagina 21/30: OVERWEGINGEN HANDELEN IN STRIJD MET REGELS VAN RUIMTELIJKE ORDENING</p> <p>Parkeren</p> <p>De locatie waar de aanvraag betrekking op heeft is ook gelegen in het bestemmingsplan “Parapluziending parkeernormering Rotterdam”. Het plan is hiermee niet in strijd omdat het niet voorziet in een toename van de plaatselijke parkeerdruk. <i>Dit kan nooit kloppen: er komen namelijk werklui voor de aanleg. Dus er gaat veel parkeergelegenheid voor de dagelijkse recreanten verloren. Dat past toch niet?</i></p>	Zie de beantwoording onder 16.12	
133	17.11	017	<p>P22/30: <i>blijkbaar zijn belangenorganisaties al geruime tijd op de hoogte.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Waarom dan toch is er nooit in de voorfase de dialoog met de echte gebruikers opgezocht. Pas sinds 2020 hoor ik van deze plannen. En er al besloten is, wat kunnen we dan nu nog bereiken?</i> • <i>Doet de overheid dat altijd zo?</i> 	Zie de beantwoording onder 16.13	
134	17.12	017	<p>P26/30 en verder: de theoretische benadering van het groepsrisico is niet realistisch in de praktijk.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>De windsurf, golfsurf en kitesurf recreatie kenmerkt zich door een zeer specifieke “hotspot” langs het kilometers lange strand op</i> 	Zie de beantwoording onder 16.14	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			<p><i>bepaalde dagen bij bepaald getijd, bepaalde windrichting en bepaalde golfhoogten. Deze plannen vormen een zeer grote en onacceptabele hinder voor deze dagrecreatie.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Afgelopen zomer reden de grote graafmachines met buizen en platen vlak langs ons. Dat was heel eng. Daarna bleef er veel roestig metaal bleef achter op het strand, terwijl wij daar willen spelen en in de golven surfen.</i> • <i>Op school heb ik geleerd over energieopwekking, zoals een offshore windfarm of een kerncentrale. Dat levert toch veel meer stroom en minder hinder voor ons op?</i> 		
135	18.1	018	<p>Ik ben hier opgegroeid en ook bij het autostrand van Oostvoorne heb ik me al geërgerd over de manier van doordrukken van besluiten zonder rekening te houden met de lokale bewoners. Wekelijks recreër ik meermalig op het strand van de Maasvlakte waarop nu het windpark wordt gepland. Mijn man windsurft en SUPt hier en we recreëren er ook met gezin en vrienden. Als er op dit mooie afgelegen strand nu ook al windmolens worden geplaatst, dan kunnen we ook hier niet meer genieten van het ruisen van de golven. Het natuurschoon wordt dan ook hier verpest door het gezwiep van de windmolens.</p>	Wordt ter kennisgeving aangenomen.	
136	18.2	018	<p>De unieke situatie van ons grote en veelzijdige strand komt door de ligging ver in zee en met diepere bodem van bij omliggende stranden. Hierdoor staan er regelmatig grote golven tussen parkeerplaatsen 5 en 6. In Nederland is er geen locatie van vergelijkbare kwaliteit en zeker niet binnen een straal van 30</p>	Zie de beantwoording onder 16.1	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			kilometer. Ook de combinatie van rust en goede toegankelijkheid is bijzonder.		
137	18.3	018	Als deze plannen doorgaan, dan zullen de vele recreanten naar andere stranden moeten uitwijken, verderop in Nederland, ofwel naar het buitenland reizen. Terwijl de goede omstandigheden nu binnen een half uur rijden liggen voor velen. Als gevolg zal de druk op het wegennet toenemen en de uitstoot toenemen.	Zie de beantwoording onder 16.2	
138	18.4	018	Ook in deze bange tijden voor besmettingen door nu Covid-19 zal er dus op andere plaatsen veel meer recreatie druk optreden, terwijl er juist op de Maasvlakte zoveel ruimte en zo onbedorven sfeer is.	Zie de beantwoording onder 16.3	
139	18.5	018	<p>Dit alles in eenvoudig te vermijden door de plannen aan te passen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ofwel de turbines op de zachte zeewering bovenop de duinen plaatsen al dan niet in combinatie met overdekking van een mogelijk toekomstig leiding trace. • Ofwel een offshore park, ver van de kant, hetgeen de recreatie totaal niet schaad. • Ofwel een andere locatie, bijvoorbeeld op de harde zeewering een uitbreiding. • Ofwel de kerncentrale van Borssele uitbreiden, hetgeen veel meer en constante energie oplevert. 	<p>In de voorbereidingsfase zijn het voldoen aan de HIZ afstand en het realiseren van een windpark binnen de aangewezen zone van het bestemmingsplan als uitgangspunt meegegeven. Daartoe heeft een uitgebreide analyse plaatsgevonden ten einde te bepalen welke turbines op deze locatie haalbaar zijn, rekening houdend met de HIZ afstand. Daaruit is het niet mogelijk gebleken om windturbines dichterbij het duin te plaatsen.</p> <p>Voor offshore locaties geldt dat dit geen reëel alternatief vormt voor het voornemen. Voor offshore windenergie zijn specifieke gebieden aangewezen ten einde aan de doelstelling voor windenergie op zee te kunnen voldoen. Ook voor windenergie op land, waar het voornemen aan bijdraagt, zijn aparte doelstellingen. Beide zijn nodig voor de energietransitie</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
				<p>Ook een uitbreiding van windturbines op de harde zeegeving vormt geen reëel alternatief. De windturbines op de harde zeegeving staan in de huidige opstelling al relatief dicht op elkaar. Wanneer daar extra windturbines tussen worden geplaatst, zou dat voor extreme onderlinge beïnvloeding leiden, waardoor de turbines niet meer gebouwd kunnen worden. Daarnaast zorgt de HIZ-afstand op de harde zeegeving ervoor dat windturbines zoals op de zachte zeegeving zijn voorzien, niet passend zijn op de harde zeegeving.</p> <p>Een uitbreiding van de kerncentrale van Borssele is eveneens geen reëel alternatief voor het voornemen, dat tot doel heeft een bijdrage te leveren aan de duurzame doelstellingen voor windenergie.</p>	
140	18.6	018	Er wordt met 6 weken onvoldoende tijd gegeven aan belanghebbenden om zich in de plannen in te lezen, naast hun dagelijkse bezigheden. Wij hebben drukke banen.	Deze 6 weken is een bij wet vastgelegde periode waarbinnen het bevoegd gezag eenieder de gelegenheid biedt een zienswijze in te dienen.	
141	18.7	018	<p>Tekening van Bijlage 16.OMV – Bijlage 6.3 – Principetekening Fundatie ZZ is slechts een CONCEPT.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Daarmee valt op dat op basis van slechts 1 concept een heel plan wordt aangenomen. Baseert u besluitvorming over een groot project met zulke verregaande gevolgen voor de omwonenden slechts op concepten?</i> • <i>Detailering is onvoldoende om veiligheid voor recreanten in de omgeving te kunnen beoordelen.</i> • <i>Verder is onvoldoende duidelijk hoe in de vloedlijn tot deze dieptes gewerkt gaat worden zonder het gebied met damwanden af te zetten, droog te pompen en daarmee de dagelijkse recreatie zeer langdurig te hinderen. Langdurig afzetten van het strand is voor de</i> 	Zie de beantwoording onder 16.6	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			<i>recreanten onacceptabel en roept de bittere herinneringen boven aan de arrogante besluitvorming rondom het autostrand van Oostvoorne. Daarbij werd er totaal geen rekening gehouden met alle bezwaren en jarenlange acties van de omwonenden.</i>		
142	18.8	018	<p>31.OMV - Bijlage 16.2 B - Windturbinefundaties Zachte Zeewering is een Engelstalig rapport.</p> <p><i>Dit is onvoldoende voor Nederlandstalige belanghebbenden om zich een duidelijk beeld te kunnen vormen van de plannen en relevante details.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Er dient een Nederlandstalige versie te komen, om zodoende alle mogelijke belanghebbenden in staat te stellen zich in de plannen in te lezen.</i> • <i>Wederom komt het woord CONCEPT hier voor. Het is onvoldoende onderbouwing voor belanghebbenden om op basis van een omslachtig CONCEPT document in een vreemde taal te toetsen of dit correct is en de veiligheid voor de recreanten gewaarborgd wordt.</i> 	Zie de beantwoording onder 16.7	
143	18.9	018	<p>Paragraaf 2.2.1 lijkt iets te reppen over de veiligheid van het design. <i>Waaruit blijkt dat er rekening is gehouden met de meerdere malen per jaar optredende noorder-stormen en golfhoogten van meer dan 3 meter voor het strand? Dit is beslist geen standaard onshore turbine situatie.</i></p>	Zie de beantwoording onder 16.8	
144	18.10	018	<p><i>Uit paragraaf 2.4 kan ik niet opmaken welke mitigerende maatregelen er worden genomen om te voorkomen dat de SCOUR protection laag open en bloot komt te liggen bij storm en door</i></p>	Zie de beantwoording onder 16.9	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			<i>golfslag. Mede door de getijden is het me niet duidelijk hoe veiligheid voor recreanten kan worden gewaarborgd zonder telkens het gebied af te sluiten. Dit is voor de dagelijkse recreatie onacceptabel.</i>		
145	18.11	018	<p>In paragraaf 5.1 wordt iets gemeld over de constructiemethode vanaf land met hijskranen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Hoe lang gaat de constructie per monopile duren en welke oppervlakte rondom de paal wordt er dan civiel voorbereid en afgesloten voor de dagelijkse recreanten?</i> • <i>Hoe lang schat u in dat er per monopile gewerkt gaat worden uitgaande van de werkelijk optredende wind omstandigheden? Hijskranen mogen maar tot beperkte windkrachten hijswerkzaamheden uitvoeren. Daarboven moet er gewacht worden op minder wind om veilig te kunnen werken. Ik verwacht dat er langdurig grote verstoring van de recreatie gaat zijn.</i> • <i>Uitgaande van de werkzaamheden op het strand met de buizen in 2020 zijn er veel metaalresten achtergebleven op het strand. Er is onvoldoende schoongemaakt, waardoor recreanten er met hun voeten in konden gaan staan.</i> • <i>Hoe gaat u garanderen dat bij een veel grotere hoeveelheid werk met damwanden alle metalen voorwerpen verwijderd gaan worden en het strand netjes achtergelaten voor de recreanten?</i> • <i>Zonder duidelijk antwoord en beeldvorming over bovenstaande geeft u de belanghebbenden onvoldoende informatie en blijven daarmee de plannen onacceptabel.</i> 	Zie de beantwoording onder 16.10	
146	18.12	018	Ontwerpbesluit	Zie de beantwoording onder 16.11	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			<p>“Ons kenmerk: 9999181304_9999846448 OMV.20.06.00433-07”</p> <p>Paragraaf 2.11.2 p 12/30: Tiplaagte (masthoogte – halve rotordiameter) minimaal 24 meter maximaal 30 meter. <i>Hiermee beëindigd dit plan voor duizenden recreanten de mogelijkheid van kitesurfen, strand-kiten en voor kinderen gewoon vliegeren.</i></p>		
147	18.13	018	<p>Inhoudelijke overwegingen</p> <p>pagina 21/30: OVERWEGINGEN HANDELEN IN STRIJD MET REGELS VAN RUIMTELIJKE ORDENING</p> <p>Parkeren</p> <p>De locatie waar de aanvraag betrekking op heeft is ook gelegen in het bestemmingsplan</p> <p>“Parapluherziening parkeernormering Rotterdam”. Het plan is hiermee niet in strijd omdat het niet voorziet in een toename van de plaatselijke parkeerdruk. <i>Dit kan logischerwijs nooit kloppen: er komen namelijk werklui voor de aanleg. Dus er gaat veel parkeergelegenheid voor de dagelijkse recreanten verloren. Dit plan is daarmee schadelijk voor de recreanten.</i></p>	Zie de beantwoording onder 16.12	
148	18.14	018	<p>P22/30: <i>blijkbaar zijn belangenorganisaties al geruime tijd op de hoogte.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Waarom dan toch is er nooit in de voorfase de dialoog met de echte gebruikers opgezocht. Pas sinds 2020 komen deze plannen onder de aandacht in de media. En dus pas als de besluiten er al liggen, wordt er slechts formeel nog een rondje gedaan.</i> • <i>De gang van zaken ZONDER VOORTRIJDIGE DIALOOG met gebruikers geeft een goed beeld hoe de overheid over de burgers</i> 	Zie de beantwoording onder 16.13	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			<p><i>denkt. Kunt u aangeven of u voor de sneaky gang van zaken enige schaamte ervaart voor uw gedrag?</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>• Gaat dit een herhaling worden van het doorwalsen van overheidsplannen vergelijkbaar met het autostrand van Oostvoorne?</i> 		
149	18.15	018	<p>P26/30 en verder: de theoretische benadering van het groepsrisico is niet realistisch in de praktijk.</p> <ul style="list-style-type: none"> <i>• De windsurf, golfsurf en kitesurf recreatie kenmerkt zich door een zeer specifieke "hotspot" langs het kilometers lange strand op bepaalde dagen bij bepaald getijd, bepaalde windrichting en bepaalde golfhoogten. Deze plannen vormen een zeer grote en onacceptabele hinder voor deze dagrecreatie.</i> <i>• Het recreërende publiek zit niet te wachten op dit plan. Het voegt niets toe aan de energieopwekking, waarvoor een offshore windfarm of vergroting van de kerncentrale van Borsele betere alternatieven vormen, die de volksgezondheid en recreatie niet schaden.</i> <i>• Afgelopen zomer waren er meerdere werken waarbij telkens het recreërende publiek ernstig gehinderd werd door de werken en er meerdere malen sprake was van gevaarlijke situaties. Grote graafmachines reden vlak langs de recreanten en veel roestig metaal bleef achter op het strand.</i> 	Zie de beantwoording onder 16.14	
150	19.1	019	<p>Ik ga 's zomers met pappa, mamma en mijn broer en zus regelmatig op het strand surfen. We gaan hier schelpen zoeken, er zwemmen zeehonden en we kunnen er vaak goed surfen. Dit strand is vlakbij ons huis en daarom gaan we er vaak naartoe. Alleen op vakantie in Frankrijk zijn er ook zulke mooie golven. Als deze plannen</p>	Zie de beantwoording onder 16.1	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			doorgaan, dan kan ik hier niet meer met pappa en mijn vriendjes gaan surfen.		
151	19.2	019	<p>Ik denk dat ik een paar betere ideeën heb, zodat het surfen wel zo goed kan blijven:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De windmolens op de zachte zeewering kunnen bovenop de duinen worden gezet. • Het windpark kan in de zee worden gebouwd. Dan zijn de funderingen ook niet gevaarlijk voor ons. • Op de harde zeewering kunnen toch meer molens worden gezet? • We kunnen ook zonnepanelen op ons dak leggen om stroom op te wekken. 	<p>In de voorbereidingsfase zijn het voldoen aan de HIZ afstand en het realiseren van een windpark binnen de aangewezen zone van het bestemmingsplan als randvoorwaarde meegegeven. Daartoe heeft een uitgebreide analyse plaatsgevonden ten einde te bepalen welke turbines op deze locatie haalbaar zijn, rekening houdend met de HIZ afstand. Daaruit is het niet mogelijk gebleken om windturbines dicht bij het duin te plaatsen.</p> <p>Voor offshore locaties geldt dat dit geen reëel alternatief vormt voor het voornemen. Voor offshore windenergie zijn specifieke gebieden aangewezen ten einde aan de doelstelling voor windenergie op zee te kunnen voldoen. Ook voor windenergie op land, waar het voornemen aan bijdraagt, zijn aparte doelstellingen. Beide zijn nodig voor de energietransitie</p> <p>Ook een uitbreiding van windturbines op de harde zeewering vormt geen reëel alternatief. De windturbines op de harde zeewering staan in de huidige opstelling al relatief dicht op elkaar. Wanneer daar extra windturbines tussen worden geplaatst, zou dat voor extreme onderlinge beïnvloeding leiden, waardoor de turbines niet meer gebouwd kunnen worden. Daarnaast zorgt de HIZ-afstand op de harde zeewering ervoor dat windturbines zoals op de zachte zeewering zijn voorzien, niet passend zijn op de harde zeewering.</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
				Wij zijn van mening dat het leggen van zonnepanelen op daken een goede manier is om bij te dragen aan de opgave om te verduurzamen. Dit is echter geen reëel alternatief voor een windpark. De mate van energieopwekking van windturbines is op dit moment nog vele malen hoger dan de energieopwekking van zonnepanelen. Ter vergelijking. Om een zonnepark met een vergelijkbaar opgesteld vermogen als Windpark Maasvlakte 2 te realiseren is ca. 90 Ha aan zonnepanelen nodig.	
152	19.3	019	De informatie is veel te ingewikkeld voor mij. Daarom moet ik aan papa en mama vragen wat er staat. Dat vind ik niet chill.	Wordt ter kennisgeving aangenomen.	
153	19.4	019	Tekening van Bijlage 16.OMV – Bijlage 6.3 – Principetekening Fundatie ZZ is slechts een CONCEPT . <ul style="list-style-type: none"> • Een concept is toch geen definitief plan? Hoe wordt het dan echt? • Details zijn niet duidelijk om veiligheid voor recreanten in de omgeving te kunnen beoordelen. • Verder is onvoldoende duidelijk hoe in de vloedlijn tot deze dieptes gewerkt gaat worden zonder het gebied met damwanden af te zetten, droog te pompen en daarmee de dagelijkse recreatie te hinderen. Dan kunnen we niet meer gaan surfen... 	Zie de beantwoording onder 16.6	
154	19.5	019	. 31.OMV - Bijlage 16.2 B - Windturbinefundaties Zachte Zeewering is een Engelstalig rapport. <i>Dit rapport begrijp ik nog niet. Hebt u een Nederlandstalige versie, zodat ik binnen de termijn van de zienswijze nog dit door kan nemen?</i>	Zie de beantwoording onder 17.3	
155	19.6	019	Paragraaf 2.2.1 lijkt iets te reppen over de veiligheid van het design.	Zie de beantwoording onder 16.8	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			<i>Het stormt ieder jaar uit het noorden en dan komen er grote golven voor en op het strand. Dit is beslist geen standaard onshore turbine situatie.</i>		
156	19.7	019	<i>Uit paragraaf 2.4 kan ik niet begrijpen hoe wordt voorkomen, dat de fundatie komen bloot te liggen na een storm. Hoe kan ik dan nog veilig gaan surfen? Kunnen we nog wel veilig schelpen zoeken?</i>	Zie de beantwoording onder 16.9	
157	19.8	019	<p>In paragraaf 5.1 wordt iets gemeld over de bouw vanaf land met hijskranen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Hoe lang gaat de constructie per paal duren en welke oppervlakte rondom de center wordt er dan civiel voorbereid en afgesloten voor de dagelijkse recreanten?</i> • <i>Hoe lang schat u in dat er per molen gewerkt gaat worden uitgaande van de werkelijk optredende wind omstandigheden? Hijskranen mogen maar tot beperkte windkrachten hijswerkzaamheden uitvoeren. Daarboven moet er gewacht worden op minder wind.</i> • <i>Afgelopen zomer waren er werkzaamheden op het strand met de buizen en toen ben ik in scherpe stukken ijzer getrapt. Hoe gaat u dat voorkomen?</i> • <i>Hoe gaat u garanderen dat bij een veel grotere hoeveelheid werk met damwanden alle metalen voorwerpen verwijderd gaan worden en het strand netjes achtergelaten voor de recreanten?</i> • <i>Zonder duidelijk antwoord en beeldvorming over bovenstaande geeft u ons onvoldoende informatie en ben ik het niet met de plannen eens.</i> 	Zie de beantwoording onder 16.10	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
158	19.9	019	<p>Ontwerpbesluit “Ons kenmerk: 9999181304_9999846448 OMV.20.06.00433-07” Paragraaf 2.11.2 p 12/30: Tiplaagte (masthoogte – halve rotordiameter) minimaal 24 meter maximaal 30 meter. <i>Kan ik door dit plan nog veilig vliegeren met mijn broertje en zusje?</i></p>	Zie de beantwoording onder 16.11	
159	19.10	019	<p>Inhoudelijke overwegingen pagina 21/30: OVERWEGINGEN HANDELEN IN STRIJD MET REGELS VAN RUIMTELIJKE ORDENING Parkeren De locatie waar de aanvraag betrekking op heeft is ook gelegen in het bestemmingsplan “Parapluherziening parkeernormering Rotterdam”. Het plan is hiermee niet in strijd omdat het niet voorziet in een toename van de plaatselijke parkeerdruk. <i>Dit kan nooit kloppen: er komen namelijk werklui voor de aanleg. Dus er gaat veel parkeergelegenheid voor de dagelijkse recreanten verloren. Dat past toch niet?</i></p>	Zie de beantwoording onder 16.12	
160	19.11	019	<p>P22/30: <i>blijkbaar zijn belangenorganisaties al geruime tijd op de hoogte.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Waarom dan toch is er nooit in de voorfase de dialoog met de echte gebruikers opgezocht. Pas sinds 2020 hoor ik van deze plannen. En er al besloten is, wat kunnen we dan nu nog bereiken?</i> • <i>Werkt de overheid dat altijd zo? Als dat zo is, dan vind ik dat niet netjes.</i> 	Zie de beantwoording onder 16.13	
161	19.12	019	<p>P26/30 en verder: de theoretische benadering van het groepsrisico is niet realistisch in de praktijk.</p>	Zie de beantwoording onder 16.14	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			<ul style="list-style-type: none"> • <i>De windsurf, golfsurf en kitesurf recreatie kenmerkt zich door een zeer specifieke “hotspot” langs het kilometers lange strand op bepaalde dagen bij bepaald getijd, bepaalde windrichting en bepaalde golfhoogten. Deze plannen vormen een zeer grote en onacceptabele hinder voor deze dagrecreatie.</i> • <i>Afgelopen zomer reden de grote graafmachines met buizen en platen vlak langs ons. Dat was heel eng. Daarna bleef er veel roestig metaal bleef achter op het strand, terwijl wij daar willen spelen en in de golven surfen.</i> • <i>Op school heb ik geleerd over energieopwekking, zoals een offshore windfarm of een kerncentrale. Dat levert toch veel meer stroom en minder hinder voor ons op?</i> 		
162	20.1	020	<p>Tevens zijn er bij de ontwikkeling van de 2e Maasvlakte tussen Havenbedrijf Rotterdam en het Rijk afspraken gemaakt over de compensatie van het recreatiestrand op de 1e Maasvlakte dat als gevolg van de aanleg van de 2e Maasvlakte zou verdwijnen. De gemeente Rotterdam is op de hoogte gesteld van de afspraken maar was geen partij in de besluitvorming. Deze afspraken zijn vastgelegd in de Uitwerkingsovereenkomst Maasvlakte 2.</p>	<p>De Maasvlakte 2 is primair een haven en industriegebied. Daar waar het mogelijk is, krijgt recreatie de ruimte en wordt deze zo mogelijk versterkt. Recreatie in de vorm van intensief en extensief strand is daarbij niet als compensatie voor de aanleg van MV2 aangevoerd. Compensatie voor de aanleg van de Tweede Maasvlakte is er in de vorm van natuurcompensatie, de ontwikkeling van nieuwe natuur en de realisatie van leefbaarheidsprojecten (Bestaand Rotterdams Gebied). Ten aanzien van recreatie wordt ruimte geboden binnen de mogelijkheden die een haven- en industriegebied hiervoor geeft ten aanzien van veiligheid, milieu en een goede economie.</p> <p>In het bestemmingsplan Maasvlakte 2 is, naast het bestemmen van het extensieve (en intensieve) strand, ruimte geboden aan de realisatie van windenergie op de zachte zeewering. Het MER heeft</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
				de effecten op recreatie onderzocht en beoordeeld. Het is bekend dat er op het extensieve strand veelvuldig wordt gerecreëerd. Geconcludeerd is dat beïnvloeding van recreatie onvermijdelijk is, maar dat recreatie, op kitesurfen na, veilig mogelijk blijft. De resultaten hebben meegewogen in de besluitvorming van het windpark.	
163	20.2	020	Ik wil de Gemeente Rotterdam aan die afspraak houden, en ben van mening dat daar ook juridische grondslag voor is. Met uw voornemen om nu een Windmolenpark te laten bouwen, waarmee u die afspraak niet meer na kan komen, en dit redelijkerwijs wel gemakkelijk zou kunnen inpassen, komt mij over als een slag in het gezicht.	Zie beantwoording onder 20.1	
164	20.3	020	Zienswijze is verder identiek aan zienswijze 009	Zie beantwoording onder 009	
165	21.1	021	Bij de aanleg van de Tweede Maasvlakte is toepassing gegeven aan het Project Mainport Rotterdam (PMR). Daarin is nadrukkelijk gesteld dat de aanleg van de nieuwe Maasvlakte niet ten koste mag gaan van natuurwaarden c.q. dat deze natuurwaarden moeten worden gecompenseerd. In de daarbij behorende rapportage van Deltares is uitvoerig onderzoek gedaan naar de effecten van de Tweede Maasvlakte op (in het bijzonder) de vogelstand en vogelbewegingen. Zelfs de aanwezigheid van kitesurfers is in dit onderzoek meegenomen met als conclusie dat de situering van het kitesurfen geen nadelig effect heeft op deze natuurwaarden. Nu moet alsnog toepassing worden gegeven aan een separate MER waarin de realisatie van dit gigantische windpark alsnog moet worden gemotiveerd.	Zie beantwoording onder 12.1	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
166	21.2	021	Ondergetekenden zijn van oordeel dat met de bouw van dit windpark de vogelstand op ernstige wijze zal worden benadeeld; juist de motivering t.o.v. de heersende wind (westelijk) maakt duidelijk dat vogels hier ernstig van te lijden kunnen hebben.	Zie beantwoording onder 9.17.	
167	21.3	021	Dat gezegd hebbende willen wij in relatie tot het vorenstaande evenzo constateren dat dit windmolenpark een ernstig veiligheidsrisico vormt voor de kitesport aangezien de heersende westenwind een ernstig ongeval niet kan uitsluiten.	Zie beantwoording onder 12.2.	
168	21.4	021	Ten slotte willen wij wijzen op de economische gevolgen van de beoogde locatie van de windturbines op het strand waar veel kitesurfers recreëren. Het kite-toerisme is van belang voor ondernemers op Voorne-Putten. Het Maasvlaktestrand is een kite hotspot dat internationaal publiek trek dat hier vaak ook overnacht en besteedt bij de lokale middenstand. Ook inwoners uit Rotterdam en uit de eigen regio waarderen het kitesurfstrand. Als deze hotspot wegvalt door de windturbines heeft dit economische consequenties voor kitesurfscholen, horeca, verblijfsrecreatieondernemers, evenementenorganisaties, etc. Het is niet duidelijk en/of zeker dat de kitesurfers een andere locatie toegewezen krijgen. Ons inziens gaat u daarmee voorbij aan de belangen van de recreatieve sector op Voorne-Putten, voor wie de kitesport een bron van inkomsten is.	Op 19 januari heeft de gemeente Rotterdam het 'Aanwijzingsbesluit kitesurfen Maasvlakte 2' ingetrokken. Dit betekent dat kitesurfen ter hoogte van het extensieve strand niet langer wordt toegestaan. Separaat is de gemeente voornemens om in 2021 een nieuw aanwijzingsbesluit te nemen, waarin kitesurfzones worden geformaliseerd. Dit valt echter buiten de reikwijdte van voorliggende besluitvorming. Overige recreatie zal zowel op het intensieve strand als het extensieve strand gewoon mogelijk zijn. Daarmee zijn eventuele economische gevolgen voor ondernemers in omliggende gebieden, waaronder Voorne Putten, niet te verwachten.	
169	21.5	021	Gezien het vorenstaande zijn wij van oordeel dat het zowel om veiligheids- als wel ecologische en economische aspecten onverantwoord is om dit windpark op de zeekering en strand van de Tweede Maasvlakte te plaatsen. Een locatie landinwaarts dan wel (bij voorkeur) binnen de aangewezen windparklocaties op de	Zie de beantwoording onder 12.3	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			Noordzee lijkt ons een veel betere keuze.		
170	22.1	022	Zienswijze is identiek aan zienswijze 009	Zie beantwoording zienswijze 009	
171	23.1	023	Zienswijze is identiek aan zienswijze 009	Zie beantwoording zienswijze 009	
172	24.1	024	Havenbedrijf Rotterdam N.V. (HbR) maakt hierbij gebruik van de mogelijkheid om haar zienswijze op de omgevingsvergunning naar voren te brengen. Voorop staat dat HbR de komst van een windpark op de buitencontour van Maasvlakte 2 ondersteunt. Deze ontwikkeling is al in 2009 mogelijk gemaakt met het Windconvenant Havengebied Rotterdam, waarvoor uw gemeente en HbR deelnemende initiatiefnemers zijn.	Wordt ter kennisgeving aangenomen.	
173	24.2	024	Naar aanleiding van het ontwerpbesluit brengen wij allereerst onder de aandacht dat HbR de komst van windturbines op de harde zeekering mogelijk heeft gemaakt voor de periode tot 1 januari 2040 door in te stemmen met de ligging van de zogenoemde 'high impact zone' (HIZ) op verkeersbestemming naast de 'harde' zeekering (HZ) ¹ . Dat heeft tot gevolg dat in de genoemde periode geen leidingen voor het transport van gevaarlijke stoffen, waaronder met name hogedruk gastransport, of leidingen met een vitale betekenis voor leveringszekerheid langs de HZ kunnen worden gelegd. Dat heeft dan weer tot gevolg dat bedrijventerreinen langs de harde zeekering niet via de daarvoor bestemde leidingenstraat met deze leidingen kunnen worden ontsloten. Het is daarom voor de ontwikkeling van de Maasvlakte en daarmee voor de invulling van de in PKB PMR (2006) vervatte doelstellingen van groot belang dat de genoemde periode en de in het bestemmingsplan toegestane HIZ worden gerespecteerd. Daarover is in het voorafgaand bestuurlijk overleg overeenstemming bereikt. Voorts is van belang	Wordt ter kennisgeving aangenomen. Voor inhoudelijke beantwoording op de aangedragen onderwerpen HIZ en Ecologie wordt verwezen naar de beantwoording onder 24.3 t/m 24.6.	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			dat HbR mede verantwoordelijk is voor een aantal natuurdoelen in de Voordelta. In dat verband brengen wij de volgende onderwerpen nader onder uw aandacht.		
174	24.3	024	<p>Hoewel de HIZ langs de HZ is verbreed met de verkeersbestemming, is deze niettemin beperkend voor de hoogte en van de windturbines. Te hoge turbines zouden een HIZ hebben die tot in de industriebestemmingen reikt, waardoor ook afgezien van de bereikbaarheid met buisleidingen exploitatiebeperkingen voor die bestemmingen zouden ontstaan. Het gaat daarbij voor een belangrijk deel om al in gebruik of in optie gegeven terreinen, waarvoor investeringsvoornemens zijn. Een HIZ die tot in de industriebestemming rijkt is daarom voor HbR niet aanvaardbaar. Om toch hogere turbinehoogtes mogelijk te maken heeft RWS in de aanbestedingsfase voorgesteld de fundering van de turbines te verhogen, zodat bij gelijke mastlengte langere rotorbladen en daarmee krachtiger turbines mogelijk worden. Het uitgangspunt bij dat hogere ontwerp is dat de in het bestemmingsplan toegestane HIZ <i>niet</i> wordt overschreden. Dat is alleen geborgd wanneer een extra eis aan het ontwerp van de turbines en hun funderingen wordt gesteld, die borgt dat de toegestane HIZ niet wordt overschreden. Daarvoor is het van belang dat de verhoogde fundering, in vergelijking met de mast, voldoende oversterkte krijgt, zodat de mast onder maatgevende (wind)condities eerder bezwijkt dan de fundering. Tijdens het vooroverleg daarover met Eneco is als uitgangspunt een faalkansverschil van minimaal 1 op 100 gehanteerd. De berekening van dat faalkansverschil is echter niet bij</p>	<p>In de voorbereidingsfase is reeds uitgebreid gesproken over de HIZ-afstand op de Harde Zeewering (HZ). Het is ons dan ook bekend dat de HIZ op de HZ gerespecteerd dient te worden, vanwege exploitatiemogelijkheden en afspraken ten aanzien van uitgifte van terreinen die daaraan verbonden zijn.</p> <p>Zoals u weet wordt de HIZ-afstand, zoals gedefinieerd in het bestemmingsplan Maasvlakte 2, door de maximale afmetingen van het voornemen zoals die zijn aangevraagd, gerespecteerd. De HIZ valt daarmee niet over de industriebestemming.</p> <p>Eneco is reeds in overleg met u om nader af te stemmen t.a.v. het gestelde. Een onderbouwing van de het faalkansverschil is nader uitgewerkt in de memo van RHDHV met als titel: Overcapaciteit betonnen fundering t.o.v. de windturbinemast Maasvlakte 2. Deze memo met bijlagen is toegevoegd aan deze zienswijze beantwoording. Een update van deze memo zal met de zienswijze indiener worden besproken zodra het definitieve ontwerp van het windpark gereed is.</p> <p>Om ook in de praktijk te borgen dat de fundatie voldoende oversterkte heeft in relatie tot de windturbinemast, vraagt u een aanvullende ontwerp eis als aanvullende voorwaarde in de vergunning te stellen. De borging hiervan is echter al onderdeel van</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			<p>de vergunningaanvraag gevoegd, omdat nog geen definitief ontwerp beschikbaar is.</p> <p>Wij verzoeken u daarom, vanuit het oogpunt van goede ruimtelijke ordening, in de omgevingsvergunning een aanvullende ontwerp eis op te nemen die het genoemd bezwijkmechanisme borgt, en t.z.t. op basis van het definitief ontwerp te toetsen of aan deze ontwerp eis wordt voldaan. Deze ontwerp eis houdt in dat, uitgaande van de bezwijksterkte van de mast, de faalkans van de fundering aanzienlijk lager wordt dan van de mast. Onder falen wordt in dit verband verstaan: het daadwerkelijk omvallen van de mast, waarbij de turbinegondel op de bodem inslaat (de 'high impact'). Deze ontwerp eis moet zeker stellen dat de toegestane HIZ niet wordt overschreden, omdat de mast dan met redelijke zekerheid eerder bezwijkt dan de fundering.</p>	<p>de civiele overeenkomst waarin is overeengekomen dat het Definitieve Ontwerp aan u wordt voorgelegd. De onderbouwing van voldoende oversterkte van het fundament is daar onderdeel van. Wij zijn dan ook van mening dat dit niet aanvullend in de omgevingsvergunning geborgd hoeft te worden.</p>	
175	24.4	024	<p>Tot slot wijzen wij er in dit verband nog op dat de vergunning voor het gehele windpark (ZZ en HZ) is aangevraagd voor een periode van 25 jaar na realisatie, terwijl die periode in het bestuurlijk overleg voor wat betreft de aanwezigheid van turbines op de HZ is beperkt tot 1 januari 2040, eveneens om redenen van goede ruimtelijke ordening. Dit omdat de aanwezigheid van windturbines op de harde zeewering op den duur te beperkend wordt voor de ontwikkeling van bedrijventerreinen op de Maasvlakte. De daarover gemaakte afspraken liggen, zoals u bekend, vast in het bestuurlijk overleg en in de samenwerkingsovereenkomst tussen HbR en Rijkswaterstaat. Deze afspraken dienen te worden gerespecteerd bij de verdere besluitvorming over de planafwijking die nodig is om de turbines op de HZ mogelijk te maken.</p>	<p>Het klopt dat de periode waarin de windturbines op de Harde Zeewering staan, in principe tot 1 januari 2040 is. Dat is zowel bestuurlijk als in een samenwerkingsovereenkomst afgesproken tussen het Havenbedrijf en Rijkswaterstaat, alsook privaatrechtelijk tussen Eneco en Rijkswaterstaat. Tevens blijkt deze afspraak ook uit de inhoudelijke stukken behorende bij de vergunningaanvraag. In andere woorden, Eneco is juridisch gehouden de turbines per 1 januari 2040 van de HZ te verwijderen, tenzij partijen tot andere afspraken komen.</p> <p>Vanuit ruimtelijk perspectief is er echter geen noodzaak te borgen dat de windturbines op de Harde Zeewering per 1 januari 2040 verwijderd dienen te zijn, aangezien de windturbines ook na 2040</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
				<p>ruimtelijk gezien aanvaardbaar zijn. Dit geldt eveneens voor de waterwetvergunning, waarbij in de betreffende aanvraag is zeker gesteld dat het waterveiligheidsbelang niet wordt geschaad wanneer de turbines op de HZ na 2040 aanwezig blijven.</p> <p>Daarmee is ons inziens geen reden om verwijdering van de windturbines per 1 januari 2040 ook publiekrechtelijk te borgen.</p>	
176	24.5	024	<p>De gemeente is voornemens alle kitesurfactiviteiten in zuidelijke richting te verplaatsen, naar de Maasvlakteboulevard, met als gevolg dat intensieve strandrecreatie en (meer) kitesurfers van hetzelfde strand gebruik zullen maken. In de zomer kunnen die functies echter niet worden gecombineerd. Een deel van de recreatie zal zich daardoor naar het zuidelijk deel van de Maasvlakteboulevard verplaatsen, waardoor de verstoring van de daar gelegen rustgebieden toeneemt. Dat zal de handhavingsopgave bij de rustgebieden verder vergroten. Dergelijke verdringingseffecten zullen moeten worden afgewogen in het voorgenomen besluit en zouden onderdeel van de cumulatieve effectbeoordeling in het MER en de passende beoordeling moeten zijn. De rustgebieden zijn onderdeel van de compensatieopgave van HbR, vanwege de ontwikkeling van Maasvlakte 2.</p>	<p>Ter voorkoming van veiligheidsrisico's is er door de gemeente Rotterdam voor gekozen te voorkomen dat kitesurfen mogelijk is nabij het windpark. Daarom heeft de gemeente het aanwijzingsbesluit ingetrokken.</p> <p>Voor zover door de intrekking van het aanwijzingsbesluit elders meer recreanten en toeristen komen, is het gevolg van dat besluit en niet van de besluitvorming ten behoeve van het windpark.</p> <p>Separaat is de gemeente voornemens om in 2021 een nieuw aanwijzingsbesluit te nemen, waarin kitesurfgebieden worden geformaliseerd. Dit valt echter buiten de reikwijdte van voorliggende besluitvorming.</p>	
177	24.6	024	<p>HbR heeft bij de voorbereiding van de besluitvorming over Maasvlakte 2 afspraken met een natuurorganisatie gemaakt, over het beheer van de meeuwenkolonies op de gehele Maasvlakte, waaronder met name voor de Kleine mantelmeeuw. In dat kader is onder andere broedgelegenheid door HbR ontwikkeld. Uit het advies</p>	<p>Vooropgesteld staat dat de stilstandvoorziening in het broedseizoen geen vereiste voor het windpark is ten einde de gunstige staat van instandhouding van betrokken vogelsoorten (w.o. meeuwen) te garanderen. Het betreft een vrijwillige maatregel door Eneco.</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			<p>van de Commissie voor de m.e.r. blijkt dat, zonder effectieve stilstand voorziening van de windturbines, zelfs afgemeten aan de gehele Deltapopulatie sprake zal zijn van niet verwaarloosbare populatie-effecten. De Commissie voor de m.e.r. acht deze effecten aanvaardbaar, maar dringt tegelijk aan op transparante monitoring en criteria voor het gebruik van de stilstandvoorziening, waarbij ook de cumulatieve effecten en de trends op landelijk niveau worden betrokken. HbR acht het van groot belang dat dit advies wordt opgevolgd en dat de populatie-effecten zo klein mogelijk blijven, ook vanwege de bij de besluitvorming over Maasvlakte 2 gemaakte afspraken. Verreweg de meeste aanvaringsslachtoffers zullen afkomstig zijn van de kolonies op de Maasvlakte. HbR wil hier daarom nauw bij betrokken blijven.</p>	<p>Dit is ook geborgd in de Wnb-ontheffing. Voorafgaand aan de in bedrijfstelling van de eerste windturbine van het windpark dient een plan van aanpak met het bevoegd gezag te worden overlegd.</p> <p>Eneco zal het concept monitoringsplan ter bespreking voorleggen aan indiener. Daarnaast zal Eneco de samenwerking met het HbR blijven opzoeken waar het gaat om het beperken van effecten op lokale vogels en/of nemen van maatregelen om het broedsucces van deze soorten te vergroten.</p>	
178	25.1	025	<p>De locatie van de molens is onder meer gepland op een plaats waar de KNNV gedurende de voor- en najaarstrekk vogeltrektellingen uitvoert. Deze tellingen maken onderdeel uit van een landelijk dekkend netwerk van vogeltrekposten. De oprichting van deze molens brengt met zich mee dat de telpost op de Maasvlakte verplaatst zou moeten worden. Onduidelijk is of en op welke wijze deze telpost verplaatst kan worden naar een plaats waar de tellingen blijvend een vervolg kunnen krijgen. Evenmin is duidelijk wie de kosten die daaraan zijn verbonden vergoedt. Daar kan de KNNV uiteraard niet mee instemmen. Wij houden de initiatiefhouders aansprakelijk voor deze kosten. Wij zouden ons kunnen voorstellen dat deze post in vergrote vorm wordt verplaatst naar een plaats op de harde zeekering nabij de radarpost.</p>	<p>Het eventueel verplaatsen van de trektelpost is geen onderdeel van dit plan. Wel wordt opgemerkt dat er door Eneco thematafels georganiseerd worden, waar een dergelijk onderwerp mogelijke input voor zou kunnen zijn.</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
179	25.2	025	<p>Een aantal molens is gesitueerd in of op het strand van de Maasvlakte. Dat zal niet alleen er voor zorgen dat de daar foeragerende vogelsoorten daar niet langer terecht kunnen (denk bijvoorbeeld aan een soort als de drieteenstrandloper), maar ook dat recreatie hier feitelijk nagenoeg onmogelijk wordt. Dat geldt ook voor de gevolgen van de molens die op de zeekering geplaatst zullen worden.</p>	<p>Ten aanzien van de effecten op vogels, wordt opgemerkt dat er een uitgebreide Natuurtoets en Passende beoordeling is opgesteld, waaruit blijkt dat er geen significant negatieve effecten optreden op kwalificerende vogelsoorten van nabije Natura 2000-gebieden. Evenmin is sprake van storing van wezenlijke negatieve invloed op de staat van instandhouding van vogelsoorten. Daarnaast zal gedurende een periode van ten minste 3 jaar monitoring plaatsvinden om de effecten op soorten te monitoren.</p> <p>Ten aanzien van recreatie geldt dat dit, met uitzondering van kitesurfen nog altijd mogelijk is op het extensieve strand.</p>	
180	25.3	025	<p>De KNNV is van oordeel dat op voorhand duidelijk dient te zijn wat verplaatsing van het kitesurfen en/of andere vormen van recreatie precies betekent. Waar vinden de verbeteringen plaats? Waar bestaan die verbeteringen uit? Hoe zal een en ander geformaliseerd worden? Welke plaatsen worden uitdagender gemaakt? De effecten van deze maatregelen op natuur en landschap moeten op voorhand duidelijk en toetsbaar zijn. Negatieve directe c.q. indirecte effecten op Natura 2000-gebieden c.q. daarin voorkomende soorten moeten worden voorkomen.</p> <p>Met een verplaatsing van de kitesurf activiteiten naar een andere locatie die een verhoging van de recreatieve druk op deze gebieden/soorten zouden kunnen hebben, kunnen wij niet instemmen.</p>	<p>Het recreatief gebruik ter plaatse van het windpark veranderd niet. Dat blijft gewoon mogelijk met uitzondering van kitesurfen. Het verplaatsen van kitesurfactiviteiten dan wel mogelijke gevolgen daarvan op natuur is geen onderdeel van voorliggende besluitvorming.</p> <p>Het aanwijzen van nieuwe locaties voor kitesurfactiviteiten is geen onderdeel van onderhavige besluitvorming. Het uitdagender maken van kitesurflocaties is eveneens geen onderdeel van het voornemen.</p>	
181	25.4	025	<p>Opvallend is dat in de argumentatie in het MER bij verplaatsing van de recreatie naar elders niet wordt gesproken over de gevolgen van</p>	<p>Zie beantwoording onder 25.3</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			recreatie voor de reeds aanwezige natuur langs en op het Noordzeestrand en in de aangrenzende Natura 2000-gebieden.		
182	25.5	025	<p>Naar aanleiding van de informatie die beschikbaar is met betrekking tot de inrichting en uitvoering van het Windpark Maasvlakte 2 is het ons opgevallen dat Eneco zegt aandacht te hebben voor de gevolgen van de bouw van het windpark voor natuur en recreatie. Er zijn verschillende voorlichtingsbijeenkomsten geweest waarbij Bureau Waardenburg en RWS hebben verwezen naar onderzoek van de mogelijke gevolgen voor de natuur en plannen voor een zodanige inrichting van het Windpark dat hiermee rekening gehouden wordt. Tijdens deze voorlichtingsbijeenkomsten heeft Eneco aangegeven dat er meer aandacht voor de natuur gegeven zal worden dan strikt wettelijk vereist is. Wij waarderen deze intentieverklaring uiteraard, maar zouden het geruststellender vinden als dit algemene voornemen reeds nu vorm aanneemt en leidt tot concrete besluiten en afspraken.</p>	<p>Zie beantwoording onder 9.17.</p> <p>Daarnaast stelt Eneco een budget beschikbaar voor het nemen van aanvullende maatregelen. De invulling daarvan wordt middels 'natuurtafels' met betrokkenen besproken. Dit is onderdeel van de afspraken tussen Eneco en Rijkswaterstaat.</p>	
183	25.6	025	<p>Het aangrenzende kustgebied wordt op allerlei manieren benut als habitat van een scala aan zee- en kustvogels. Het Windpark gaat risico's opleveren voor trekvogels en vleermuizen.</p> <p>In het MER-onderzoek en de toelichting daarop door Bureau Waardenburg is aangegeven dat het mortaliteitsrisico bij de meeste vogels onder de wettelijke norm van 1% blijft. De getallen en percentages die in dit onderzoek genoemd worden zijn tot stand gekomen door uitgebreid statistisch- en praktijkonderzoek naar de effecten van de bouw en ingebruikneming van het Windpark. Er</p>	<p>Wordt ter kennisgeving aangenomen. Voor de effecten op vogels en vleermuizen verwijzen wij u naar de Natuurtoets en Passende Beoordeling.</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			wordt gerefereerd aan de mogelijkheid om gebruik te maken van een stilstandsvoorziening.		
184	25.7	025	<p>In het rapport van Bureau Waardenburg 46.Wnb - verg - Bijlage 5 - Natuurtoets WP MV2 inclusief bijlagen wordt een overzicht gegeven van vogelsoorten waarvan al of niet de kwaliteit van het leefgebied zou kunnen afnemen. Hierbij is uiteraard gekeken naar het directe gevolg van de aanleg van het Windpark. Dat er voor een aantal van deze soorten een indirect negatief gevolg te voorzien is door de verschuiving van de recreatiedruk, is een punt van grote zorg. In het genoemde rapport staat bijvoorbeeld bij de scholekster (blz. 149/150):</p> <p><i>De omvang en kwaliteit van het leefgebied in het plangebied zal naar verwachting afnemen door de ingebruikname van terreinen die thans worden gebruikt als broedgebied, alsmede door het verdwijnen van rustgebied in de vorm van onverstoorde zandplaten en oevers, met name in de Prinses Alexiahaven.</i></p> <p>Naast het afnemen van leefgebied in het plangebied zal er, zonder adequate beschermende maatregelen, ook vermindering van leefgebied optreden in de Voordelta door de verplaatsing van de recreatiedruk. Hetzelfde geldt voor een aantal andere soorten die in de Natuurtoets niet in de categorie van nadelig beïnvloede leefomgeving (binnen het plangebied) vallen, desondanks achteruit zullen gaan.</p>	<p>Zie beantwoording onder 25.3.</p> <p>Met uitzondering van kitesurfen blijft de huidige vorm van recreatie ter plaatse van het windpark mogelijk. Dit verandert niet. Het recreatief gebruik wordt gereguleerd door de beperkingen die zijn opgenomen in de Natura 2000-beheerplannen zoals het Toegangsbeperkingsbesluit voor de Hinderplaat. en de Algemene Plaatselijke Verordening van Rotterdam. Dit valt daarmee buiten de reikwijdte van het windpark.</p>	
185	25.8	025	<p>In de bijlage 58. Wnb - ont - Bijlage 5 - Natuurtoets WP MV2 incl. bijlagen wordt een aantal vogelsoorten gerubriceerd als niet broedend in het plangebied. Een van de broedvogelsoorten die wel genoemd wordt in Natura 2000-gebieden in de omgeving is de</p>	<p>Wordt ter kennisgeving aangenomen. Aangezien het strand al gebruikt mag worden voor recreatie, wordt daarvan uitgegaan in de onderzoeken voor het windpark. De lockdown is verder niet maatgevend voor het doorgaans druk gebruikte strand door</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			strandplevier in het gebied Duinen Goeree & Kwade Hoek (blz. 18). Tijdens de lockdownperiode in het voorjaar van 2020 bleek dat het strand van het plangebied wel degelijk de potentie heeft om voor deze vogel een geschikt broedhabitat te leveren. Toen de lockdownmaatregelen versoepeld werden, kwam de recreatie weer op gang en werd de rust ter plekke weer verstoord, waardoor de broedpogingen van bijvoorbeeld de strandplevier mislukten.	recreanten welke (mogelijkerwijs) eerdere broedpogingen onmogelijk hebben gemaakt. Het strand bezuiden de Slufter maakt verder geen onderdeel uit van het plangebied voor Windpark Maasvlakte 2. De mogelijke gevolgen van recreatie op deze plek vallen daarmee buiten de reikwijdte van het windpark.	
186	25.9	025	Aan de zuidrand van de Tweede Maasvlakte heeft zich een broedkolonie dwergstern (40 paar) en een aantal broedparen bontbekplevieren gevestigd. Op de Westplaat-Slufter is sinds 2017 sprake van broedpogingen door dwergsterns. Binnen het Natura 2000 – gebied werden in 2017 43 broedpaartjes geteld. Hier broedden ook bontbekplevieren en scholeksters. In 2018 broedden dwergsterns en bontbekplevieren in dit gebied, (Walbroek H. (2020), Dwergsterns en andere strandbroeders in het Deltagebied, De natuur in de Hollandse Delta in 2019, Jaarboek 2019. KNNV afd. Voorne).	Wordt ter kennisgeving aangenomen.	
187	25.10	025	Bontbekplevier en dwergstern staan op de zogenaamde Rode Lijst (2018) en zijn schaars tot zeldzaam in Nederland. De bontbekplevier is kwetsbaar (300-360 broedpaar in Nederland). Dat geldt ook voor de dwergstern met een aantal broedparen van 620-925 eveneens kwetsbaar. Beide soorten zijn gevoelig voor verstoring en afhankelijk van ongestoorde, kale en zanderige gebieden. De vorming van een strandreservaat waar zij ongestoord kunnen broeden is meer dan noodzakelijk. Zie ook ons tijdschrift <i>In de Branding</i> , 2020/3 pag.13-14) Ook de bedreigde strandplevier (landelijk nog 120-160 broedpaar) zou hier haar broedhabitat kunnen vinden. Elders op het	Wordt ter kennisgeving aangenomen. Voor verlening van de ontheffing voor de soorten bontbekplevier en dwergstern is het niet noodzakelijk nadere mitigerende of compenserende maatregelen te treffen. Aanvullend merken wij op dat er door Eneco op vrijwillige basis thematafels georganiseerd worden, waar een dergelijk onderwerp mogelijke input voor zou kunnen zijn (populatieversterkende maatregelen).	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			strand van Voorne is dat inmiddels ook het geval. Beschermingsmaatregelen (geen verstoring bijvoorbeeld) blijken daarbij onontbeerlijk te zijn.		
188	25.11	025	Doordat het Windmolenpark een veiligheidszone nodig heeft, zal naar alle waarschijnlijkheid de recreatie opschuiven naar de voor de natuur verstoringsgevoelige randzones. De ontwikkeling van Windpark Maasvlakte 2 heeft derhalve invloed op natuur en recreatie in een groter gebied dan de planzone alleen. De plaatsing van de windmolens heeft een domino-effect en daarom zal er een betere zonering moeten worden vastgesteld voor de gebruiksfuncties van de ruimte.	Zie beantwoording onder 25.3. Daarnaast heeft het windmolenpark geen veiligheidszone. Het strand waar de windturbines komen te staan is nog altijd toegankelijk voor recreatie.	
189	25.12	025	Daarbij wijzen wij er ook op dat volgens vaste rechtspraak bij de beoordeling van de vraag of een project significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied de gevolgen niet slechts moeten worden gezien ten opzichte van de aanwezige arealen van een habitatype of het aanwezige leefgebied van een soort. Gevolgen die een ontwikkeling heeft voor verbetering- of uitbreidingsdoelstellingen van habitattypen of soorten dienen eveneens bij een dergelijke beoordeling te worden betrokken (ECLI:NL:RVS:2016:864 en ECLI:NL:RVS:2018:794). Deze gevolgen zijn in het aan het plangebied grenzende Natura 2000-gebied aan de orde bij soorten als de dwergstern, strandplevier en bontbekplevier.	Wij zien niet hoe het initiatief raakt aan verbeter- of uitbreidingsdoelstellingen voor genoemde soorten in de zin van de Wnb. Het strand vormt namelijk geen onderdeel van het Natura 2000-gebied. Los daarvan, wordt opgemerkt dat het strand al een zekere mate van verstoring kent door recreanten, sporters en loslopende honden. Daarmee zijn de condities als broedlocatie in beginsel niet heel geschikt. Het windpark zal deze situatie weinig doen veranderen.	
190	25.13	025	De KNNV meent dat de noodzakelijke rust gecreëerd zou moeten worden door middel van de vorming van een strandreservaat aan de zuidzijde van het Maasvlaktestrand. Er ontstaat dan een	Een voorstel voor een strandreservaat valt buiten de reikwijdte van voorliggende besluitvorming. Vanuit de intentie om natuurbewust het nieuwe windpark te realiseren en exploiteren zullen er door Eneco	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			<p>“veiligheidszone” tussen het recreatiegebied en de Westplaat/Hinderplaat. Een kolonie dwergstern heeft zich al op de zuidzijde van de Maasvlakte 2 gevestigd. Soorten als strandplevier en bontbekplevier zouden zich hier ook kunnen vestigen. Het gebied zou beheerd kunnen worden door de Stichting het Zuid-Hollands Landschap, die de Westplaat thans al in beheer heeft.</p> <p>De aanleg van een broedeiland voor de kust van Voorne zou deze waarborgen ook kunnen bieden. Ook dan dienen deze waarborgen in alle opzichten te worden gegarandeerd, zodat recreatief gebruik ook hier onmogelijk is. Geomorfologisch onderzoek zal moeten uitwijzen of een dergelijk eiland is te realiseren. De Westplaat is ook een bekend rust- en foerageergebied voor talloze vogels. Voor dit gebied rusten bij laag water tientallen zeehonden op de Hinderplaat. Verstoring van dieren die in deze gebieden verblijven gebeurt nu al regelmatig doordat windsurfers al dan niet opzettelijk in de buurt komen. Ook hieruit kan geconcludeerd worden dat de huidige gebruiksvormen van de buitencontour van de zeewering en het recreatieve gebruik van de Voordelta van invloed zijn op de natuurwaarden van het gebied.</p>	<p>wel thematafels georganiseerd worden, waar een dergelijk onderwerp mogelijke input voor zou kunnen zijn (populatieversterkende maatregelen).</p>	
191	25.14	025	<p>In de bij de vergunningaanvraag gevoegde rapporten wordt geconcludeerd dat er, als er van de 1% mortaliteitsnorm wordt uitgegaan, geen wezenlijk negatieve ontwikkelingen zijn te verwachten. Ten aanzien van de aalscholver wordt een slag om de arm gehouden. Zoals hiervoor al wordt beschreven, menen wij dat soorten als dwergstern en bontbekplevier wel degelijk risico's lopen, maar dan vooral als gevolg van de indirecte gevolgen van het windpark (verplaatsing van de recreatie).</p>	<p>Zonering van recreatie en recreatief gebruik wordt gereguleerd door de beperkingen welke voortkomen uit het N2000-beheerplan, de in het N2000-gebied aanwezige Toegangsbeperkingsgebieden en de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) van Gemeente Rotterdam. Dit valt buiten de reikwijdte van voorliggende besluitvorming. Behoudens kitesurfen, blijft de huidige recreatie gewoon mogelijk.</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
192	25.15	025	<p>Wij vragen voorts aandacht voor de gevolgen van het project voor de drieteenstrandloper. Deze soort broedt niet in de Voordelta c.q. de Westplaat, maar verblijft er wel gedurende de trekperiodes en de winter in grote getale. In de zomer ruit de soort ook in het gebied. Met enige regelmaat wordt zelfs de 1% norm van de Oost Atlantische (levende) populatie overschreden. Nederland heeft daarmee een bijzondere verantwoordelijkheid voor de drieteenstrandloper, mede op basis van de Conventie van Bern (1979). Ook volgens de tellingen van de KNNV komt de soort met hoge aantallen op de Westplaat voor, met overschrijding van de 1% norm. Door de ontwikkeling van de recreatie zou de populatie flink verstoord worden c.q. slachtoffer van de windmolens kunnen worden. Kleine soorten vliegen volgens Bureau Waardenburg bijna altijd laag en zouden daardoor minder gevoelig zijn voor aanvaringen. De radar werkt echter minder goed bij zwermen kleine vogels. Voor ons staat daarmee niet met de vereiste zekerheid vast dat de drieteenstrandloper geen mortaliteitsrisico van 1% of hoger zal lopen.</p>	<p>Ten aanzien van recreatie verwijzen wij naar de beantwoording van zienswijze 25.16. Belangrijke aantallen drieteenstrandlopers verblijven met name in de omgeving Westplaat en ondervinden vanwege de grote afstand geen effect van het windpark. Bekend is dat deze vogels voornamelijk laag over het strand en branding vliegen en niet op rotorhoogte. Het mortaliteitsrisico is verder niet gebaseerd op radarwaarnemingen of hoe de radar werkt, maar op basis van uit de literatuur bekende aanvaringsrisico's, in combinatie met aantallen / vliegbewegingen in het plangebied, en het soort specifieke gedrag van de soort. Van drieteenstrandloper zijn ten slotte tot op heden in windparken in Europa geen slachtoffers bekend, de soort ontbreekt b.v. in het Duitse overzicht met >15.000 doodvondsten in windparken (Langgemach & Dürr 2020).</p>	
193	25.16	025	<p>Het monitoren van het verloop van de aanvaringslachtoffers ondersteunt de KNNV. Op voorhand dient duidelijk te zijn wat er gebeurt als er onverhoopt veel slachtoffers zouden vallen en op welke wijze dan verdere slachtoffers worden voorkomen c.q. natuurcompensatie plaatsvindt. Een periodieke evaluatie van de effecten voor de natuur en rapportage ware nu al te garanderen. Wij worden ook graag betrokken bij vervolgonderzoek naar deze mortaliteit.</p>	<p>Als uit de in de Wnb beschikking voorgeschreven monitoring inderdaad blijkt dat sterfte hoger uit valt dan in de onderbouwing bij de vergunning/ontheffing is gesteld, zal zoals te doen gebruikelijk, moeten worden onderbouwd wat dit betekent voor de betrokken populaties en wordt met bevoegd gezag (Omgevingsdienst Haaglanden) overlegd over noodzaak van aanvullende maatregelen. De stilstandvoorziening die op vrijwillige basis vanuit het projectvoornemen wordt ingezet en welke tevens is geborgd in de ontheffing biedt eventueel de mogelijkheid om daar in te voorzien.</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
194	25.17	025	<p>In 46.Wnb - verg - Bijlage 5 - Natuurtoets WP MV2 incl. bijlagen (blz.128 en 143) wordt ook het cumulatieve effect van aanvaringen genoemd. Ook die zou binnen de norm blijven. Wij menen dat er reeds thans afspraken nodig zijn voor het geval er toch sprake zal zijn van cumulatieve effecten van alle windmolens langs de Nederlandse kust, dat wil zeggen alle molens tussen het Waddengebied en Zeeuws Vlaanderen bij elkaar opgeteld. Wat voor maatregelen zullen er dan worden getroffen? Op welke wijze zal dat überhaupt in beeld worden gebracht? Zullen er dan molens worden stilgezet en waar?</p>	<p>Het maken van afspraken over cumulatieve effecten van alle windmolens tussen het Waddengebied en Zeeuws-Vlaanderen is geen opgave vanuit Windpark Maasvlakte 2. Dit is onderdeel van de nog lopende gesprekken en afspraken die worden gemaakt in het kader van de Natuurinclusieve Energietransitie waarbij natuurpartijen (o.a. Vogelbescherming, Zoogdiervereniging, Natuur & Milieufederatie), de overheid (Min van LNV / EZK) en de windsector in een convenant zullen vastleggen hoe bijvoorbeeld cumulatieve effecten worden gemonitord, welke maatregelen in welk windpark nodig zijn om landelijk de effecten op natuur zo goed als mogelijk te verminderen.</p> <p>Specifiek voor het windpark is gekeken naar mogelijke cumulatieve effecten op relevante soorten en kan op basis van die effectbeoordeling worden geconcludeerd dat geen significante effecten optreden op vogelsoorten met een instandhoudingsdoel in Natura 2000-gebieden dan wel dat de staat van instandhouding van vogelsoorten niet verslechterd. De vrijwillige stilstandvoorziening zullen het daadwerkelijke effect alleen nog maar meer reduceren.</p>	
195	25.18	025	<p>Deze voorziening juichen wij toe. Reeds nu dient duidelijk te zijn wanneer en op welke wijze daarvan gebruik wordt gemaakt als ook wie het besluit neemt om de een of meerdere molens stil te zetten. Garanties zijn daarbij essentieel.</p>	<p>Voor de effectbeoordeling van het windpark op beschermde vogelsoorten is de stilstandvoorziening niet betrokken. Het toepassen van deze stilstandvoorziening is geen voorwaarde om de staat van instandhouding van betrokken vogelsoorten te garanderen. Het betreft een vrijwillige maatregel die vanuit de projectdoelstellingen wordt ingezet en welke in de Wnb-ontheffing is geborgd. Tevens is geborgd dat een plan van aanpak voorafgaand aan de ingebruikname van de eerste windturbine met het bevoegd</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
				gezag moet worden overlegd. In het Plan van Aanpak wordt vastgelegd hoe de stilstand zal worden ingeregeld.	
196	25.19	025	De KNNV bepleit te onderzoeken of het mogelijk is om een windmolenvrije corridor voor (trek-)vogels op de Maasvlakte te ontwikkelen. Daarbij denken wij aan een strook die aantrekkelijker moet zijn voor vogels dan de delen van de Maasvlakte waar windmolens staan. De corridor zou bij voorkeur de verbinding moeten vormen tussen de duingebieden van Hoek van Holland en Voornes Duin. Massale vogeltrek in de herfst vindt door stuwing vooral plaats in een betrekkelijk smalle zone langs de kust. Onze waarneming is dat veel trekvogels (zoals spreeuwen, lijsterachtigen, houtduiven, vinken et cetera), die bij Hoek van Holland de Nieuwe Waterweg oversteken rechtdoor over de Maasvlakte vliegen. Deze strook is nu nog vrij van windmolens. Door deze strook aantrekkelijk te maken met kruidenrijk grasland en zo hier en daar een bosje zullen veel slachtoffers voorkomen kunnen worden.	Extra maatregelen zijn niet nodig om slachtofferaantallen onder vogels te reduceren. Zie beantwoording zienswijze 9.17. Aanvullend wordt opgemerkt dat er door Eneco thematafels georganiseerd worden, waar een dergelijk onderwerp mogelijke input voor zou kunnen zijn.	
197	25.20	025	Volgens het Noorse Institute for Nature Research in Trondheim zou het verven van de wieken meer zichtbaar contrast opleveren, wat de vogels eerder afschrikt. De Noorse wetenschappers zien dat bevestigd na experimenten in het Noorse windmolenpark van Smøla. Daar kwamen jaarlijks zes tot negen zeearenden om het leven door aanvaringen met een van de 68 windmolens, een gevoelige tik voor de populatie. Verven leidde daar tot 70 procent minder vogelaanvaringen. Wij vragen ons af of een dergelijke voorziening is overwogen c.q. zou kunnen worden toegepast als het park tot stand zou komen.	Op basis van de huidige effectbeoordeling is het mogelijk de ontheffing te verlenen. Het treffen van verdere mitigerende of compenserende maatregelen, zoals de voorgestelde zwarte wiek, is voor de verlening van de ontheffing dan ook niet nodig. Zie verder beantwoording onder 9.21 Daarnaast stelt Eneco een budget beschikbaar voor het nemen van aanvullende maatregelen. De invulling daarvan wordt middels 'natuurtafels' met betrokkenen besproken. Dit is onderdeel van de afspraken tussen Eneco en Rijkswaterstaat. De optie om de wieken	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
				zwart te verven kan daar, mits dit nuttig en haalbaar blijkt, een invulling van zijn.	
198	25.21	025	<p>De KNNV afdeling Hollandse Delta is van oordeel dat de onderhavige vergunningen c.q. ontheffing niet verstrekt dienen te worden, althans zo lang de hierboven omschreven nadelen niet worden opgeheven c.q. voldoende en met afdoende en te controleren garanties zijn gecompenseerd. De totstandkoming van het Windpark zal met zekerheid leiden tot het onmogelijk worden van enkele vormen van recreatie zoals het kitesurfen. Die recreatie zal verplaatst worden naar gebieden in de nabijheid van de Maasvlakte, die thans in hoofdzaak natuurbestemmingen hebben, zoals bijvoorbeeld de Natura 2000-status. Dat zal negatieve gevolgen hebben voor de grote natuurwaarden van dit gebied. De KNNV meent dat deze negatieve gevolgen op voorhand moeten worden uitgesloten en niet pas achteraf, na de totstandkoming van het windpark. Kitesurfen elders in deze gebieden of aan de randen van natuurgebieden dienen te worden uitgesloten.</p>	Zie de beantwoording onder 25.14	
199	25.22	025	<p>Op de zuidpunt van de Maasvlakte ware een strandreservaat te vormen waar verschillende Rode Lijst soorten als bontbekplevier en dwergstern ongestoord kunnen broeden. De rust zou onder meer versterkt kunnen worden door een zonering van het gebied waarbij recreatief gebruik wordt uitgesloten. Een verschuiving van het huidige recreatieve gebruik naar de zuidkant van de Maasvlakte dient te worden uitgesloten, onder meer door het weg bestemmen van dit gebruik.</p> <p>De aanleg van een broedeiland voor de kust zou deze waarborgen ook kunnen bieden. Ook dan dienen deze waarborgen in alle</p>	Zie beantwoording onder 25.13 en 15.16	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			opzichten te worden gegarandeerd, zodat recreatief gebruik ook hier onmogelijk is. Geomorfologisch onderzoek zal moeten uitwijzen of een dergelijk eiland is te realiseren.		
200	25.23	025	<p>Wij missen ook een voorstel voor de route die wordt gevolgd als de mortaliteit onverhoopt hoger dan 1% per soort of cumulatief zal uitvallen. Concrete afspraken zijn nu al nodig en zouden als voorwaarde aan de vergunningen moeten worden toegevoegd</p> <p>De huidige trektelpost van de KNNV op de Maasvlakte dient te worden verplaatst naar een duurzaam te gebruiken nieuwe locatie. De kosten daarvan dienen door de vergunninghouder te worden betaald en als voorwaarde in de vergunning(en) te worden opgenomen.</p>	Zie beantwoording onder zienswijze 25.16 en 25.1.	
201	25.24	025	De KNNV behoudt zich tot slot het recht voor deze zienswijze nog nader aan te vullen.	De zienswijzetermijn is 10 december 2020 verlopen en geen nieuwe aanvullingen zijn ontvangen.	
202	26.1	026	<p>Hierbij maak ik bezwaar tegen voorliggend ontwerpbesluit exb-2020-57952 00.Ontwerpbesluit OMV.20.06.00433 en bijbehorende GRO exb-2020-57957 04.OMV - Bijlage 2.0 - GRO Windpark Maasvlakte 2 en vraag ik het college het plan aan te passen zodat de recreatieve waarde van het MV2 strand behouden blijft en versterkt kan worden. Mijn verzoek hierbij is om de turbines die buiten de harde zeewering zijn geprojecteerd, alsnog op of achter de harde zeewering te plaatsen. Mocht dit lastig liggen i.v.m. afspraken met het havenbedrijf en andere partijen dan is een optie ver op zee (buiten slagschaduwafstand) vanuit recreatief en landschappelijk oogpunt denkbaar.</p>	<p>Het verplaatsen van de windturbines op de zachte zeewering naar locaties op of achter de harde zeewering is geen reëel alternatief. De windturbines op de harde zeewering zijn zorgvuldig gepositioneerd, rekening houdend met onder meer de zone voor windenergie uit het bestemmingsplan, de High Impact Zone (HIZ) en minimale onderlinge tussenafstanden tussen de turbines. Door daar windturbines tussen of vlak achter te plaatsen wordt de onderlinge beïnvloeding van de turbines te groot, waardoor er enerzijds productieverlies optreedt en tevens de levensduur van windturbines sterk wordt verkort. Daarnaast zal dit een groter effect geven op</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
				<p>ecologie. Windturbines achter de huidige lijn, is vanwege de HIZ afstand eveneens niet mogelijk.</p> <p>Windturbines op zee is eveneens geen reëel alternatief voor de windturbines op de zachte zeevering. De windturbines moeten binnen de daarvoor aangewezen zone uit het bestemmingsplan Maasvlakte 2 (2018) geplaatst worden. Daarnaast zijn aangewezen locaties op zee reeds nodig om aan de doelstellingen voor windenergie op zee te voldoen en zijn aangewezen locaties op land (zoals die voor WP Maasvlakte 2) benodigd voor het behalen van de doelstellingen voor Wind op Land.</p>	
203	26.2	026	<p>Aanleiding voor mijn bezwaar is het merkwaardige voorstel om windturbines te plaatsen pal voor, of eigenlijk, in een Nederlands Strand. Dit is ongekend en druist in tegen de nationale en internationale erkenning die de kust in algemene zin geniet. Dat deze ontwikkeling als passend wordt geacht vanuit het oogpunt van een goede ruimtelijke onderbouwing is dan ook bedenkelijk. Mijn bezwaar gaat met name om de aantasting van de recreatieve en landschappelijke waarden. Dit ook met betrekking tot de punten uitzicht en slagschaduw.</p>	<p>De locatie van het windpark is reeds in bestuurlijke afspraken en in het bestemmingsplan Maasvlakte 2 als locatie voor de ontwikkeling van windenergie vastgelegd. In het MER bij de vergunning van het windpark zijn de effecten op de omgeving onderzocht. Daarin wordt geconcludeerd dat het windpark van invloed is op de omgeving, maar dat effecten op de betreffende locatie relatief beperkt zijn. In de ruimtelijke onderbouwing is vervolgens beoordeeld of met de optredende effecten nog altijd sprake is van een goede ruimtelijke ordening. De gemeente heeft, mede op basis van het MER en Ruimtelijke onderbouwing, een afweging gemaakt over de mate waarin zij vindt dat sprake is van een goede ruimtelijke ordening. Zij is van mening dat dat het geval is.</p>	
204	26.3	026	<p>4.2 Landschappelijk beeld. In deze paragraaf wordt gesteld dat door de maat en schaal van de ingreep en niet gesproken kan worden van een landschappelijke inpassing maar van een landschappelijk beeld. Door dit te stellen negeert men de opgave om de bestaande</p>	<p>In zowel het MER als de Ruimtelijke onderbouwing bij de omgevingsvergunning is een beoordeling gegeven van het effect op het aspect landschap. De beoordeling vindt plaats ten opzichte van de referentiesituatie, waar de huidige kenmerken van het landschap</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			<p>waarden van het gebied, zoals voor velen de duinen en het strand an sich, als ruimtelijke factoren mee te wegen. Juist dit strand is landschappelijk zeer waardevol en vormt een eenheid met de overige waardevolle zandkusten van Zuid –Holland. In die zin is het projectgebied zeer ambivalent met aan de ene kant het Hollandse duinkustlandschap en aan de andere kant het grote industriële gebied. Dat beide typen op zo'n korte afstand van elkaar kunnen floreren is kenmerkend, uniek en waardevol voor de Maasvlakte. Een goede landschappelijke inpassing dient met beide rekening te houden. Verzoek: erken het kustlandschap hier als waardevol landschappelijk element.</p>	<p>onderdeel van uitmaken. Er wordt geconcludeerd dat het windpark van invloed is op het huidige landschap, dat is inherent aan de realisatie van windturbines. Het effect blijft echter enigszins beperkt, omdat de windturbines van grotere afstand wegvallen in het geheel van het industriële complex van de (tweede) Maasvlakte en, omdat het windpark op kortere afstand een herkenbare ruimtelijke eenheid vormt, ondanks verschil in afmetingen van de windturbines op de harde en zachte zeevering. De invloed op het huidige landschap is daarom acceptabel.</p>	
205	26.4	026	<p>5.2 recreatie beleving. In deze paragraaf is te weinig aandacht besteed aan de regionale en nationale betekenis van dit stuk strand. Regionaal is de enorme verstedelijking extra reden om meer en betere recreatiegebieden aan te leggen. Dit om de regio aantrekkelijk te houden voor haar (toekomstige) bewoners. Het eroderen van top-recreatieve functies, zoals het strand van MV2, verslechterd het vestigingsklimaat van de regio op korte en lange termijn.</p> <p>Op nationaal niveau kan worden gesteld dat de kust een van de meest aantrekkelijke landschappen is, maar dat de bereikbaarheid ondermaats is. Juist dit stuk strand is een van de weinige plekken langs de Nederlandse kust die goed bereikbaar is vanuit het achterland. Hiermee worden moeilijk bereikbare kustlocaties ontlast. Verzoek: erken het kustlandschap van MV2 als een waardevolle</p>	<p>Het belang van de recreatieve functie voor de regio wordt door de gemeente gezien. Het gebied kent een belangrijke recreatieve functie, waarvan veelvuldig gebruik wordt gemaakt. De gemeente hecht echter ook grote waarde aan het verduurzamen van de energievoorziening. Een van de locaties waar die verduurzaming moet plaatsvinden is de Maasvlakte 2. Dit is onderdeel van bestuurlijke afspraken en is ook zo vastgelegd in het bestemmingsplan Maasvlakte 2 (2018).</p> <p>Het MER dat is opgesteld ten behoeve van de vergunningen voor Windpark Maasvlakte 2 brengt de effecten op onder andere het aspect recreatie in beeld. Op basis daarvan is geconcludeerd dat er beïnvloeding optreedt, maar dat recreëren op de betreffende locatie (afgezien van kitesurfen) nog altijd mogelijk is.</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			bijdrage aan het vestigingsklimaat binnen en de regio en laat dat zwaarder wegen in uw afweging		
206	26.5	026	5.2.1 toetsingskader. Onduidelijk wat de inhoud van het rapport van ETFI over recreatieve beleving en windmolens is waar naar verwezen wordt. Conclusie is wel dat er geen een duidend advies gegeven kan worden op dit onderwerp vanuit onderzoek omdat het zeer locatie specifiek is. Men kan er vanuit gaan dat een strand met op zeer korte afstand windturbines, haar recreatieve waarde verliest. Zekere wanneer de landschappelijke en recreatieve waarden van het strand en de duinen als kernwaarde wordt gezien. Daar heeft men geen lastig te vergelijken onderzoek voor nodig maar gezond ruimtelijk verstand. Verzoek: deze paragraaf uit de GRo te laten en m.b.t. de relatie turbine / recreatieve waarde gezond verstand te laten gelden.	<p>Het in de zienswijze aangehaalde onderzoek geeft een overzicht van conclusies van reeds eerder uitgevoerde onderzoeken ten aanzien van (de beleving van) windturbines in relatie tot een recreatiegebied. Het onderzoek geeft daarmee inzicht in de ervaringen die bekend zijn t.a.v. de relatie tussen (de komst) van windturbines en recreatie/toerisme en is daarmee van belang voor de beoordeling en afweging.</p> <p>Het onderzoek concludeert inderdaad dat eenduidige conclusies lastig te trekken zijn uit de onderzoeken en dat er zowel licht negatieve als licht positieve effecten zijn. Er zijn geen situaties bekend met aanmerkelijke positieve of negatieve effecten op toerisme. Daarnaast wordt geconcludeerd dat uit de uitgevoerde ex post onderzoeken naar de realisatie en aanwezigheid van een windpark geen aantoonbaar effect naar voren komt op de bezoekersaantallen en/of bestedingen en dat de beleving van een windpark positiever in de tijd wordt (na de realisatie van het windpark).</p>	
207	26.6	026	5.2.2 onderzoek. Uit deze paragraaf blijkt dat de recreatieve verblijfswaarde van het strand en de duinen direct naast de geprojecteerde turbines niet mee zijn genomen in de afweging. Hierdoor is het niet duidelijk wat de gevolgen zijn van de slagschaduw op het strand en duin op de recreatieve waarde.	Het aspect slagschaduw in relatie tot recreatie is onderdeel van de onderzoeken en beoordeling in zowel het MER als de Ruimtelijke Onderbouwing. Hoewel een strand geen (geluid)gevoelig object of gebied is en daarmee niet wettelijk beschermd is tegen slagschaduwinder of windturbinegeluid, is in het kader van de	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			Verzoek: de gevolgen van de slagschaduw op het strand beter inzichtelijk te maken.	ruimtelijke ordening wel gekeken naar de mogelijke effecten. Voor de grens van het intensieve strand geldt dat de verwachte slagschaduwduur ca. 1 uur per jaar is en derhalve ruim binnen de norm voor gevoelige objecten valt (die norm is maximaal 6 uur per jaar). Effecten als gevolg van slagschaduw op het intensieve strand zijn derhalve nihil. Voor het extensieve strand geldt dat er wel slagschaduw plaatsvindt, afhankelijk van waar men zich (en op welk moment) op het strand bevindt. Dit kan voor strandgasten als hinderlijk worden ervaren. Gezien de tijdelijkheid van de bezoeken aan het strand, zijn effecten relatief beperkt.	
208	27.1	027	Zienswijze is identiek aan zienswijze 009	Zie beantwoording zienswijze 009	
209	28.1	028	Wij willen voorop stellen dat wij niet tegen de plaatsing van windmolens zijn op MV2. Wij vinden MV2 bij uitstek een gebied dat geschikt is voor de realisering van alternatieve en duurzame energiebronnen gezien de industriële omgeving van het gebied. Daarbij achten wij de overlast voor de inwoners van onze gemeente minimaal, aangezien de windmolens vrijwel onzichtbaar zullen zijn voor de inwoners van heel Voorne-Putten.	Wordt ter kennisgeving aangenomen.	
210	28.2	028	De plannen betekenen echter dat wijzigingen doorgevoerd gaan worden op de Maasvlaktestranden, aangezien (het merendeel van) de windmolens op de stranden/in het water zijn gepland. De plannen gaan hierdoor de recreatie in het algemeen beïnvloeden, maar in het bijzonder de mogelijkheden voor golf- en kitesurfers.	De effecten op recreatie zijn in het MER onderzocht. De conclusie luidt dat recreatie op de Maasvlaktestranden weliswaar wordt beïnvloed, maar nog altijd mogelijk is. Voor kitesurfen geldt dat het vanwege veiligheidsoverwegingen onwenselijk wordt geacht om dit na realisatie van de windturbines toe te staan. Hiertoe is het 'Aanwijzingsbesluit kitesurfen Maasvlakte 2' op 19 januari 2021 ingetrokken, op basis waarvan kitesurfen ter hoogte van het extensieve strand niet langer mogelijk is.	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
				Separaat is de gemeente voornemens om in 2021 een nieuw aanwijzingsbesluit te nemen, waarin kitesurfzones worden geformaliseerd. Dit valt echter buiten de reikwijdte van voorliggende besluitvorming.	
211	28.3	028	<p>De MV2-stranden zijn zeer populaire bestemmingen voor extreme sporters en dan met name de meer geoefende wind-, kite- en golfsurfers. Zowel vanuit de gehele Rijnmondregio als vanuit het binnen- en buitenland weet men deze locaties te vinden. Ze bieden de omstandigheden die deze sporters nodig hebben en vanwege de uitgestrektheid van de stranden leidt het beoefenen van deze sporten op deze locatie dan ook tot weinig onveilige- of conflictsituaties. Met de gekozen opstellingsvariant van het windmolenpark, waarbij windturbines in de zachte zeewering worden geplaatst, zal het golf- en kitesurfen aanzienlijk worden beperkt op de stranden van MV2. Dit betekent dat surfers moeten uitwijken naar andere locaties. Wij vrezen dat met het vervallen van MV2 als locatie voor golf-, kite- en windsurfen, de druk op de omliggende stranden nog hoger zal worden.</p> <p>De druk op de andere stranden is nu al fors en een verdere toename van het aantal watersporters aldaar zet de handhaving nog verder onder druk. Bij grote drukte wordt het risico groter dat kitesurfers het verboden Natura2000-gebied Voordelta in varen. Dit gebied is juist gesloten vanwege de vele trekvogels die hier uitrusten en foerageren.</p>	<p>Voor wind en golfsurfers geldt dat het mogelijk blijft om de sport veilig te kunnen beoefenen ter hoogte van het extensieve strand.</p> <p>Voor kitesurfen geldt dat het vanwege veiligheidsoverwegingen onwenselijk wordt geacht om dit na realisatie van de windturbines toe te staan. Hiertoe is op 19 januari 2021 een intrekking van het 'Aanwijzingsbesluit kitesurfen Maasvlakte 2' vastgesteld, op basis waarvan kitesurfen ter hoogte van het extensieve strand niet langer mogelijk is.</p> <p>Aangezien recreatie met uitzondering van kitesurfen mogelijk blijft op het extensieve strand, zal de drukte op andere stranden hoogstens in beperkte mate toenemen. Voor kitesurfers geldt dat bestaande locaties mogelijk wat drukker worden, maar dat dit niet tot wezenlijk andere situaties zal leiden dan in de huidige situatie. Het kiten in de verboden Natura 2000-zones is en blijft niet toegestaan en daar wordt (en zal) ook op worden gehandhaafd. Dit valt echter buiten de reikwijdte van voorliggende besluitvorming.</p>	
212	28.4	028	Daarbij komt dat het strand bij Oostvoorne (Slikken van Voorne) al snel afvalt als kitesurflocatie vanwege de ondiepte van het water als	Het kitesurfstrand bij Oostvoorne is geen onderdeel van onderhavige besluitvorming. Overigens geldt dat, hoewel de omstandigheden	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			gevolg van verzanding. Specifiek voor golfsurfers en geoefende kitesurfers vormt het strand bij Oostvoorne geen alternatief vanwege het ontbreken van golfslag. Een ander alternatief is er simpelweg niet in deze regio.	voor kitesurfers bij Oostvoorne anders zijn, dit wel een locatie betreft waar kitesurfen kan en mag. Separaat is de gemeente voornemens om in 2021 een nieuw aanwijzingsbesluit te nemen, waarin kitesurfzones worden geformaliseerd. Dit valt echter buiten de reikwijdte van voorliggende besluitvorming.	
213	28.5	028	Het wegvallen van goede locaties voor extreme sporten betekent dat de regio Voorne-Putten/Maasvlakte haar aantrekkingskracht voor beoefenaars van deze extreme watersporten deels dreigt te verliezen en daarmee dreigt de regio Voorne-Putten ook een doelgroep te gaan missen in haar toeristisch-recreatief aanbod. Dit zal ook een directe weerslag hebben op de lokale economie van de regio.	Zie de beantwoording onder 21.4	
214	28.5	028	Wij verzoeken u de locaties van deze windturbines te heroverwegen en waar mogelijk gebruik te maken van windturbines die zo ver als mogelijk van de waterlijn geplaatst kunnen worden.	Het is niet mogelijk om de windturbines verder van de waterlijn te plaatsen. Zie voor een nadere toelichting de beantwoording onder 3.2.	
215	28.6	028	Vanwege de toenemende verzanding vragen wij u daarnaast wat bij de nu voorliggende en de hierboven voorgestelde alternatieve plannen de impact van de plaatsing van de windturbines is op de aanzanding van de kustlijn bij met name Oostvoorne en Rockanje.	Er is geen sprake van impact op aanzanding van de kustlijn bij Oostvoorne en Rockanje. De windturbines hebben alleen zeer lokaal (binnen een straal van enkele tientallen meters) effect.	
216	29.1	029	Zienswijze is identiek aan zienswijze 009	Zie beantwoording zienswijze 009	
217	30.1	030	In de MER wordt het risico voor kitesurfers uitgewerkt bij Noordnoordoosten wind. Echter wordt er bij die windrichting <u>niet</u> op het zuidelijke deel van de Maasvlakte gekite, want dan is de wind aflagdig en is het risico op afdrijven zeer groot en gevaarlijk. Mocht	De in het MER benoemde windrichting is inderdaad per abuis verkeerd opgenomen voor het zuidelijk deel. Bij de beoordeling en analyse is echter wel uitgegaan van de juiste windrichtingen.	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			<p>een onverstandige kitesurfer met die windrichting toch het water op gaan, dan zal hij niet de kant van de windmolens opgeblazen worden, maar verder de zee op richting Ouddorp. Op de stranden tussen P5 en P6 wordt echter met NNO wind zeer intensief gekitesurft en gegolfsurft. Deze weercondities komen voornamelijk voor in het voorjaar van maart tot half juni door het grote verschil in temperatuur tussen land en zee. Bijna dagelijks is de Maasvlakte dan een van de weinige plekken in Nederland waar er zowel goede wind als goede golven te vinden zijn. In de overige maanden van het jaar zijn het vooral golfsurfers die van het gebied tussen P5 en P6 gebruikmaken, hoewel af en toe de wind ook dan uit het noorden goed is voor kitesurfen.</p>	<p>Conclusie is dat kitesurfen ter hoogte van het extensieve strand onwenselijk is.</p> <p>De gemeente Rotterdam heeft op 19 januari 2021 een intrekking van het 'Aanwijzingsbesluit kitesurfen Maasvlakte 2' vastgesteld. Op basis daarvan is het niet langer toegestaan te kitesurfen op extensieve strand. Doordat kiten niet langer mogelijk is ter hoogte van het extensieve strand, is er geen sprake van een gevaar op kitesurfers als gevolg van het windpark.</p> <p>Separaat is de gemeente voornemens om in 2021 een nieuw aanwijzingsbesluit te nemen, waarin kitesurfzones worden geformaliseerd. Dit valt echter buiten de reikwijdte van voorliggende besluitvorming.</p>	
218	30.1	030	<p>In slecht weer zal het mogelijk zelfs lastig zijn om iemand met de reddingsboot uit het water te halen tussen de turbines. Tot nu toe is er nog niemand overleden tijdens het surfen of kitesurfen op de Maasvlakte. In de nieuwe situatie zijn dodelijke ongevallen onvermijdelijk en is het slechts wachten op een dag dat het fout gaat. Een verwijzing en vergelijking hierbij naar het surf ongeluk op Scheveningen waarbij vijf surfers om het leven kwamen door het effect van obstakels in de branding. In dit geval waren dat lange rijen met bassalt blokken van de havenhoofden. Op de Maasvlakte is dit niet het geval, maar de windmolens staan op funderingen die behoorlijke afmetingen zullen hebben en net zo gevaarlijk zullen zijn.</p>	<p>Zie de beantwoording onder 30.1</p>	
219	30.2	030	<p>Zienswijze is verder identiek aan zienswijze 009</p>	<p>Zie verder beantwoording zienswijze 009</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
220	31.1	031	<p>In de goede ruimtelijke onderbouwing, bijlage 2.0 bij de ontwerp-omgevingsvergunning, staat (in paragraaf 5.3.2 onder 'Ondergrondse buisleidingen en bovengronds gasnetwerk') dat windturbine HZ-01 leidt tot PR 10-6 contouren buiten de belemmeringenstrook van de aardgastransportleidingen A-624-10 en A-624. Verder staat vermeld dat binnen de mogelijke nieuwe PR-contouren geen beperkt kwetsbare objecten en kwetsbare objecten aanwezig zijn en dat binnen de op grond van artikel 14 Bevi geldende veiligheidscontour er geen grenswaarden voor het plaatsgebonden risicocontour gelden. Geconcludeerd wordt dat binnen de nieuwe PR-contouren geen kwetsbare objecten gelegen zijn en dat er daarmee voldaan kan worden aan de eisen uit het Besluit externe veiligheid buisleidingen (verder: Bevb).</p>	<p>Wordt ter kennisgeving aangenomen.</p>	
221	31.2	031	<p>Het is inderdaad juist dat er een artikel 14 Bevi-zone rondom het plangebied Maasvlakte 2 aanwezig is. Verder geldt inderdaad dat er momenteel geen kwetsbare objecten binnen de mogelijke nieuwe PR-contouren van de aardgastransportleidingen (verder: leidingen) A-624-10 en A-624 aanwezig zijn. Vanwege de aanwezigheid van de artikel 14 Bevi-zone is artikel 11 van het Bevb niet van toepassing. Daarmee zou je kunnen stellen dat voldaan wordt aan de eisen uit het Bevb.</p>	<p>Wordt ter kennisgeving aangenomen.</p>	
222	31.3	031	<p>Op grond van artikel 6, 2e lid van het Bevb geldt voor de exploitant van de buisleiding dat deze bij aanleg of vervanging van een buisleiding de buisleiding zodanig moet aanleggen dat de PR 10-6 contour binnen de belemmeringenstrook ligt. Door de bouw en inwerking hebben van de windturbine HZ-01 kan hier in combinatie met de eigen regels van de gemeente niet meer aan voldaan</p>	<p>De Externe Veiligheidsanalyse die als bijlage bij de omgevingsvergunning is opgenomen, laat zien dat er geen effecten optreden ter plaatse van de buisleidingen. Toekomstige ontwikkelingen, zoals het aanleggen of vervangen van een buisleidingen, hoeven daarin niet meegenomen te worden. De in de zienswijze beschreven situatie is pas van toepassing op het moment</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			worden (of tegen zeer hoge kosten). Gasunie wordt dus belemmert in haar normale bedrijfsvoering. In de goede ruimtelijke onderbouwing wordt aan dit punt geen enkel aandacht besteed. In onze ogen moet voorgaande zeker bij de belangenafweging worden betrokken. Of vindt u dat artikel 5a van de Regeling externe veiligheid buisleiding van toepassing is voor een gebied waar sprake is van een artikel 14 Bevi-zone?	van vervanging of nieuwe aanleg van de buisleiding en is derhalve geen onderdeel van de beoordeling/toets. Het effect van de aanwezigheid van de windturbine op de bestaande situatie is inzichtelijk gemaakt. Dit heeft als input gediend voor het maken van een integrale afweging door het bevoegd gezag. We zijn hierover met u in gesprek.	
223	31.4	031	Wij willen u tevens meegeven dat ter plaatse van waar de PR-contouren ontstaan rondom de leidingen ook sprake is van een manco ten aanzien van de dekking van deze leidingen. Door veranderingen in het maaiveld is de dekking van deze leidingen op sommige locaties 90 centimeter, waardoor Gasunie niet meer kan voldoen aan de vereiste dekking van 1 meter conform de verleende leidingenvergunningen van de A-624-10 en A-624. Deze problematiek is gemeld bij het leidingenbureau, met het verzoek om het maaiveld op te hogen. Het ophogen van het maaiveld zal een positief gevolg hebben voor de PR-contour. Hierbij merken wij op – dat indien het maaiveld wordt teruggebracht naar + 5 meter N.A.P, zijnde het niveau waarop Maasvlakte 2 is aangelegd (zie paragraaf 5.9.3 van de toelichting bij het bestemmingsplan Maasvlakte 2) er nagenoeg geen PR-contour buiten de belemmeringsstrook ontstaat. Graag gaan wij in overleg over bovenstaande.	In het geval de gronddekking boven kabels en leidingen in de K&L-strook niet voldoet aan de K&L-vergunning dient dit hersteld te worden. Afhankelijk van de oorzaak en situatie wordt, o.a. door de vergunningverlener, gekeken wie deze actie op zich dient te nemen. Voor de (toekomstige) Gasunie leidingen in de in de buurt van turbine HZ-01, heeft het Havenbedrijf inmiddels toegezegd de gronddekking te herstellen. Wij zijn hierover met u in gesprek. Uit berekeningen van Gasunie blijkt dat met de ophoging er ook in de toekomstige situatie (bij vervanging of aanleg van de buisleiding) geen risicocontour meer ontstaat. Deze berekeningen worden op dit moment door Gasunie afgerond.	
224	32.1	032	Het bestemmingsplan Maasvlakte 2 (2018) is weliswaar onherroepelijk, maar de in dat plan aangegeven definities van intensieve/extensieve recreatie zien alleen op het aantal mensen per oppervlakte-eenheid. Op het extensieve strand zijn echter in de zomer óók normaliter erg veel recreanten aanwezig! Menigmaal	In de effectbeoordeling is rekening gehouden met de werkelijke aantallen recreanten.	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			staat de berm van de Prinses Maxima-weg vol met geparkeerde auto's. In de winter is het daar zelfs vaak drukker dan op het intensieve strand. De dagelijkse werkelijkheid wijkt dus nogal af van de fictieve werkelijkheid van het bestemmingsplan. Badgasten wordt immers niet voorgeschreven waar zij dienen te recreëren.		
225	32.2	032	In zowel de Omgevingsvergunning als de Watervergunning klopt m.i. de beschrijving van de recreatie op het extensieve strand niet. Ik heb stellig de indruk dat de opstellers ervan zélf niet vaak op het extensieve strand komen. Kitesurfers komen daar zelden. Die surfen vooral op het brede strand meteen westelijk van de Slufter. Buggiesurfers zie je er überhaupt nooit. Golfsurfers maken daarentegen wél erg vaak gebruik van het extensieve strand, in de zomer én in de winter. Ook het aantal sportvissers moet niet worden onderschat (in de Watervergunning in het geheel niet genoemd), om maar niet te spreken van de vele "gewone" badgasten.	In de ontwerp-omgevingsvergunning en -watervergunning wordt geen expliciete beschrijving van het extensieve strand gegeven. In het MER en Ruimtelijke onderbouwing zijn de verschillende categorieën recreanten op het extensieve strand beschreven en is een beoordeling gemaakt van de impact van het windpark op deze recreanten, zowel op recreatieveiligheid als op de beleving. Naast golfsurfers en badgasten, wordt daar ook ingegaan op onder andere kitesurfers en andere vormen van surfen, aangezien ook deze recreanten gebruik maken van deze stranden. Sportvissen, wandelen, zonnebaden en golfsurfen blijft gewoon mogelijk op het extensieve strand ook na realisatie van het Windpark	
226	32.3	032	De Omgevingsvergunning verwijst naar de MER. De MER maakt op (Pdf-)blz. 19 van de samenvatting onderscheid tussen recreatieveiligheid en de beleving van recreanten: <i>"Beide alternatieven scoren negatief op beide aspecten, aangezien er ten opzichte van de huidige situatie een verandering optreedt die van invloed is (kan zijn) op het huidige recreëren."</i> Dit is een gigantisch understatement!	De beoordeling in het MER gaat in op zowel het aspect recreatieveiligheid als het aspect beleving van recreanten, conform het beoordelingskader zoals in het MER omschreven. Voor beide aspecten wordt geconcludeerd dat er (potentiële) effecten optreden. Deze beoordeling is meegenomen in de besluitvorming voor het windpark en afgewogen tegen de andere betrokken belangen en effecten.	
227	32.4	032	Wat betreft de veiligheid merk ik nogmaals op dat men op het deel van het strand waar de windturbines worden geplaatst zelden	Wordt ter kennisgeving aangenomen.	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			kitesurfers ziet, maar toch is het goed dat aan hun veiligheid aandacht wordt besteed.		
228	32.5	032	Er wordt gesteld dat de recreatieveiligheid redelijk in orde is voor onder andere strandgasten en dat recreëren op de betreffende locatie nog altijd mogelijk is, gezien de grote onderlinge afstanden tussen de turbines (450 meter), waardoor grote delen van het strand vrij blijven van windturbines. Gelet op de tiphoogte en rotordiameter is de vrije afstand tussen twee turbines in de praktijk echter veel kleiner dan 450 meter (288 meter). Aan veiligheid voor golfsurfers, met turbines in zee, wordt te weinig aandacht besteed. Hoe wordt die veiligheid gewaarborgd?	De ruimte tussen twee windturbines is, van mast tot mast, ca. 450 meter. Daarnaast is er ruimte tussen de windturbines en het duin. Die ruimte is beschikbaar voor recreëren. Ook onder de rotorbladen van de windturbines is vrije ruimte om veilig te recreëren. Voor golfsurfers geldt dat de onderlinge afstand van 450 meter voldoende ruimte biedt om op een veilige wijze te kunnen surfen. Overigens zijn er ook plekken waar de windturbines vrijwel altijd op het droge staan, waardoor de vrije ruimte op het water voor surfers ter hoogte van die windturbines nog groter is.	
229	32.6	032	Wat betreft de beleving voor de recreanten worden conclusies getrokken uit literatuurstudies. Nogal wat “open deuren” passeren de revue. Geconcludeerd wordt dat voor recreanten op het strand/zee nabij windpark Maasvlakte 2 geldt dat de beleving kan veranderen, met name omdat het landschappelijk beeld veranderd en de windturbines op het strand komen te staan waar de recreanten ook komen. De wijze (en mate) van beïnvloeding van de beleving van een recreant is echter subjectief en kan zowel negatief als positief zijn (bestaan er naast vogelspotters ook windturbine-spotters?), zo wordt gesteld. Er wordt echter aan voorbij gegaan dat er niet of nauwelijks precedentes zijn wat betreft de beoogde locaties van de turbines op de zachte zeevering: midden op het strand en in het (ondiepe) water!	De door u aangehaalde studie geeft een overzicht van (de resultaten van) onderzoeken naar de relatie tussen (de komst van) een windpark en toerisme. Die onderzoeken gaan vooral over windparken op enige afstand van een recreatiegebied, maar geven nuttige inzichten voor de onderlinge relatie tussen (de komst van) windturbines en toerisme die van belang zijn voor de afweging over het windpark.	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
230	32.7	032	<p>Het kan toch niet anders dan dat alle/vele recreanten hiervan enorme belevingshinder zullen ondervinden. Het moge inmiddels bekend verondersteld worden dat geluid van windturbines in het algemeen voor veel overlast zorgt. In deze regio zijn daar talloze voorbeelden van. De slagschaduw van de rotors en de schaduw van de mast, kortom gewoon de aanwezigheid alleen al, zal menig badgast/recreant weghouden van dit strand. Het behoeft toch geen betoog dat het er straks gewoon niet fijn verpozen meer is, voor vissers, surfers, badgasten etc., als men midden tussen die gigantische dingen moet recreëren. Ik besef dat hier ook een Nimby-aspect speelt, maar als de turbines er komen zoals gepland, zal menigeen zich later afvragen hoe dit toch in hemelsnaam ooit heeft kunnen gebeuren.</p>	<p>Het MER concludeert inderdaad dat er een effect op de beleving zal optreden. De effecten van geluid en slagschaduw zijn onderdeel van deze beoordeling.</p> <p>Het strand is geen geluidgevoelig object, daarom zijn er geen wettelijke normen waar aan voldaan moet worden. De geluidsbelasting op de rand van het intensieve strand is wel in beeld gebracht en betreft maximaal $L_{den}=49$ dB, wat iets hoger ligt dan de norm voor gevoelige objecten ($L_{den} = 47$ dB). Ter hoogte van het extensieve strand kan, afhankelijk van de exacte locatie, de geluidsbelasting hoger zijn. De geluidsbelasting wordt acceptabel bevonden, gezien de tijdelijkheid van bezoeken aan het strand.</p> <p>Voor de grens van het intensieve strand geldt dat de slagschaduwduur ca. 1 uur per jaar is en derhalve ruim binnen de norm voor gevoelige objecten valt. Effecten als gevolg van slagschaduw op het intensieve strand zijn derhalve nihil en acceptabel. Voor het extensieve strand geldt dat er wel slagschaduw plaatsvindt, afhankelijk van waar men zich op het strand bevindt. Dit kan voor strandgasten als hinderlijk worden ervaren. Gezien de beperkte mate van slagschaduw en de tijdelijkheid van de bezoeken aan het strand, zijn effecten relatief beperkt en acceptabel bevonden.</p> <p>De mate waarin men hinder ondervindt zal per persoon verschillen. Wat de een als hinder ervaart, valt de ander nauwelijks op. De</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
				beoordeling van de hindereffecten is meegewogen in de afweging ten aanzien van de besluiten.	
231	32.8	032	Ten slotte wordt in de MER gesteld dat er tijdens de aanlegfase invloed zal zijn op de recreatieve mogelijkheden in het gebied, wat betreft toegankelijkheid en mogelijkheden watersporten te beoefenen. Maatregelen zullen worden getroffen, zoals informatievoorziening, afzetting van bouwplaatsen, etc. Tevens is voorzien in een bouwveiligheidsplan. In de Watervergunning is echter als voorwaarde opgenomen dat de exploitant ervoor zorg dient te dragen dat er altijd een surplus aan zand aanwezig is op de zachte zeewering en dat erosiegaten – als die uit de hand lopen – op korte termijn dienen te worden opgevuld. Dit betekent dat ook ná de aanleg – tijdens perioden van onderhoud aan de zachte zeewering of bij het opvullen van ontstane erosiegaten – sprake kan en zal zijn van bouwhinder voor recreanten. Hieraan is in het geheel geen aandacht besteed.	Tijdens de aanlegfase zal er inderdaad invloed zijn op de recreatieve mogelijkheden door de bouwwerkzaamheden. Tijdens de exploitatiefase wordt inderdaad voorgeschreven dat erosiegaten tijdig moeten worden gedicht. Dit zal echter relatief beperkt voorkomen en tevens zeer lokaal zijn. Van een effect op recreanten is geen sprake.	
232	32.9	032	Ten slotte merk ik nog op dat de High-Impact-Zone (HIZ) van windturbines afhankelijk is van het formaat. Met méér kleinere turbines kan eenzelfde opbrengst worden gegenereerd en kleinere turbines kunnen wellicht door die kleinere HIZ's dichterbij, zo niet in het talud van of óp het duingedeelte van de zachte zeewering geplaatst worden. Daarmee neemt de hinder voor recreanten af. Dit is onvoldoende onderzocht.	In de voorbereidingsfase is uitgebreid onderzocht welke turbines er op de zachte zeewering mogelijk zijn, rekening houdend met de uitgangspunten en randvoorwaarden die zijn gesteld (o.a. HIZ en de zone voor windturbines uit het bestemmingsplan). Op basis daarvan is gebleken dat kleinere windturbines financieel niet haalbaar zijn op deze locatie, zelfs niet als dat er meer waren. Dit is dus geen reëel alternatief voor het voornemen.	
233	33.1	033	Ik heb afgelopen zomer contact gehad met de gemeente Rotterdam en NFN, betreft het verlengen van het naaktstrand. Dit door toename van naaktrecreatie ,drukte op het strand en weinig plek. Nu	De eerste windmolen staat op een afstand van circa 187 meter van het intensieve strand (deel naaktstrand). Effecten van geluid en slagschaduw zijn in het MER en GRO onderzocht en beoordeeld.	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			<p>begrijp ik dat er windmolens geplaatst zouden gaan worden op de Maasvlakte. Ik begrijp dat de windmolens geplaatst gaan worden vanaf het naaktstrand, wat het recreëren niet ten goede komt....De 1e molen zou op het evt verlengde strand geplaatst worden. Kan deze 1e molen niet wat verder uitwijken naar het surfstrand.....Daar is toch al herrie van de surfers.</p>	<p>Geconcludeerd is dat er sprake is van een goede ruimtelijke ordening. Het verplaatsen van de 1^e molen naar het surfstrand zou betekenen dat de windturbines dichterbij elkaar komen te staan. Het dichterbij elkaar staan van de windturbines is vanwege onderlinge beïnvloeding van de turbines niet mogelijk, er is een minimale afstand nodig.</p> <p>Ten aanzien van de wens om het naaktstrand verder uit te breiden wordt opgemerkt, dat dit nog niet besloten is. Een eventuele uitbreiding van het naaktstrand geeft geen andere inhoudelijke beoordeling van effecten op recreanten.</p>	
234	34.1	034	<p>NFN Open & Bloot is de nationale belangenorganisatie voor naaktrecreanten. Wij zijn een organisatie met 58.000 leden. Volgens onderzoeksbureau Motivaction (2019) telt Nederland 2,5 miljoen naaktrecreanten. Wij zetten ons onder andere in voor de kwaliteit, het behoud of de uitbreiding van de openbare naaktstranden in ons land. Wij werken hierin samen met strandbeheerders en zo mogelijk ook met vaste bezoekers van een locatie. Namens de bezoekers van het naaktgedeelte op het voormalig Slufterstrand (en incidenteel ook samen met vaste bezoekers) hebben wij met het Havenbedrijf Rotterdam gewerkt aan het realiseren van het naaktstrand op Maasvlakte 2. Wij zijn dus een belanghebbende partij in deze.</p>	<p>Wordt ter kennisgeving aangenomen.</p>	
235	34.2	034	<p>Wij vrezen dat naaktrecreanten ernstige hinder gaan ondervinden van de te plaatsen windturbines. De eerste turbine zal op minder dan 200 meter van de huidige grens van het naaktstrand worden geplaatst. Vanwege de te verwachten geluidsoverlast zal de strandbeleving voor onze doelgroep dan ook aanzienlijk</p>	<p>Zoals u aangeeft, komt de eerste windturbine op ca 187 meter afstand van de grens van het naaktstrand geplaatst. De afstand is conform de afstand in het bestemmingsplan Maasvlakte 2. Deze afstand betekent dat de 10-6 contour van een windturbine niet over de grens van het intensieve strand valt.</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			<p>verslechteren. Van de “rust en ruimte”-beleving die kenmerkend was voor zowel het strand op Maasvlakte 2 als de behoefte van onze achterban, zal niet veel overblijven.</p>	<p>Ten aanzien van geluid wordt opgemerkt dat stranden en recreatiegebieden geen gevoelige objecten zijn en daarmee voor de wet niet getoetst hoeven te worden aan de geluidsnorm. In het MER en GROB is het echter wel beoordeeld in het kader van de goede ruimtelijke ordening. De geluidsbelasting ter hoogte van (de grens van) het intensieve strand betreft L_{den} 49 dB, wat slechts beperkt hoger ligt dan de geluidsnorm voor geluidsgevoelige objecten, zijnde L_{den} 47dB. De gemeente heeft dit effect in het kader van een goede ruimtelijke ordening acceptabel bevonden.</p>	
236	34.3	034	<p>Natuurlijk zagen wij de zuidelijkste turbine(s) het liefst <i>niet</i> geplaatst op het naaktstrand als dit een optie zou zijn. Uit uw reactie op een eerdere zienswijze van ons, weten wij echter dat recreanten juridisch geen partij zijn. Daarom heeft Eneco aangegeven de eerste turbines te voorzien van rotorbladen die de minste geluidsoverlast veroorzaken. Wij vragen u dan ook in de vergunning te vermelden dat de eerste turbines grenzend aan het naaktstrand van deze rotorbladen dienen te worden voorzien.</p>	<p>In de geluidsberekeningen bij de vergunningaanvraag is voor de betreffende turbinelocatie gerekend met turbinebladen met zogeheten ‘Uilenveren’, die zorgen voor een lagere geluidsbelasting. Het toepassen van deze voorziening is daarmee reeds onderdeel van de aanvraag en daarmee ook van de vergunning.</p>	
237	34.4	034	<p>Gezien de huidige zonering van het totale strand is verplaatsing van het naaktstrand naar een gedeelte dat buiten het geluidsbereik van de turbines valt geen optie. Er is namelijk geen ruimte meer op het noordelijkdeel van het strand. Wij staan dus voor een voldongen feit. Hier komt bij dat vanwege de toenemende drukte op het (naakt)strand wij ook met u in gesprek zijn over een uitbreiding van het naaktstrand van 500 meter in noordelijke richting (dus in de richting van de andere turbines). Wij schatten in dat het naaktstrand op drukke dagen 500 tot 1000 bezoekers trekt. Het is dus voor ons</p>	<p>Ten aanzien van de wens om het naaktstrand verder uit te breiden wordt opgemerkt, dat dit geen onderdeel is van het voornemen en dat er eveneens geen besluitvorming heeft plaatsgevonden. Een eventuele uitbreiding van het naaktstrand leidt overigens niet tot een andere inhoudelijke beoordeling van effecten op recreanten.</p> <p>Zie voor de beperking van geluidsoverlast de beantwoording onder 34.3.</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			van groot belang dat de geluidsoverlast op het strandgedeelte voor nu zo veel mogelijk beperkt blijft.		
238	34.5	034	Op termijn en als zou blijken dat de geluidsoverlast werkelijk zo groot is dat van strandplezier geen sprake meer is, willen wij met u bekijken of verplaatsing van het naaktstrand naar een andere locatie een optie is.	De effecten op het intensieve strand en het naaktstrand als onderdeel daarvan, zijn in het MER en GRO beoordeeld en in de ruimtelijke afweging acceptabel geacht. Over een eventuele verplaatsing van het naaktstrand is de gemeente Rotterdam bereid met u in gesprek te gaan.	
239	34.6	034	In de bijlage treft u een bij ons binnengekomen protest tegen de plaatsing van de windturbines. Wij verzoeken u dit te beschouwen als een aparte zienswijze die losstaat van de onze.	Wordt ter kennisgeving aangenomen. De bijlage is als zienswijze beantwoord onder 033.	
240	35.1	035	Kitesurfen is in Nederland op het binnenwater verboden, tenzij het op een daartoe aangewezen locatie is toegestaan. Het aantal kitesurflocaties in Nederland is daardoor beperkt. De Maasvlakte is een unieke kitespot. Kitesurfen kan alleen met aanlandige wind; bij aflandige wind (bijvoorbeeld oostenwind) is er gevaar dat mocht er iets misgaan, de kiter afdrijft en niet meer (zelfstandig) terug bij de kust kan komen. Bij zuider- en noorderwind is de wind vaak aflandig. Kiteurs kunnen daardoor niet altijd kiten bij spots aan zee. De Slufter/Maasvlakte is hierop door zijn ligging een uitzondering. Hier kan wel met noorder- en zuiderwind worden gekite. De locatie heeft hierdoor voor de kitesurfsport een grote betekenis. Er wordt ook veel gebruik van gemaakt.	Wordt ter kennisgeving aangenomen.	
241	35.2	035	In het meest noordelijke gedeelte van de kitespot op de Maasvlakte ("P5/P6") zijn daarnaast de golven uniek goed (hoog, perfecte vorm en mooie ruimte tussen de opvolgende golven). Het is dé	Wordt ter kennisgeving aangenomen.	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			"wavespot" van Nederland. Deze golven gecombineerd met het kunnen varen bij noord- en zuiderwind is nergens anders mogelijk in Nederland. De spot trekt daardoor vele ervaren / professionele (wave)-kitters uit Nederland n Buitenland aan. Het is een unieke locatie.		
242	35.3	035	In het meest zuidelijke gedeelte ("De Slufter") zijn drie soorten watercondities. Dat is uniek in Nederland. Bij goede wind kan je hier op enig moment 300 tot 400 kites in de lucht tellen. Een dag met 'goede wind ' komt gemiddeld 100 keer per jaar voor. Als er echt harde wind staat en het is een weekend- of feestdag dan zijn er gedurende de dag circa 1.000 kitters actief (circa 50 dagen per jaar). Deze kitters komen uit Nederland en (steeds meer) uit Duitsland, België en Frankrijk. Het is er nu soms al te druk waardoor steeds meer kitters uitwijken naar het noordelijke gedeelte.	Wordt ter kennisgeving aangenomen.	
243	35.4	035	Kitesurfen is een sport en zou juist door de gemeente Rotterdam (in het kader van de volksgezondheid) bevorderd moeten worden. De gemeente heeft in de Sportnota 2017+ vastgesteld dat goede voorzieningen en plezier in bewegen centraal staat voor de gemeente. Volgens de gemeente kunnen Rotterdammers de komende jaren rekenen op voldoende en kwalitatief goede voorzieningen om binnen én buiten te bewegen. Het past niet binnen het sportbeleid van de gemeente om een unieke en veelgebruikte kitespot op te heffen ten gunste van een windturbinepark.	Het sportbeleid van de gemeente Rotterdam geeft aan dat Rotterdammers de komende jaren kunnen rekenen op voldoende en kwalitatief goede voorzieningen om binnen én buiten te bewegen. In het sportbeleid wordt niet bepaald op welke locaties deze voorzieningen zijn voorzien. Kitesurfen past inderdaad goed bij het sportbeleid van de gemeente. De gemeente is voornemens om separaat in 2021 een nieuw aanwijzingsbesluit te nemen, waarin kitesurfzones worden geformaliseerd. Dit valt echter buiten de reikwijdte van voorliggende besluitvorming.	
244	35.5	035	Duurzame energie opwekken vindt de NKV een goede zaak. De plaatsing van het beoogde windturbinepark kan goed samengaan met het kitesurfen als er een significante ruimte overblijft om veilig te	In de voorbereidingsfase is als uitgangspunt en randvoorwaarde meegegeven dat het windpark binnen de aangewezen zone voor windenergie uit het bestemmingplan Maasvlakte 2 moet worden	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			<p>kunnen blijven kitesurfen. Bijvoorbeeld door minder windturbines te situeren of (kleinere) windturbines op het duin te plaatsen in plaats van op de waterlijn. Wij zijn van mening dat er onvoldoende onderzoek is gedaan naar de mogelijkheden om het kitesurfen op deze unieke locatie te behouden. De focus van de plannen ligt te veel op het realiseren van de economisch meest voordelige situatie qua plaatsing, aantallen en grootte van de windturbines. Er heeft geen zorgvuldige afweging van belangen plaatsgevonden. Het unieke van de locatie is niet terug te vinden in de aan de besluitvorming ten grondslag liggende stukken. Tussen de NKV, de gemeente, Rijkswaterstaat en Eneco zijn over het plaatsten van de windturbines meerdere gesprekken geweest. Toen is dit ook benadrukt. Helaas is het eindresultaat voor de NKV teleurstellend, nu een groot gedeelte van de bijzondere kitelocatie verloren gaat (dit wordt hieronder nader uitgewerkt).</p>	<p>gerealiseerd. Daarnaast geldt dat het windpark aan de HIZ afstand moet voldoen, zoals deze in het genoemde bestemmingsplan is vastgelegd.</p> <p>In de voorbereidingsfase is een uitgebreide analyse uitgevoerd ten aanzien van mogelijke turbines die binnen de aangewezen zone op de zachte zeevering, rekening houdend met de vereisten t.a.v. de HIZ, haalbaar waren. Op basis daarvan is geconcludeerd dat kleinere turbines (dichter bij het duin) financieel niet haalbaar zijn. Dat betrof dus ook geen reëel alternatief voor de tender, alsmede voor het vervolg. Dit heeft geleid tot de huidige locatie van de windturbines op de zachte zeevering.</p>	
245	35.6	035	<p>In de ruimtelijke onderbouwing wordt opgemerkt dat kitesurfen alleen formeel is toegestaan ter hoogte van het strand van de Eerste Maasvlakte en aan de zijde van Oostvoorne. Dat is onjuist. Op de luchtfoto hieronder staat, op basis van het Aanwijzingsbesluit kitesurfen Maasvlakte 2, waar gekitesurft mag worden. Dus zowel ter plaatse van de zachte zeevering (strand) als ter plaatse van de harde zeevering (in het noorden) mag worden gekitesurft. Dit betreft dus zeker ook het noordelijke gedeelte (aangeduid door de kites als "P5/P6" gelet op de aanwezige parkeerterreinen). Uit de "heat map" afkomstig uit de MER blijkt ook dat op het gehele stuk ook daadwerkelijk gekite wordt</p>	<p>Dat klopt. Tot voorkort werd op basis van een aanwijzingsbesluit kiten ter hoogte van het extensieve strand (in afwijking van de APV) toegestaan. Dat is per abuis verkeerd in de Ruimtelijke onderbouwing (GRO) opgenomen. In het MER is dit echter wel juist vermeld (pg 188) en meegenomen in de beoordeling. In de afweging is dit voor de gemeente ook helder geweest. Ten behoeve van de zorgvuldigheid is dit in de GRO tekstueel aangepast.</p> <p>Op 19 januari is het 'Aanwijzingsbesluit kitesurfen Maasvlakte 2' door de gemeente Rotterdam echter ingetrokken, waardoor kitesurfen ter hoogte van het extensieve strand niet langer is toegestaan.</p>	Ruimtelijke onderbouwing

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
246	35.7	035	Duidelijk is dat een groot deel van de huidige kitespot komt te vervallen, hetgeen door indiener in verschillend kaartmateriaal wordt getoond.	<p>De gemeente is van mening dat het onwenselijk is om kitesurfen ter hoogte van de windturbine locatie toe te staan. Daartoe is op 19 januari 2021 een intrekking van het 'Aanwijzingsbesluit kitesurfen Maasvlakte 2' vastgesteld, waardoor kiten ter hoogte van het extensieve strand niet langer mogelijk is.</p> <p>Separaat is de gemeente voornemens om in 2021 een nieuw aanwijzingsbesluit te nemen, waarin kitesurfzones worden geformaliseerd. Dit valt echter buiten de reikwijdte van voorliggende besluitvorming.</p>	
247	35.8	035	De opmerking in de ruimtelijke onderbouwing "Er is voldoende gelegenheid om te kitesurfen in de daarvoor aangewezen gebieden ter hoogte van Maasvlakte 1, waardoor een effect op het beoefenen van deze vorm van recreatie beperkt is." is dus pertinent onjuist. De op basis van deze informatie gemaakte belangenafweging is derhalve ook onjuist. In de ruimtelijke onderbouwing worden alleen algemene formuleringen genoemd ten aanzien van kitesurfen. Geen enkele stelling is onderbouwd.	De gemeente is voornemens om in 2021 een nieuw aanwijzingsbesluit te nemen, waarin kitesurfzones worden geformaliseerd. Dit valt echter buiten de reikwijdte van voorliggende besluitvorming.	
248	35.9	035	Daarnaast is het niet meer mogelijk om het hele jaar door te kiten en moet de ruimte ook nog eens worden gedeeld met badgasten. Het betreft dus een enorme beperking hetgeen niet goed staat beschreven in de onderliggende stukken van het ontwerpbesluit. De gemeente lijkt uit te gaan van de foutieve stelling dat er geen dan wel zeer beperkte ruimte wordt ontnomen aan de kitters. Het juiste uitgangspunt dient meegenomen te worden in de belangenafweging tussen de kitespot behouden en de economische optimalisatie van het windpark.	De gemeente ziet het verlies van een groot kitesurfgebied. Het klopt dat de komst van het windpark uiteindelijk een belangenafweging is tussen tegenstelde belangen. Dat dit uiteindelijk leidt tot minder oppervlakte aan kitesurfmogelijkheden komt voort uit deze belangenafweging. Tevens geldt dat de belangenafweging heeft geleid tot een intrekking van het 'Aanwijzingsbesluit kitesurfen Maasvlakte 2' op 19 januari 2021 waardoor kitesurfen vanaf 1 januari 2022 niet langer mogelijk is op het extensieve strand.	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
				De gemeente denkt actief mee om op een andere locatie kitsurfen alsnog mogelijk te maken. De gemeente is voornemens om in 2021 een nieuw aanwijzingsbesluit te nemen, waarin kitesurfzones worden geformaliseerd. Dit valt echter buiten de reikwijdte van voorliggende besluitvorming.	
249	35.10	035	Daarnaast wordt gesteld dat de afstand tussen de meest zuidelijke windturbine (ZZ12) en de grens van de kitesurfzone 1.800 meter bedraagt. Dat lijkt niet juist, de afstand lijkt veel kleiner. Ook wordt een windrichting genoemd waarbij gekitesurft kan worden (oost-noordoost) die onjuist is; er wordt uitsluitend bij aanlandige wind gevaren (noord over west naar zuid).	De afstand vanaf de eerste windturbine tot de kitesurfspot bij Slufter betreft minimaal 1.800 meter. Het klopt inderdaad dat er per abuis een foutieve windrichting is genoemd. De beoordeling ziet echter wel toe op de juiste omstandigheden. Dit blijkt onder meer uit alinea 3 op pg 188 van het MER. Voor de volledigheid wordt het MER en GRO hierop tekstueel aangepast.	Omissie is in MER en GRO aangepast.
250	35.11	035	<p>Bij de ontwikkeling van de Tweede Maasvlakte zijn er tussen Havenbedrijf Rotterdam en het Rijk afspraken gemaakt over de compensatie van het recreatiestrand op Maasvlakte 1 dat als gevolg van de aanleg van de Tweede Maasvlakte zou verdwijnen. Deze afspraken zijn vastgelegd in de Uitwerkingsovereenkomst Maasvlakte 2 (zie bijlage 1 Wethouderbrief Visser 14 april 2016, kenmerk 8S16/00360- 16bb30I2).</p> <p>Wij beschikken niet over de uitwerkingsovereenkomst Maasvlakte 2; wij verzoeken de gemeente om ons deze overeenkomst te verstrekken.</p>	<p>In de door u aangehaalde brief (Wethouderbrief Visser), wordt aangegeven dat <i>'bij de verder ontwikkeling van het gebied, naast recreatie ook rekening wordt gehouden met het plaatsen van windturbines op het extensieve strand'</i>. Daaruit blijkt dat de ontwikkeling van windenergie naast recreatie reeds was voorzien. Dat is vervolgens ook vertaald in het vigerende ruimtelijk plan, Bestemmingsplan Maasvlakte 2 (2018).</p> <p>De 'Uitwerkingsovereenkomst landaanwinning Maasvlakte 2' is een openbaar document en is online vindbaar.</p>	
251	35.12	035	De afspraak hield voor het kitesurfen concreet in dat kitesurfen op Maasvlakte 2 door de gemeente Rotterdam via het Aanwijzingsbesluit kitesurfen Maasvlakte geformaliseerd werd, zoals	Naast recreatie is ook de realisatie van windenergie op de betreffende locatie voorzien en vastgelegd in het Bestemmingsplan Maasvlakte 2. De gemeente hecht aan beide waarde. Met het	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			<p>hierboven beschreven. De gemeente Rotterdam dient zich aan het Aanwijzingsbesluit te houden. Door een windturbinepark mogelijk te maken, kan op de aangewezen locatie straks niet meer gekitesurft worden. Daarmee komt de gemeente Rotterdam de gemaakte afspraak - toestaan van kitesurfen op de Maasvlakte 2 - niet meer na. De beloofde compensatie wordt alsnog tenietgedaan. Dat is onacceptabel voor ons. De realisatie van het windturbinepark is in strijd met eerdere afspraken. Voor de volledigheid melden wij dat het voornemen van de gemeente Rotterdam om de kitespot De Slufter (nu gedoogd) te legaliseren losstaat van de realisatie van het windturbinepark.</p>	<p>aanwijzingsbesluit is kitesurfen op het extensieve strand jarenlang mogelijk geweest, maar gezien de huidige ontwikkeling moet dit besluit worden herzien. Op basis van de APV en het bestemmingsplan is hier de mogelijkheid toe. Gezien de veiligheidsrisico's die beschreven worden in het MER bovendien ook een aanleiding. Ook in het MER t.b.v. de Tweede Maasvlakte (2007) werd al beschreven dat bij een windpark op het strand van de zachte zeewering (ook op tientallen meters buiten de vloedlijn) kitesurfen niet langer mogelijk veilig kan worden beoefend. Dat gemeente ziet daarmee voldoende aanleiding om het aanwijzingsbesluit te in te trekken.</p>	
252	35.13	035	<p>Zoals al eerder opgemerkt, wordt het kite-gebied door het windturbinepark aanzienlijk beperkt. Niet alleen in lengte (5,3 kilometer strand en 8,4 km² wateroppervlak gaat verloren), maar ook in tijd (periode waarin gekite mag worden) en exclusiviteit (het moet gedeeld worden met badgasten). Zoals ook al eerder opgemerkt, betreft het (nu al) een populaire spot. Kitesurfers kampen met een tekort aan ruimte op land (nodig voor het oppompen, oplaten en landen van de kite) en water door sterke groei van het aantal kitesurfers (van naar schatting 15.000 kitesurfers in 2018 naar momenteel 25.000) en het beperkte aantal spots.</p> <p>Bij verkleining van het kitesurf gebied - hetgeen het windpark tot gevolg zal hebben - neemt de druk uiteraard alleen maar toe. Bij drukte wordt het snel gevaarlijk. Kites varen in elkaars lijnen, een kite crasht op een andere kite, er is weinig plek om de kite op te</p>	<p>Kitesurfen wordt met het intrekken van het 'Aanwijzingsbesluit kitesurfen Maasvlakte 2' van 19 januari 2021, op het extensieve strand niet langer toegestaan in verband met de veiligheidsrisico's vanwege het windpark. Separaat is de gemeente voornemens om in 2021 een nieuw aanwijzingsbesluit te nemen, waarin kitesurfgebieden worden geformaliseerd. Zowel het intrekken van het aanwijzingsbesluit als het voornemen tot een nieuw besluit vormen geen onderdeel van de voorliggende besluitvorming.</p> <p>Het is vanaf bouw windpark inderdaad mogelijk dat het op die locaties op bepaalde dagen en/of tijden beperkt drukker zal worden. Het wordt echter goed mogelijk geacht op een veilige wijze te kitesurfen op de daarvoor bepaalde locaties. Extra drukte leidt dan ook niet direct tot gevaar, anders dan in de huidige situatie reeds kan ontstaan.</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			laten en te landen waardoor de kans op een ongeluk groter wordt. Het risico bestaat ook dat kitters - door de drukte - toch te dicht bij een windturbine in de buurt komen hetgeen tot levensgevaarlijke situaties kan leiden of dat zij uitwijken naar een Natura2000 gebied.		
253	35.14	035	Wij verwachten daarnaast dat de druk op de stranden en het water in de omgeving (Oostvoorne en Rockanje) de extra druk van het tekort aan ruimte op de Maasvlakte niet kunnen opvangen. Dit zal ook tot gevaarlijke situaties leiden. Daarnaast zal de grote aantrekkingskracht van de unieke omstandigheden er naar verwachting toe leiden dat kitters blijven kiten in het meeste noordelijke gedeelte van het strand (PS en P6). Ook dit brengt gevaar met zich mee.	Zie de beantwoording onder 35.13. Kiten op het noordelijk strand is met het intrekken van het aanwijzingsbesluit niet langer toegestaan en hier zal ook op worden gehandhaafd. Hiertoe worden nadere afspraken gemaakt tussen de gemeente, HbR en Rijkswaterstaat.	
254	35.15	035	Afgelopen jaren hebben we helaas te vaak moeten constateren dat we 'door het oog van de naald' zijn gegaan wat betreft ongelukken, simpelweg veroorzaakt door te weinig ruimte. Het ruimtegebruik geldt juist bij afwijkende (lees niet zuid-westen) wind, omdat dan niet op zee gevaren kan worden waardoor de kitesurfers niet verspreid worden. Juist bij deze afwijkende wind kan er gevaren worden op de Maasvlakte. Verkleining en beperking van huidige locaties, zonder dat daar een nieuwe vergelijkbare locatie tegenover staat, is dan ook zeer onwenselijk vanuit het veiligheidsperspectief. Met minder ruimte is en wordt het kiten onveilig. Met de gevolgen voor de veiligheid is geen rekening gehouden in de onderbouwende stukken op het besluit en het ontwerp- besluit zelf.	Zie de beantwoording onder 35.14	
255	35.16	035	De oplossing om de kitesurf locatie te behouden is het op een andere locatie plaatsen van de windturbines. Bijvoorbeeld in de	Binnen het bestemmingsplan Maasvlakte 2 is een zone opgenomen waar de realisatie van windturbines wordt toegestaan. Het windpark	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			<p>duinen in plaats van op het strand. Wij begrijpen dat het een eis van het Havenbedrijf Rotterdam is dat de windturbines op het strand worden geplaatst in verband met de aanwezigheid van een buisleidingenstrook. Uit de onderbouwende stukken maken wij niet op dat er is onderzocht wat de kosten/ mogelijkheden zijn om de buisleidingenstrook te beschermen. Op die manier zou de goot beschermd blijven indien een windturbine onverhoopt omvalt en kunnen de windturbines wel degelijk op het duin geplaatst worden. Het kan onder de streep zomaar goedkoper zijn dan een fundering in zee/ op het strand. We verzoeken dit nader te onderzoeken dan wel uit te leggen waarom de windturbines niet dichterbij de buisleidingenstrook geplaatst kunnen worden, met alle nadelige gevolgen voor de kitespot van dien</p>	<p>Maasvlakte 2 moet binnen deze begrenzing worden gerealiseerd. Daarnaast geldt (vanuit de tender) dat de windturbines moeten voldoen aan de High Impact Zone (HIZ). Deze zone geeft een aan te houden minimale afstand tot bepaalde bestemmingsgrenzen. Met deze zone als uitgangspunt is in de tenderfase een uitgebreide analyse gemaakt van turbines die binnen de aangewezen zone op de zachte zeewering haalbaar waren. Op basis daarvan is geconcludeerd dat kleinere turbines (die dichterbij het duin stonden) financieel niet haalbaar waren. Daarnaast geldt dat de huidige afmetingen windturbines, dichterbij het duin plaatsen, vanwege de HIZ eveneens niet mogelijk is.</p>	
256	35.17	035	<p>Gelet op het feit dat</p> <ul style="list-style-type: none"> - Er afspraken met de gemeente Rotterdam zijn gemaakt over de bestaande kitespot - Er onvoldoende onderzoek is gedaan naar het verkleinen van de bestaande kitespot - De ruimtelijke onderbouwings informatie bevat over de kitespot - Er hierdoor geen juiste belangenafweging heeft plaatsgevonden - Een verkleining van de bestaande kitespot leidt tot gevaarlijke situaties op de nieuwe kitespot en kitespotlocaties in de omgeving 	<p>De gemeente is van mening dat de onderzoeken voldoende inzicht geven in de impact op kitesurfen op basis waarvan een zorgvuldige afweging is gemaakt.</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			<p>- Deze gevaarlijke situaties alleen maar zullen toenemen door de groei van de kitesport</p> <p>Wordt verzocht de plannen zodanig aan te passen dat er voldoende Ruimte overblijft om de kitesport op een veilige manier uit te kunnen blijven oefenen.</p>		
257	35.18	035	<p>Subsidiar – mochten onverhoopt de plannen in de huidige vorm toch doorgang vinden, willen wij met de gemeente en Eneco in gesprek treden over een vervangende kitespot elders in de gemeente.</p>	<p>De gemeente en Eneco zijn bereid om met u in gesprek te treden over de mogelijkheden tot kitesurfen.</p>	
258	36.1	036	<p>Bij de voorbereidingen van de aanleg van MV2 is gezocht naar compensatie voor omwonenden en recreanten. De zogenaamde harde zeewering oftewel stalen damwand is daarbij ter compensatie vervangen door een zachte zeewering. Daarnaast was het met de harde zeewering niet of nauwelijks mogelijk om te voorzien in aanlandingslocaties voor zeekabels vanaf de windmolenparken op zee. Deze compenserende maatregel om zachte zeewering in stand te houden en functionaliteit te bieden aan alle gebruikers, is daarmee een uitgangspunt geworden voor de aanleg van MV2. De huidige voorgestelde compenserende maatregelen lijken hierin niet (volledig) te voorzien.</p> <p>Vraag: is er rekening gehouden met het achterliggende belang van bovenstaande compenserende maatregel, welke als uitgangspunt diende voor de aanleg van MV2 en, zo ja: zijn er voldoende afwegingen gemaakt om deze compenserende</p>	<p>Naast ruimte voor recreatie is de locatie ook aangewezen voor windenergie, zoals ook in het bestemmingsplan is vastgelegd. De relatie tussen (de komst van) windturbines en recreatie op de betreffende locatie is in het MER en Ruimtelijke onderbouwing onderzocht en door het bevoegd gezag gebruikt voor de afweging in het kader van de vergunningen voor Windpark Maasvlakte 2. Geconcludeerd is dat recreatie en windturbines op het extensieve strand mogelijk zijn, afgezien van kitesurfen.</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			maatregel te laten vervallen of anderszins te compenseren. En wat zouden deze compenserende maatregelen zijn?		
259	36.2	036	<p>Zienswijze: de invloed op het kabel- en leidingentracé van het Havenbedrijf Rotterdam, TenneT en andere K&L eigenaren is aanleiding geweest om de locatie van de windturbines in de vloedlijn van het strand te plaatsen. Dit terwijl er op het deel harde zeewering windturbines in het bovenste vlakke deel van het dijklichaam wél zijn voorzien en mogelijk invloed hebben over datzelfde kabel- en leidingentracé. Er zijn maatregelen genomen door een kleinere turbine (en daarmee kleinere rotor en mast, daarmee een lagere tiphoogte), echter het bereik over de kabel- en leidingenstraat is daar nog steeds wél binnen die van het bereik van de windturbines gebleven. Dat is niet zo voor de windturbines bij de zachte zeewering. Deze redenering is daarmee voor beide locaties onderling inconsistent.</p> <p>Vraag: Waarom is het niet mogelijk om op het deel strand dezelfde windturbine te plaatsen op het bovenste vlakke deel van het dijklichaam? En als dat niet zo is, hoe verklaard u deze inconsistentie?</p>	<p>Voor de windturbines op de harde zeewering is het toegestaan dat de HIZ over de leidingenstrook is gelegen. De HIZ mag echter niet buiten de bestemmingen verkeer komen te liggen. Voor deze situatie betekent dat de afmetingen van de windturbines op dit deel relatief klein moeten zijn.</p> <p>Voor de zachte zeewering is het niet toegestaan dat de HIZ over de leidingenstraat is gelegen. In de tenderfase is onderzocht welke windturbines, rekening houdend met de HIZ in relatie tot de zone waarbinnen windenergie wordt toegestaan, (financieel) haalbaar zouden zijn. Kleine windturbines (eventueel dichter naar het duin) zijn op basis van die analyse niet haalbaar gebleken.</p>	
260	36.3	036	<p>Zienswijze: het aanleggen van windturbines is een specialistisch vakgebied. Bij het ontwerp dient onder andere te worden rekening gehouden met diverse harmonische frequenties (die kunnen leiden tot resonanties) en invloed hebben op het ontwerp van de rotorbladen, via de rotor naar de monopile zelf tot en met de inklemming in de bodem. Dit ontwerp wordt gedaan voor aanleg op land en op zee, waarbij in beide situaties de bodem (inklemming) een constante factor is. Hiermee is het ontwerpen</p>	<p>Onderdeel van de vergunningaanvraag is een ontwerp voor een principefundatie. Dit ontwerp toont aan dat een monopile als fundatietype op de beoogde locatie mogelijk is. De exacte detaillering van een fundatie is echter afhankelijk van het gekozen turbintype en zal om die reden later ter goedkeuring aan het bevoegd gezag worden voorgelegd. Dit is met een voorschrift in de vergunning geborgd. De initiatiefnemer is verantwoordelijk voor het</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			<p>van een windturbine haalbaar. Door fluctuaties in het niveau van de bodem in de vloedlijn van het strand van MV2 is dit geen constante factor. Dit is het gevolg van ontgronding (erosie) of aanvulling (suppletie). hiermee dient in het ontwerp rekening te worden gehouden en dat is op deze schaal nog niet eerder gedaan. Marktconsultatie zou kunnen uitwijzen of partijen interesse hebben in ontwerp dat leidt tot enorme afmetingen van monopiles en/of rotorbladen en daarmee economisch onhaalbaar te worden geacht . Of dat er misschien zelfs helemaal geen marktpartijen zijn geïnteresseerd in een ontwerp dat potentieel niet haalbaar is. Persoonlijk twijfel ik aan de haalbaarheid van het plaatsen van monopiles in de vloedlijn en denk ik ook dat er (nagenoeg) geen marktpartijen geïnteresseerd zijn, gezien de enorme risico's.</p> <p>Vraag: waar is de onderbouwing (door bijvoorbeeld gebruik te maken van marktconsultatie) dat het ontwerp van de windturbines in de vloedlijn van het strand haalbaar en mogelijk is en kan concurreren met een windturbine op de dijk (gelijk bij de harde zeewering)? Wie is verantwoordelijk voor de integriteit van de fundering in relatie tot de erosie, de ontwikkelaar (Eneco) of Rijkwaterstaat? En hoe is dit geborgd?</p>	<p>onderhouden van de bouwwerken. Ook dit is in de vergunning geborgd.</p> <p>Windturbines dichterbij het duin toe zijn vanwege de HIZ afstand niet haalbaar, ongeacht een andere fundatie.</p>	
261	36.4	036	<p>Algemene zienswijze: vanuit mijn belang als kitesurfer: door de Corona maatregelen heeft de kitesport een enorme vlucht genomen en is het intensieve strand in drukte toegenomen, waardoor de vaarcondities snel achteruit gaan. Onderlinge</p>	<p>Kitesurfen wordt met het intrekken van het aanwijzingsbesluit op het extensieve strand niet langer toegestaan. Separaat is de gemeente voornemens om in 2021 een nieuw aanwijzingsbesluit te nemen, waarin kitesurfzones worden geformaliseerd. Zowel het intrekken</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			aanvaringen, hinder en kortere golfslag maken dit gebied steeds minder aantrekkelijk. Dat zal toenemen met de thans voorgenomen plannen en dat is niet wenselijk. Daarnaast heeft het deel extensief strand heel andere vaaromstandigheden (grote diepzeegolven), wat nu een spreiding geeft in de drukte van de sport. Door dit gebied niet meer beschikbaar te stellen verdwijnt een bijzonder mooi en uitdagend gebied met golfcondities die zichzelf kunnen meten met internationale top locaties. Door dit weg te nemen zal Nederland minder aantrekkelijk worden voor de sport in zijn algemeenheid en voor de huidige gebruikers ter plekke specifiek.	van het huidige aanwijzingsbesluit als een separaat nieuw te nemen besluit vallen buiten de reikwijdte van voorliggende besluitvorming. Het is inderdaad mogelijk dat het op andere locaties op bepaalde dagen en/of tijden drukker zal worden. Het wordt echter goed mogelijk geacht op een veilige wijze te kitesurfen op de daarvoor bepaalde locaties. Extra drukte leidt dan ook niet direct tot gevaar, anders dan in de huidige situatie reeds kan ontstaan.	
262	37.1	037	Er wordt te makkelijk voorbij gegaan aan het ruimtelijke karakter en unieke uitzicht naar zee dat het strand biedt, op alle overige naburig gelegen stranden ziet men de industrie. Met de rug naar de haven geeft dit strand een uniek uitzicht op zee dat verwoest zal worden.	In het MER en GRO is een beoordeling opgenomen van de landschappelijke inpassing van het windpark. Ondanks dat het windpark van invloed is op het landschap, wordt een windpark op de betreffende locatie, vanuit landschappelijk oogpunt acceptabel geacht.	
263	37.2	037	Er wordt gesteld dat het intensief gebruikte strand wordt gevrijwaard en dat de molens geplaatst worden op het extensieve gedeelte. Dit is echter niet waar, het gedeelte waar de molens geplaatst worden wordt zeer intensief gebruikt, door wandelaars, surfers, kite surfers, vissers, en ook door badgasten. Immers heeft de politie afgelopen zomer de prinses maximaweg niet voor niets afgesloten voor badgasten i.v.m. drukte en een overvol strand. De scheiding tussen intensief en extensief is er één die in mijn ogen niet klopt en waarschijnlijk is opgesteld in een tijd toen er minder recreatie op de Maasvlakte was.	We zijn het met u eens dat de benamingen intensief en extensief inderdaad niets zegt over de mate waarin deze gebieden worden gebruikt. De scheiding tussen het intensieve strand en het extensieve strand is vastgelegd in het Bestemmingsplan Maasvlakte 2. Op basis van de daarin vastgelegde begrenzingen, komt het windpark op het extensieve strand.	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
264	37.3	037	Het voorgenomen heien van de pilonen op het strand zal geluidsoverlast veroorzaken voor omwonenden. Ik zelf woon hemelsbreed op 800 meter van de plaatsing van de eerste molen, Geluid draagt ver over water, en we zullen hier zeker last van hebben.	Tijdens de aanlegfase zal er geluid optreden als gevolg van (hei)werkzaamheden. Het klopt inderdaad dat geluid over water wat verder draagt dan over land, maar over een afstand van 800 meter zal de geluidsbelasting relatief beperkt zijn. Daarnaast zijn deze effecten tijdelijk van aard. Daarom worden de effecten acceptabel bevonden.	
265	37.4	037	Ik begrijp dat er is besloten de molens op het strand te zetten vanwege een geplande kabel doorvoer op het vaste land. Hier liggen als ik het goed begrijp nog geen kabels, Het zou voor de recreatie in het gebied en alle daarbij behorende gunstige economische effecten van toerisme echt beter zijn deze kabel doorvoer te verplaatsen.	Het windpark moet voldoen aan de High Impact Zone (HIZ) tot de leidingenstraat. De ligging van de leidingenstraat is vastgelegd in het bestemmingsplan. Verplaatsing van de leidingenstraat is geen onderdeel van het voornemen.	
266	37.5	037	Dan de vraag of er gekeken is naar wat het plaatsen van de molens in de vloed lijn zal betekenen voor de stand van de zeebaars, die al niet zo best is. Er wordt rechts van P6 tot aan de Radar toren fanatiek op zeebaars gevist. En ook de beroepsvissers bevissen de Europoort veelvuldig. Door de windmolens te plaatsen zal er voor de strandvisser geen plek meer zijn, deze stellen zich doorgaans minimaal 50 meter uit elkaar op. Een worp de zee in gaat vaak 150 meter ver en deze afstand kan niet gehaald worden zonder ook enigszins de hoogte in te gaan, wat dus gevaar oplevert als daar een molenwiek ronddraait. Met de geplande plaatsing kunnen er misschien 2 vissers tegelijk naar deze stek,	Windturbines in de gebruiksfase zijn niet van invloed op vissen. In de aanlegfase kunnen heiwerkzaamheden van invloed zijn op vissen. Dit is in de Passende Beoordeling beoordeeld. Geconcludeerd wordt dat er geen sprake is van significante negatieve effecten op vissen. Vissen langs de kustzone is en blijft mogelijk. De tiplaagte van de windturbines op de zachte zeevering is niet dusdanig laag dat deze in aanraking komt met het uitgooien van vislijnen.	
267	37.6	037	Is er voldoende gekeken naar alternatieven om aan dezelfde hoeveelheid groene energie te komen? Bij plaatsen van	De afweging voor de realisatie van windenergie op deze locatie is reeds gemaakt bij de vaststelling van het bestemmingsplan Maasvlakte 2. Het voornemen is de realisatie van windenergie.	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			zonnepanelen op daken in de buurt bijvoorbeeld, Of een zonneveld verder op zee.	Overige vormen van duurzame energie zijn eveneens nodig om aan de duurzame doelstellingen te komen en vormen daardoor geen alternatief voor het voornemen.	
268	37.7	037	Is er gekeken naar de levensduur van de windmolens en de recyclebaarheid van bijvoorbeeld de bladen ten opzichte van de te behalen winst voor het milieu? De kunststoffen die bij de bouw van de bladen worden gebruikt bijvoorbeeld zijn zeer milieu belastend.	Eneco zal voor op de harde zeewering windturbines aanschaffen met een minimale levensduur van 20 jaar. Voor de windturbines op de zachte zeewering is de minimale levensduur 25 jaar. Uit onderzoek blijkt dat windturbines de energie die het kost om ze te maken, neer te zetten en af te breken binnen 8 tot 24 maanden zelf weer opgewekt hebben. Omdat het hier om een windrijke locatie gaat, is de verwachting dat dat bij dit project in ongeveer 12 maanden zo ver is. Eneco zal aan het einde van de levensduur van de windturbines met aan amoveringsplan komen. Hierin wordt eerst gekeken of het (technisch) mogelijk is om de windturbines langer dan de minimale levensduur door te laten draaien. Als dat niet het geval is zullen onderdelen zo veel als mogelijk gerecycled worden	
269	37.8	037	Dan zou ik nog graag een onderscheid willen maken in het kitesurfen. Aan de kant van de slufteer wordt vooral gekitesurfd door zogenaamde twin tip kites, Zij gebruiken het vlakke water daar om te kunnen springen. Daarnaast is er een andere discipline namelijk kite-golf surfen, Hierbij gaat men met de kite en een golfsurfboard op zoek in de shore break naar golven om te berijden. Dit gebeurt op dit moment vooral op het zogenaamde extensieve strand bijvoorbeeld bij P6 waar de golven op het strand lopen. Deze discipline van kite surfen is minder goed te beoefenen bij het slufteer gedeelte. Deze mensen zullen moeten uitwijken naar Ouddorp, waar het al zeer druk is, en waar ook sprake is van een veranderende situatie door	Zie beantwoording onder 36.4	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			het opschuiven van de zandbank genaamd de Ooster. De kite sport groeit, de plekken waar het beoefend kan worden worden kleiner en dit levert automatisch gevaar op. Zowel voor de beoefenaar als voor andere strand gebruikers.		
270	37.9	037	Het klimaat veranderd en daarmee ook de windrichting, de afgelopen jaren is het steeds vaker uit het zuidoosten gaan waaien, in plaats van het zuid westen. Op de plek tussen P5 en P6 betekend dit dat de wind vangst niet optimaal is voor molens in de vloedlijn, ze worden immers afgeschermd door de duinen. Een veel betere plek zou de kom rand van de Amalia haven zijn, Dat is al zeer lang een afgehekt gebied waar een windmolen niemand tot last is. Bij navraag blijkt dat hier niet voor gekozen is vanwege risico's voor het kabel tracé in geval er een molen knapt en omvalt. Dit zou echter betekenen dat het hele strand voor alle recreatie moet worden afgesloten in verband met gevaar voor mensenlevens bij omvallen.	Een verplaatsing van windturbines naar de door u aangegeven locatie is vanwege de aan te houden HIZ afstand niet mogelijk. Voor recreanten op het strand is beoordeeld in hoeverre er veiligheidsrisico's optreden als gevolg van het falen van een windturbine. Geconcludeerd is dat die risico's zeer klein zijn en daarmee acceptabel zijn.	
271	37.10	037	Ik hoor graag van u, maar zoals u ongetwijfeld al had gemerkt is het plaatsen van windmolens op het strand of in de vloedlijn in mijn opzicht een plan dat het laatste beetje schoonheid dat dit gebied nog bezit voor alle generaties na ons vernietigd, Ik hoop dan ook oprecht dat menselijk verstand en gevoel maar vooral innovativiteit om dingen voor de toekomst fatsoenlijk op te lossen het een keer wint van de commercie en de drang om omzet te genereren. Groene energie is noodzakelijk voor de generaties na ons, laten we deze generaties ook iets geven om te bewonderen in plaats van alles vol te bouwen.	Het windpark draagt bij aan het behalen van de duurzame energiedoelstellingen en de energietransitie. Het windpark wordt vergund voor een periode van 25 jaar (waarbij de windturbines op de Harde Zeewering op 31 december 2039 verwijderd moeten zijn), waardoor het windpark tijdelijk is. Daarmee is het gebied ook voor volgende generaties beschikbaar.	
272	38.1	038	Zienswijze is identiek aan zienswijze 009	Zie beantwoording zienswijze 009	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
273	39.1	039	Zienswijze is identiek aan zienswijze 009	Zie beantwoording zienswijze 009	
274	40.1	040	Ik begin er mee om u wat beeldmateriaal op te sturen. Het strand waar straks volgens plan mega windmolens op zullen worden geplaatst. Een uniek stuk natuur waar badgasten, vissers, surfers, nudisten, wandelaars en toeristen komen voor hun rust en welzijn. Bij het bestuderen van het ontwerp besluit, de MER en in samenhang daarmee het ontwerp bestemmingsplan van de gemeente Rotterdam bekwam me het gevoel dat het over twee heel verschillende stranden leek te gaan. Nut en noodzaak van windenergie stel ik niet ter discussie. Wel de wijze waarop met natuur wordt omgegaan: willekeurig, al naar gelang het belang dicteert. En niet conform regels en afspraken.	Wordt ter kennisgeving aangenomen.	
275	40.2	040	Ik realiseer me dat het bestemmingsplan van de Gemeente Rotterdam hier evenmin ter discussie staat, maar het is wel van belang het te noemen. Immers het biedt de juridische en planologische grondslag voor het plaatsen van de turbines. De Gemeente Rotterdam, kent dus de situatie en de uitgangspunten, ook als coördinator van deze ontwerpbeschikking.	Het bestemmingsplan biedt inderdaad de grondslag voor de realisatie van windenergie op de betreffende locatie. In het bestemmingsplan is een zone aangewezen waarbinnen windenergie mag worden gerealiseerd.	
276	40.3	040	Een besluit moet deugdelijk zijn voorbereid, en worden gedragen door een zorgvuldige motivering. Dit besluit geeft mij het idee dat er sprake is van vooringenomenheid en van doelgerichte redenering. Het is strijdig met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur.	Het is onduidelijk waarom u van mening bent dat er geen sprake is van een afgewogen besluit. Wij zijn van mening dat de inhoudelijke onderzoeken en het MER een zorgvuldig en volledig beeld geven van de effecten van het windpark op basis waarvan een zorgvuldige afweging is gemaakt. Dit wordt onderschreven door het advies van de Commissie m.e.r.	
277	40.4	040	Dit was een bijzonder jaar om te fotograferen. Er waren vrijwel geen vliegbevingen. De lucht was helder, het weer uitzonderlijk mooi. Op wind-luwe dagen kon het heel stil zijn. Op het strand broeden en	De landschappelijke beoordeling in het MER gaat uit van verschillende schaalniveaus. Op grotere afstanden is niet alleen het windpark op zichzelf van belang, maar met name hoe dit windpark	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			<p>foerageren vogels. Meeuwen, kleine zeesternen, scholeksters etcetera. De zandbanken die droogvallen zijn hun jachtterrein. Vaak zijn er schelpen, dus voedsel, in overvloed. Mijn bevindingen (als fotograaf) staan in schril contrast met de schetsen van de diverse overheden en rapporteurs. Er wordt gesteld dat het plaatsen van mega windturbines beperkte visuele hinder veroorzaken: “doordat op grote afstand de windturbines namelijk grotendeels wegvallen in de aanwezigheid van andere grote verticale georiënteerde bouwwerken en bestaande windturbines. Op kortere afstand vormt het windpark een herkenbare ruimtelijke eenheid, ondanks verschil in afmetingen van de windturbines op de harde en zachte zeewering”. Er staan niet overal “grote andere verticaal georiënteerde bouwwerken” op de zachte zeewering, andere bouwwerken staan achter de duinen, die het meeste zich er op ontnemen. Ik bestrijd dan ook deze stelling: in die zin dat het ongestoorde uitzicht, de ongereptheid van het strand wordt wel aangetast. Omdat het gebied ingebed is in een industriële omgeving gaat het bevoegd gezag er kennelijk van uit dat er sprake is van een permanent lawaai waar je zonder al te veel problemen nog een schepje boven op kunt doen.</p>	<p>zich verhoudt tot de bestaande omgeving. De visualisaties laten zien dat de impact van het windpark op het hogere schaalniveau beperkt is, vanwege de verschillende hoge objecten die reeds op de Tweede Maasvlakte zijn gelegen.</p> <p>Op het lagere schaalniveau (op de locatie zelf) is er op basis van de beoordeling (zie MER) sprake van beïnvloeding van het landschap, maar er is eveneens sprake van een herkenbare opstelling wat juist weer bijdraagt aan de landschappelijke inpassing.</p> <p>De totale beoordeling in het MER geeft inzicht in de beïnvloeding van het landschap als gevolg van het windpark. De beschreven beïnvloeding achten wij, gelet op de industriële omgeving, acceptabel.</p>	
278	40.5	040	<p>De Gemeente Rotterdam concludeert niet alleen dat de stranden door de realisatie van de windturbines niet worden aangetast maar gaat nog verder. Het strand sluit direct aan op een beschermd natuurgebied. De Slikken van Voorne, waar het strand aan grenst, is een belangrijk rust- en foerageergebied voor vogelsoorten met een instandhoudingsdoelstelling. Het is verboden terrein voor mensen. De afscheiding bestaat uit houten palen, die op het strand zijn</p>	<p>De effecten op natuurwaarden, in het bijzonder de effecten op instandhoudingsdoelstellingen, zijn in de natuurtoets en Passende beoordeling uitvoerig onderzocht. De conclusie is dat er geen sprake is van significant negatieve effecten.</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			geplaatst. Zo'n scheiding is kunstmatig en niet sterk/menswerend. De habitat van diersoorten wordt wel degelijk aangetast, denk ook aan een verstoorde oriëntatie van trekvogels. Een dier weet bovendien niet dat de natuur bij het hek ophoudt en dat zijn leven aan de andere kant van de afscheiding beduidend minder waarde heeft.		
279	40.6	040	Het ontwerp-bestemmingsplan van de Gemeente Rotterdam biedt het kader voor een aantal operaties: de plaatsing van de genoemde turbines en het realiseren van horeca- en detailhandelvoorzieningen. Ik begeef me op glad ijs met de koppeling, omdat ik geen zienswijzen tegen het ontwerp bestemmingsplan heb ingebracht. Maar tegelijk wil ik stellen dat er sprake is van een salamitactiek die niet door de juridische beugel kan. In het ontwerp besluit en in de MER is namelijk geen rekening gehouden met de mogelijke cumulatie van negatieve effecten. Er wordt steeds een puntje uitgelicht, het geheel wordt buiten beschouwing gelaten. Dat lijkt op willekeur, vooringenomenheid, detournement de pouvoir etcetera.	<p>Het is onduidelijk welk ontwerpbestemmingsplan u bedoeld. Er is sprake van een onherroepelijk bestemmingsplan Maasvlakte 2 (2018) als vigerend ruimtelijk plan voor de betreffende locatie.</p> <p>Daarin wordt naast recreatie ruimte geboden voor windenergie. Het windpark is daar een nadere invulling van. Het MER en Ruimtelijke onderbouwing (GRO) die ten behoeve van de vergunningaanvraag zijn opgesteld beschrijven de effecten van het windpark op recreatie. Op basis van het MER en GRO is een integrale afweging gemaakt.</p>	
280	40.7	040	Buiten de geplande windturbines is “ een uitbreiding voorzien van de strandvoorzieningen in de vorm van een horecagelegenheid bij het intensieve strand. Gezien de omvang van deze voorziening (maximaal 700 m2 binnen en 500 m2 buitenoppervlak) wordt dit beschouwd als een toename van de recreatieve mogelijkheden. Ook is er een beperkte detailhandel of steunpunt voor watersporters mogelijk binnen dit oppervlak. Het horecapaviljoen biedt geen gelegenheid tot overnachten, en grote evenementen zijn niet toegestaan. De bijzondere kenmerken van het nabije extensieve strand blijven <i>hierdoor</i> behouden.” Hierdoor? Dat kan je toch niet	<p>De betreffende passage is afkomstig uit het bestemmingsplan Maasvlakte 2. Dit bestemmingsplan is reeds onherroepelijk (2018) en maakt geen onderdeel uit van de besluitvorming en de ter inzage legging Windpark Maasvlakte 2.</p> <p>De door u aangehaalde uitbreiding is niet gerealiseerd en betreft geen autonome ontwikkeling. Het maakt om die reden geen onderdeel uit van de referentiesituatie in het MER.</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			menen als er een enorm paviljoen mag worden gebouwd? 700m2 plus 500 m2 is gigantisch! Een grote verandering ten op zicht van referentie situatie. Dit is een omdraaiing van zaken.		
281	40.8	040	Wat zegt de Gemeente Rotterdam: “Strandrecreatie kan leiden tot optische en akoestische verstoring van vogels en zeehonden in de Voordelta. Het bestemmingsplan maakt de vestiging van een 24/7 strandpaviljoen (met evenementenvergunning), watersportwinkel en openbare douches en toiletten mogelijk, waardoor de intensiteit van de recreatie toeneemt, m.n. buiten het hoogseizoen (seizoensverlenging) wat van invloed is op de aard en intensiteit van de verstoring door recreanten. Op relatief korte afstand van het beoogde strandpaviljoen vormen de Slikken van Voorne een belangrijk rust- en foerageergebied voor vogelsoorten met een instandhoudingsdoelstelling in de Voordelta. De Slikken van Voorne zijn in het kader van het Natura 2000-beheerplan 'Voordelta' als rustgebied aangewezen en jaarrond gesloten. Extra bezoekers, als gevolg van het strandpaviljoen, van dit gebied (met name strandwandelaars, vooral met honden) kunnen tot verstoring van grondbroeders, foeragerende steltlopers en eenden en zeehonden leiden. Gebleken is dat strandwandelaars de palenrijen op het strand passeren en ongewenste verstoring veroorzaken.”	De komst van een eventueel paviljoen en de eventuele extra recreanten die dat met zich meebrengt is geen onderdeel van het voornemen. Ook is het geen autonome ontwikkeling en daarmee geen onderdeel van de referentiesituatie. Voor de Slikken van Voorne en andere gebieden in het Natura 2000-gebied Voordelta geldt een toegangsbeperkingsbesluit. Het al dan niet naleven van deze beperkingen door recreanten en bezoekers valt buiten de reikwijdte van het windpark.	
282	40.9	040	We weten dus nu al dat het mis gaat met die paaltjes en bezoekers. In plaats van er voor te zorgen dat er minder mensen komen voor meer rust en stilte worden er meer aangetrokken? En waarom moet er een 24/7 paviljoen komen? Als je er niet mag overnachten? Dit zijn innerlijke tegenstrijdigheden en toont gebrek aan eenduidigheid. Kan je als overheid, zeker in deze nieuwe tijd van Covid 19,	De komst van een eventueel paviljoen en de eventuele extra recreanten die dat met zich meebrengt is geen onderdeel van het voornemen. Ook is het geen autonome ontwikkeling en daarmee geen onderdeel van de referentiesituatie.	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			<p>vasthouden aan de zoveelste consumptieve ophoping van mensen? Er is juist meer behoefte aan rust en ruimte in de buurt. Hoe zit het verder met de ontsluiting, via een snelweg die toch al hoog belast is en veel vervuiling genereert. Is deze extra vervuiling meegenomen in de plannen? Denk aan lichtuitstraling en geluid. Dit is intensief gebruik. Nodeloze verstoring moet worden voorkomen, het voorzorgsbeginsel uit de Wet natuurbescherming is van toepassing. De Gemeente denkt hieraan te voldoen door het paviljoen een stuk verderop te positioneren. vlak bij het naaktstrand.?</p>		
283	40.10	040	<p>De redenering van de Gemeente is nogal krom. “De zachte zeewering is niet alleen belangrijk voor de landschapsstructuur, ook zijn de recreatieve functies in het havengebied eraan gekoppeld. Het grootste effect ontstaat door de toevoeging van windturbines ten opzichte van referentiesituatie 1. Hierdoor nemen de effecten op landschappelijke patronen, elementen en structuren, de visuele invloed en de beleving van het strand in negatieve zin toe.” De Gemeente stelt eerst dat de impact beperkt is, dan dat er negatieve effecten optreden, zonder er enige conclusie aan te verbinden. Integendeel, de positieve invloed van het strandpaviljoen maakt alle negatieve effecten in één klap positief: “Het grootste positieve effect is op het intensieve strand te verwachten door de realisatie van het strandpaviljoen, dat de kwaliteit, beleving en aantrekkelijkheid van de recreatieve voorzieningen vergroot.” Dit is een subjectieve bewering en maar net voor wie je het wilt opschrijven. Dus én turbines en detailhandel en een paviljoen? En dan wordt het allemaal beter en rustiger?</p>	<p>Een paviljoen is geen onderdeel van het voornemen of van de stukken die ter inzage hebben gelegen.</p> <p>Ten aanzien van het windpark in relatie tot het landschap wordt opgemerkt dat in het MER en GROB een landschappelijke beoordeling heeft plaatsgevonden. Daarin is geconcludeerd dat er weliswaar sprake is van beïnvloeding van het landschap, maar gezien de industriële omgeving acht de gemeente dit acceptabel.</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
284	40.11	040	<p>Hoe kan het bestaan dat een Milieu Effect Rapportage aan het bovenstaande geen aandacht besteedt? Alle onderzoeken worden toch onder de paraplu/in opdracht van de Gemeente Rotterdam gedaan? Als ik de MER lees, die mede aan de besluiten ten grondslag ligt, wordt gesuggereerd dat het nog te vroeg is om te constateren dat hier een leefgebied van diverse diersoorten is ontstaan. Als het er al zou zijn, is het zo onaanzienlijk en klein van omvang dat de dieren die er leven nog wel ergens anders terecht kunnen. Ligt hier een zorgvuldig onderzoek aan ten grondslag? Wanneer is dat onderzoek gedaan? Waarschijnlijk niet recent. En dan de turbines zelf, waar wel 'slachtoffers' (vogels en vleermuizen) door vallen maar niet zoveel dat we er moeilijk over moeten doen. De Provincie Brabant hanteert inmiddels nieuw beleid, omdat mitigerende maatregelen niet altijd even goed blijken te werken. Lopen de gemeente Rotterdam en de Provincie Zuid-Holland niet achter de feiten aan?</p>	<p>De realisatie van een paviljoen is geen onderdeel van het voornemen of een autonome situatie waar in het MER rekening mee moet worden gehouden.</p> <p>Ten aanzien van effecten op (dier)soorten ten gevolge van de aanleg en de exploitatie van het windpark kan worden opgemerkt dat er een zeer uitgebreide Natuurtoets en Passende beoordeling is opgesteld. Daar heeft uitgebreid ecologisch onderzoek aan ten grondslag gelegen. Op basis hiervan is geconcludeerd dat er geen significant negatieve effecten optreden c.q. dat de staat van instandhouding van betreffende vogelsoorten niet verlechterd. Desalniettemin worden er vanuit de projectopgave toch stilstandvoorzieningen ingezet welke zodanig zijn dat deze aansluiten bij de ter plaatse aanwezige vogelbewegingen en aantallen (maatwerk). Zie onze beantwoording van (o.a.) zienswijze 9.17. Dat is bovendien geborgd in de Wnb-ontheffing en zal ook worden gemonitord zodat de voorzieningen nog nader kunnen worden geoptimaliseerd. Door het instellen van een stilstandvoorziening voor vleermuizen welke is eveneens geborgd in de Wnb-ontheffing (vs. 11) wordt uitgesloten dat de gunstige staat van voorkomende vleermuissoorten wordt aangetast. De parameters van deze voorziening zijn gebaseerd op de best beschikbare kennis en inzichten en wordt inmiddels veelvuldig toegepast. Uit onderzoek blijkt dat daarmee tot 80% slachtofferreductie kan worden bereikt. De ontheffing geeft daarnaast de ruimte om – indien er nieuwe inzichten zijn op dit punt – de voorziening voor vleermuizen hierop aan te passen (vs. 12). Daarmee wordt o.i. meer dan afdoende</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
				rechtgedaan aan de te betrachten zorgvuldigheid, voorzorg en actualiteit van de wetenschappelijke feiten en inzichten.	
285	40.12	040	Je zou bijna vergeten dat er bij de aanleg van Maasvlakte II 50.000 hectare natuur verloren ging. Dat er een verplichting werd aangegaan om dat verlies te compenseren, door het aanleggen van nieuwe natuurgebieden. Is daar werkelijk iets van terecht gekomen? Ook werd bij de aanleg van Maasvlakte 2 aanbevolen reservaten in de zee te creëren voor het verlies van bijzonder kustgebied met zandbanken etc. Precies het soort gebied dat zich hier aan het ontwikkelen is.	Zie beantwoording onder 12.1	
286	40.13	040	De Gemeente Rotterdam stelt dat: "Voor plaatsing van turbines op de zachte zeewering is een extra zandsuppletie nodig, wat kan leiden tot een permanent verlies van maximaal 40 hectare van het habitatype permanent overstroomde zandbanken in de Voordelta. Dit oppervlak is onderdeel van het reeds beoordeelde, gecompenseerde en vergunde verlies van dit habitatype in het kader van de aanleg van Maasvlakte 2". Waarop baseert de Gemeente Rotterdam deze bewering? Het lijkt meer een heel gunstige rekensom voor de Gemeente en het Havenbedrijf. En, blijkens recent onderzoek, misschien wel een onjuiste voorstelling van zaken. Is de compensatie wel goed uitgevoerd? En komt dit verlies niet nog boven op wat al verloren is gegaan? Is het niet cynisch en schurend aan de grenzen van het rechtmatige om die prille natuurontwikkeling in de kiem te smoren, terwijl je nog zoveel te compenseren hebt?	<p>De door u aanhaalde tekst is afkomstig uit het Bestemmingsplan Maasvlakte 2 (2018). Het bestemmingsplan is reeds onherroepelijk vastgesteld en valt daarmee niet binnen de reikwijdte van voorliggende besluiten.</p> <p>Overigens geldt dat nadere detaillering van het voornemen ertoe heeft geleid dat er slechts beperkte suppletie benodigd is en enkel op het duin zelf. Dit leidt niet tot extra effecten.</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
287	40.14	040	<p>Ook de Gedragscode Windenergie op Land spreekt bij plaatsing van turbines op het land van het toebrengen van minimale schade aan natuur of landschap als uitgangspunt. En als dat niet haalbaar is, compensatie. Conclusie: De besluiten worden niet geschraagd door een deugdelijke motivering, ze getuigen van vooringenomenheid, willekeur, ze staan op gespannen voet met de wet Natuurbescherming en zijn innerlijk tegenstrijdig. Kunnen hernieuwde inzichten nog een verschil maken?</p>	<p>De in deze zienswijze genoemde generieke stellingen worden niet nader onderbouwd in relatie tot Windpark Maasvlakte 2. De vergunning- en ontheffingaanvraag is getoetst aan de wettelijke bepalingen van de Wnb, waarin de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn neergelegd. Daarbij is ook de deugdelijkheid, volledigheid en juistheid van de bij de aanvragen verstrekte Natuurtoets en Passende beoordeling beoordeeld. In de betreffende besluiten is dit uitgebreid toegelicht en gemotiveerd.</p>	
288	41.1	041	<p>Kitesurfen is in Nederland op het binnen water verboden, tenzij het op een daartoe aangewezen locatie is toegestaan. Het aantal kitesurflocaties in Nederland is daardoor beperkt. De Maasvlakte is een unieke kitespot. Kitesurfen kan alleen met aanlandige wind; bij afluwindige wind (bijvoorbeeld oostenwind is er gevaar dat mocht er iets misgaan, de kiter afdrijft en niet meer (terug bij de kust kan komen. Bij zuider en noorderwind is de wind vaak afluwindig Kiters kunnen daardoor niet altijd kiten bij spots aan zee. De sluffer/Maasvlakte is hierop door zijn ligging een uitzondering Hier kan wel met noorder en zuiderwind worden gekite. De locatie heeft hierdoor voor de kitesurfsport een grote betekenis. Er wordt ook veel gebruik van gemaakt.</p> <p>In het meest noordelijke gedeelte van de kitespot op de Maasvlakte ("P5/P6) zijn daarnaast de golven uniek goed (perfecte vorm en mooie ruimte tussen de opvolgende golven). Het is dé " wavespot" van Nederland. Deze golven gecombineerd met het kunnen varen bij noord en zuider wind is nergens anders mogelijk in Nederland.</p>	<p>Zie beantwoording onder 35.1 en 35.2</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			De spot trekt daardoor vele ervaren/professionele (wave --)kitters uit Nederland en buitenland aan. Het is een unieke locatie.		
289	41.2	041	In het meest zuidelijke gedeelte ("De Slufter") zijn drie soorten watercondities. Dat is uniek in Nederland. Bij goede wind kan je hier op enig moment 300 tot 400 kites in de lucht tellen. Een dag met goede wind komt gemiddeld 100 keer per jaar voor Als er echt harde wind staat en het is een weekend of feest dag dan zijn er gedurende de dag circa 1000 a 1200 kitters actief circa 50 dagen per jaar) Deze kitters komen uit Nederland en (steeds meer) uit Duitsland, België en Frankrijk. Het is er nu soms al te druk waardoor steeds meer kitters uitwijken naar het noordelijke gedeelte.	Zie beantwoording onder 35.2	
290	41.3	041	Kitesurfen is een sport en zou juist door de gemeente Rotterdam (in het kader van de volksgezondheid) bevorderd moeten worden De gemeente heeft in de Sportnota 2017+ vastgesteld dat goede voorzieningen en plezier in bewegen centraal staat voor de gemeente. Volgens de gemeente kunnen Rotterdammers de komende jaren rekenen op voldoende en kwalitatief goede voorzieningen om binnen én buiten te bewegen. Het past niet binnen het sportbeleid van de gemeente om een uniek e en veelgebruikte kitespot op te heffen ten gunste van een windturbinepark.	Zie de beantwoording onder 35.4	
291	41.4	041	Duurzame energie opwekken vind ik een goede zaak. De plaatsing van het beoogde windturbinepark kan goed samengaan met het kitesurfen als er een significante ruimte overblijft om veilig te kunnen blijven kitesurfen. Bijvoorbeeld door minder windturbines te situeren of (kleinere) windturbines op het duin te plaatsen in plaats van op de waterlijn. Wij zijn van mening	Zie beantwoording onder 35.5	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			<p>dat er onvoldoende onderzoek is gedaan naar de mogelijkheden om het kitesurfen op deze unieke locatie te behouden. De focus van de plannen ligt te veel op het realiseren van de economisch meest voordelige situatie qua plaatsing, aantallen en grootte van de windturbines. Er heeft geen zorgvuldige afweging van belangen plaatsgevonden. Het unieke van de locatie is niet terug te vinden in de aan de besluitvorming ten grondslag liggende stukken. Zonder verandering gaat een unieke kitelocatie in Nederland (en in de wereld!) verloren.</p>		
292	41.5	041	<p>Er is geen gedegen onderzoek geweest naar plaatsing van windturbines in de zachte zeewering in de duinen en naar effect op leidingstraat / leidingstrook / buisleidingstrook op de Maasvlakte twee t.o.v. de windturbines op de harde zeewering. Wat is het verschil waarom het op de harde zeewering wel geaccepteerd wordt en op de zachte zeewering niet?</p>	<p>Voor de windturbines op de harde zeewering is het toegestaan dat de High Impact Zone (HIZ) over de leidingenstrook is gelegen voor de periode tot 1 januari 2040. Voor de zachte zeewering is het niet toegestaan dat de HIZ over de leidingenstraat is gelegen. In de tenderfase is onderzocht welke windturbines, rekening houdend met de HIZ in relatie tot de zone waarbinnen windenergie wordt toegestaan, (financieel) haalbaar zouden zijn. Kleine windturbines (eventueel dichter naar het duin) zijn op basis van die analyse niet haalbaar gebleken.</p>	
293	41.6	041	<p>Leidingstraat / leidingstrook / buisleidingstrook ligt nu ongebruikt op de Maasvlakte twee, hieruit kan opgemaakt worden dat deze strook in de toekomst aangepast kan worden zodat plaatsing in de duin van windturbines geen belemmering kan zijn. Denk hierbij aan het dieper leggen van eventuele kabels en/of leidingen. Ook kan er gedacht worden aan het bewapenen van de strook tegen eventuele impact van de windturbines.</p>	<p>Randvoorwaarde voor de ontwikkeling van het windpark is het voldoen aan de High Impact Zone (HIZ) uit het bestemmingsplan, een minimale afstand tot bepaalde bestemmingsgrenzen ter bescherming van de leidingenstraat. Los van overige maatregelen, moet aan de HIZ-afstand worden voldaan.</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
294	41.7	041	Onderzoek is wenselijk om recreatie mogelijk te houden in de vorm zoals deze nu aanwezig is op de Maasvlakte twee. Vooral voor kitesurfers is dit een (te) groot struikblok. Later ga ik hier verder op in.	Het aspect recreatie is in het MER onderzocht en beoordeeld. Daaruit is gebleken dat er recreatie ook na realisatie van het windpark mogelijk is op het extensieve strand. Voor kitesurfers geldt dat het onwenselijk is nog langer van het extensieve strand gebruik te maken. Daarom heeft de gemeente op 19 januari 2021 het 'Aanwijzingsbesluit kitesurfen Maasvlakte 2' ingetrokken, waardoor kiten ter hoogte van het extensieve strand vanaf 1 januari 2022 niet langer mogelijk wordt gemaakt.	
295	41.8	041	De windturbines kunnen zonder problemen in de duinen op de zachte zeewering geïmplementeerd worden t.o.v. van de HIZ zone tot aan de afbakening wat het havenbedrijf opgegeven heeft;	Voor de zachte zeewering is het niet toegestaan dat de HIZ over de leidingenstraat is gelegen. In de tenderfase is onderzocht welke windturbines, rekening houdend met de HIZ in relatie tot de zone uit het bestemmingsplan, waarbinnen windenergie wordt toegestaan, (financieel) haalbaar zouden zijn. Kleine windturbines (eventueel dichterbij het duin) zijn op basis van die analyse niet haalbaar gebleken.	
296	41.9	041	Er is voor plaatsing van windturbines op de zachte zeewering geen onderscheid te maken met de plaatsing van windturbine HZ-10. Er dient onderzoek uitgevoerd te worden waarom HZ-10 wel toegestaan wordt over de complete bestemming verkeer. Zie in figuur 3 hieronder de plaatsing van windturbine HZ-10 t.o.v. windturbines op de zachte zeewering in figuur 2.	Voor windturbines op de Harde zeewering geldt dat de HIZ binnen de bestemming verkeer is toegestaan, maar niet over de bestemming industrie mag vallen. Daar is bij de windturbines op de Harde Zeewering, inclusief HZ-10 sprake van. Voor de Zachte Zeewering gelden andere regels ten aanzien van de HIZ. Daar mag de HIZ niet over de leidingenstraat komen te liggen.	
297	41.10	041	Conclusie over plaatsing windturbines is overhaast genomen en het MER document spreekt zich meerdere malen hierover tegen. De windturbines moeten op de zachte zeewering ver van buisleidingen, hoogspanning, leidingenstraat geïmplementeerd worden terwijl dit geen extern veiligheidseffect oplevert op dit moment;	De HIZ is een vereiste waar het windpark aan moet voldoen, ondanks dat er op dit moment nog geen leidingen in de leidingenstrook zijn gelegen.	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
298	41.11	041	Indien in de toekomst een buisleidingen, hoogspanning, leidingenstraat aangelegd wordt kan dit ook bij deze componenten dusdanig verstrekt e.d. worden dat dit geen effect heeft op het externe veiligheidsaspect;	Zie de beantwoording onder 41.6	
299	41.12	041	Het IPR (individueel passanten risico) en MR (maatschappelijk risico) ten aanzien van wegen ligt ruim beneden de normstelling van Rijkswaterstaat, dit kan en mag dus geen belemmering zijn.	Het IPR en MR ligt inderdaad ruim beneden de normstelling van Rijkswaterstaat en zijn daarmee acceptabel.	
300	41.13	041	De plaatsing van de windturbines kunnen na deze conclusies aangepast worden zodat de watersport en in het groot geheel de kitesurfer hier geen hinder van ondervindt. Duidelijke terugkoppeling/overleg naar belanghebbende in auteur deze zienswijze is hiermee noodzakelijk.	Op basis van de door u getrokken conclusies en de beantwoording daarvan in deze Nota van Antwoord, zien wij geen grondde besluiten (of het plan) te wijzigen.	
301	41.14	041	Waar is de onderbouwing te vinden dat er genoeg uitwijkmogelijkheid is om te kunnen kitesurfen in de nabije omgeving? Is dit objectief onderzocht?	De mate waarin nog voldoende kitesurfgebieden resteren valt buiten de reikwijdte van besluitvorming voor het windpark. Voor het windpark geldt dat de bestaande mogelijkheid om te kitesurfen wordt beëindigd. Dat is middels het intrekken van het 'Aanwijzingsbesluit kitesurfen Maasvlakte 2' op 19 januari 2021 vastgesteld.	
302	41.15	041	Met zuiden wind komen er veel verschillende kitters uit heel Nederland, Duitsland, België en Frankrijk richting de Maasvlakte. Op de WOO app kan je sessie logs zien van zogenoemde "twintippers" (een normaal kiteboard), dit zijn er zoals in figuur 4 te zien is 803. Lang niet iedereen heeft een WOO app. Hierbij komen nog de wavekitters en de kitefoilers die sowieso geen WOO app hebben. Deze zijn in geschatte aantallen voor deze twee laatste groepen is zo tussen 200 en 400 kitters op een goede dag, het minimale totaal ligt dan op 1000 á 1200 kitters. Wanneer het strand/zee vanaf de	Zie de beantwoording onder 9.5	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			zachte zeewering niet meer te gebruiken is voegt die veel druk toe op de Maasvlakte en omliggende spots en in de rest van Nederland.		
303	41.16	041	Er wordt in het MER aangegeven dat er genoeg uitwijkmogelijkheden zijn. Zoals in figuur 5 en 6 te zien is verdwijnt het grootste stuk strand wat nu gebruikt kan worden voor recreanten. Dit is 5.4km (rood) aan ruimte wat verdwijnt t.o.v. 1.6km (blauw) en 1.1km (oranje) wat gedeelte beschikbaar blijft omdat het niet het hele jaar rond officieel gebruikt mag worden. In figuur 7 is te zien op de heatmap dat op de zachte zeewering waar de windturbines komen te staan er ongeveer de helft van alles kite activiteiten plaatsvinden. Wanneer deze drukte zoals in punt 2 op bladzijde 8 aangegeven naar de Maasvlakte twee gaat dat niet veilig passen op de kitesurflocatie.	Zie de beantwoording onder 41.14	
304	41.17	041	De mogelijke windrichtingen maken de Maasvlakte twee uniek, zie in figuur 8 hierboven welke windrichtingen er mogelijk zijn. Dit is uniek voor Nederland en erg belangrijk voor de kitesurfsport. Wanneer er windmolens op de zachte zeewering geplaatst worden zoals deze nu gepland staan verdwijnen de windrichtingen Noord-noordoost helemaal en wordt de windrichting vanaf Zuid-zuidoost tot en met Noord-noordwest heel erg ingeperkt wat zoals eerder aangegeven de druk op andere kitesurf locaties erg vergroot.	Zie de beantwoording onder 41.14	
305	41.18	041	Op basis van bovenstaande citaat uit het MER document stelt u dat het kitesurfen op de bestaande kitesurf gebieden te formaliseren. Welke garanties kunnen daar over toegezegd worden? Verder wordt aangegeven de bestaande locaties uitdagender te maken. Hoe ziet het uitdagender maken van een kite locatie er in de praktijk uit? Zijn daar al plannen voor gemaakt? Kunnen deze gedeeld worden?	In het MER is als optie aangegeven dat andere locaties geformaliseerd zouden kunnen worden of locaties uitdagender zouden kunnen worden gemaakt, wanneer kitesurfen ter hoogte van het extensieve strand niet langer kan worden toegestaan. Het uitdagender maken van gebieden is op dit moment niet voorzien en geen onderdeel van voorliggende besluitvorming.	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
306	41.19	041	Zoals aangegeven in figuur 8 wordt er niet gekite met noord-noordoosten windrichting op het grootste gedeelte van de Maasvlakte twee. Hierdoor is de bewering onjuist dat wanneer een persoon of kite met persoon de controle verliest in aanraking kan komen met de windturbines. Dit is tevens ook een afluisterende windrichting op het grootste gedeelte van de Maasvlakte twee;	Zie beantwoording onder 9.2	
307	41.20	041	<p>Het voorstel om voorwaarden te stellen aan kitesurfen en windturbines naast elkaar met kitesurfen naast elkaar is onhaalbaar. Dit om een aantal redenen:</p> <p>a. Wie gaat controleren dat er aan de goede lijnlengte wordt voldaan? Handhaving is in het algemeen onhaalbaar.</p> <p>b. Gaat hoog / laag water aangegeven worden? Gaat iemand daar op handhaven?</p> <p>c. Bij kitesurfen gaat het juist om springen en kite met veel wind. Dit geeft de beste condities.</p> <p>d. Wat zijn 'rustige windcondities'?</p>	het MER is als optie aangegeven dat (uitgewerkte) voorwaarden gesteld zouden kunnen worden om de veiligheid te garanderen. Door de gemeente is echter op 19 januari 2021 een intrekking van het 'Aanwijzingsbesluit kitesurfen Maasvlakte 2' vastgesteld, waardoor kitesurfen ter hoogte van het extensieve strand niet langer wordt toegestaan. Daarmee is er geen sprake van een effect op kitesurfers en derhalve geen noodzaak tot het stellen van voorwaarden.	
308	41.21	041	Het is duidelijk dat bij deze conclusies in het MER geen experts betrokken zijn voor objectief en duidelijk onderzoek. Het is een must om dit in detail te onderzoeken om zodat er goede correcte resultaten overlegd kunnen worden.	De beoordeling in het MER wordt van voldoende kwaliteit geacht voor de besluitvorming. Ook de onafhankelijke commissie m.e.r. heeft zich in haar advies van 14 december 2020 positief uitgelaten over de kwaliteit van het MER.	
309	41.22	041	Het effect op recreanten is niet een ' - ' zoals aangehaald wordt. Er verdwijnt zeer veel strand en zee waardoor het effect veel groter is. Vooral op watersporters, voornamelijk kitesurfers;	Zie de beantwoording onder 32.3.	
310	41.23	041	In Nederland zijn er in totaal een 5 tal kitesurf locaties voor zuid-oosten wind en 8 kitesurf locaties voor zuiden wind. Hierdoor wordt	Zie de beantwoording onder 41.14	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			zeer veel ruimte ingeperkt, dit kan grondig effect hebben op de veiligheid van het kitesurfen;		
311	41.24	041	Kitesurfen is een Olympische sport, hier wordt nergens over gesproken. Dit belangrijk voor de ontwikkeling van de Nederlandse tak van het kitesurfen.	Zie de beantwoording onder 41.14	
312	41.25	041	Vanuit mijn positie wordt verzocht de plannen voor het plaatsen van de wind turbines zodanig aan te passen dat kitesurfen en recreatie in het algemeen veilig en prettig uitgeoefend kan blijven worden. Er is onvoldoende gedegen onderzoek verricht om deze plannen en plaatsing op de posities die nu voorzien zijn voor de windturbines door te laten gaan.	De beoordeling ten aanzien van recreatie in het MER wordt van voldoende kwaliteit geacht voor de besluitvorming. Ook de onafhankelijke commissie m.e.r. heeft zich positief uitgelaten over de kwaliteit van het MER. Daarnaast geldt dat op 19 januari 2021 een intrekking van het 'Aanwijzingsbesluit kitesurfen Maasvlakte 2' is vastgesteld, waardoor kitesurfen ter hoogte van het extensieve strand niet langer wordt toegestaan. Daarmee is er geen sprake van een effect op kitesurfers en derhalve geen noodzaak tot het stellen van voorwaarden.	
313	42.1	042	Het golfsurfen in Nederland heeft de laatste 2 decennia een gigantische groeispurt gemaakt. Het aantal actieve golfsurfers in NL wordt inmiddels geschat tussen de 20.000 tot 30.000. Golfsurfen is momenteel ook een Olympische sport geworden en ook een aantal NL golfsurfers presteren op hoog niveau. De MV heeft, ook voor de aanleg van de MV2, sinds eind jaren 70 al een speciale aantrekkingskracht gehad in de Nederlandse surfgemeenschap. Door de ligging verder op zee, dus buiten de natuurlijke kustlijn, ontstaan er hogere golven en breken deze dichters op de kust. Hierdoor is tijdens speciale omstandigheden de golfkwaliteit vele malen beter dan op andere plekken langs de NL kust. Als de omstandigheden goed zijn komen er honderden surfers vanuit de regio en zelfs vanuit de gehele Benelux en Duitsland naar	Wordt ter kennisgeving aangenomen	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			<p>de MV2 gereden om daar te surfen. Ook voor het NL toptalent en professionele surfers is dit de plek in NL om te trainen. Wij schatten dat er op jaarbasis zo'n 7.500 tot 10.000 golfsurfers naar de MV2 komen. Kortom, de MV2 is momenteel de beste surfplek van Nederland. Daarom maken wij ons hard voor de belangen van onze doelgroep bij de ontwikkeling van 12 windturbines op de zachte zeewering van de MV2. Dat het onderwerp leeft bij de golfsurf gemeenschap is wel duidelijk, want de petitie die door de HSA is opgezet is bij aantekening van deze zienswijze al bijna meer dan 7000 keer getekend en dagelijks komen er nog handtekeningen bij.</p>		
314	42.2	042	<p>Samengevat komt onze zienswijze erop neer dat het veiligheidsrisico en belangen van de golfsurfers tijdens de locatie bepaling van de wind turbines op de zachte zeewering (ZZ-01 t/m ZZ-12) ons inziens onvoldoende zijn meegenomen in de ontwerp fase van het project.</p>	<p>Zie beantwoording onder 42.3.</p>	
315	42.3	042	<p>Het lijkt erop dat er in de ontwerp fase voornamelijk oog was voor de belangen van Eneco en die van het Havenbedrijf Rotterdam. Het heeft er alle schijn van dat eerst de locatie van de wind turbines zijn bepaald, waarna de ruimtelijke onderbouwing nog slechts een administratieve verplichting betrof. Wat voor effecten de locatie bepaling kan hebben op de verschillende gebruiksfuncties is hierdoor te laat en onvoldoende in het proces aan de orde gekomen. Dit blijkt uit het feit dat toen het windpark in het bestemmingsplan Maasvlakte 2 (2018) werd opgenomen slechts het strand de functieaanduiding windturbinepark heeft gekregen. Hiermee is ver vooruitlopend op de ontwerp-omgevingsvergunning en onderhavige</p>	<p>In het bestemmingsplan Maasvlakte 2 is de locatie voor windenergie bestemd. De afweging voor de locatie heeft bij de besluitvorming over het bestemmingsplan plaatsgevonden. De betreffende zone geldt als randvoorwaarde bij de verdere uitwerking van een windpark op Maasvlakte 2.</p> <p>Binnen die aangewezen zone is vervolgens onderzocht wat mogelijke turbineposities zouden zijn, rekening houdend met de vereisten die werden gesteld. De HIZ afstand die eveneens volgt uit het bestemmingplan heeft daarbij een rol gespeeld. Gebleken is dat kleinere windturbines (die dicht bij het duin zouden komen te</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			MER en daarmee prematuur de positionering van de windturbines verregaand vastgelegd. Bij een dergelijk ruimtelijk besluit mag de onderbouwing van de locatiekeuze en eventuele alternatieven namelijk niet ontbreken. Ten aanzien van in ieder geval het aspect recreatie schiet die onderbouwing echter ernstig tekort.	staan) financieel niet haalbaar zijn op deze locatie. Op basis van de mogelijke turbintypen op deze locatie, zijn de posities zo dicht als mogelijk is gegeven de HIZ afstand, naar de leidingenstraat geplaatst.	
316	42.4	042	Met onderhavige MER wordt een poging gewaagd om het aspect recreatie verder uit te diepen, maar helaas wordt qua locatie nog een stap verder gegaan door voor de alternatieven de turbineposities als voldongen feit te presenteren. Ondanks dat alternatieven voor de positionering redelijkerwijs in beschouwing genomen had moeten worden, wordt er slechts gevarieerd in grote en kleine turbine-afmetingen. Het is zodoende niet duidelijk op welke besluitvormingscriteria de positionering is gebaseerd. Hiermee wordt in de MER optimalisatie van de individuele locaties binnen de functieaanduiding van het bestemmingsplan in feite en ten onrechte uitgesloten en derhalve onvoldoende onderzocht.	In de voorbereidingsfase is uitvoerig geanalyseerd welke mogelijkheden er zijn voor het plaatsen van windturbines binnen de aangewezen zone voor windenergie uit het Bestemmingsplan, rekening houdend met de vereisten ten aanzien van de aan te houden High Impact Zone (HIZ) die gelden voor de ontwikkeling van windenergie op de zachte zeewering. Dat vooronderzoek heeft ertoe geleid dat er weinig tot geen schuifruimte is ten aanzien van de windturbineposities. De alternatieven die in het MER zijn onderzocht, zijn getoetst door de Commissie m.e.r.	
317	42.5	042	Uit het ontwerpbesluit blijkt dat een groot aantal wind turbines op de zachte zeewering in de vloedlijn worden geplaatst om voldoende afstand te bewaren tot het (toekomstige) kabel en buisleidingen netwerk dat vrijwel direct achter de duin rand ligt. Deze afstand, of ook wel 'High Impact Zone' genoemd, is bepaald om de effecten van eventueel falen van de wind turbines op het (toekomstige) kabel en buisleidingen netwerk te minimaliseren, het zogenaamde externe veiligheidsrisico.	Wordt ter kennisgeving aangenomen.	
318	42.6	042	Een onbedoeld gevolg van het plaatsen van groot een aantal wind turbines in de vloedlijn is dat er een veiligheidsrisico is ontstaan voor verschillende groepen watersporters. In deze zienswijze zullen wij	De effecten van het windpark op recreatie zijn in het MER onderzocht. Wordt verder ter kennisgeving aangenomen.	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			alleen ingaan op de effecten op golfsurfers. Desondanks is het belangrijk om het belang van de andere watersporters ook goed af te wegen tijdens de besluitvorming. Het watersportverbond zal zich daarom ook hard maken voor de belangen van de watersporters op politiek vlak.		
319	42.7	042	Het veiligheidsrisico voor golfsurfers is ons inziens niet goed opgenomen in de MER. In de MER wordt geconcludeerd dat het risico na mitigatie voor golfsurfers verwaarloosbaar klein is en als neutraal beschouwd kan worden. Wij zijn het daar niet mee eens. Door de harde oppervlakte stroming en doordat er een aantal wind turbines (paal diameter van 5m) in de branding komen te staan kan er zich een scenario voordoen dat er een surfer met hoge snelheid (+/- 40 km/h) tegen de paal botst of verrast wordt door gevaarlijke lokale stromingen. Tijdens een zogenaamde "expert meeting" tussen het project consortium en een groep zeer ervaren golf surfers, waaronder een aantal professionele surfers en verschillende surfende experts (lijst van namen en expertise / functie is toegevoegd in Bijlage 1) is gebleken dat de zorg voor dit veiligheidsrisico voor golfsurfers breed gedragen wordt.	Zie beantwoording onder 42.19 t/m 42.22.	
320	42.8	042	het ontwerpbesluit (OMV - Bijlage 2.0 - Goede ruimtelijke onderbouwing Windpark Maasvlakte 2) is niet aangetoond waarom positionering op hogere delen van het strand niet mogelijk zou zijn. De locatie van iedere windturbine had afgestemd kunnen en moeten worden op de specifieke omstandigheden ter plekke en de belangen van de verschillende gebruikers van het gebied.	Zie de beantwoording onder 42.3.	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
321	42.9	042	<p>Om het veiligheidsrisico en het raakvlak met de belangen van de golfsurfers en andere watersporters te minimaliseren of zelfs weg te nemen zouden de windturbines op de zachte zeewering meer richting de duin geplaatst moeten worden. Om dit te bewerkstellingen stellen wij daarom voor om:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een aantal vrij eenvoudige optimalisaties in de positionering van iedere wind turbine door te voeren (zie sectie 3 in deze zienswijze voor voorbeelden van maatregelen die toegepast zouden kunnen worden); • Een aantal alternatieve ontwerpen te bestuderen en af te wegen door middel van duidelijke criteria die alle belangen mee wegen. Zo zou er ons inziens een volledig geïntegreerde TECOP kosten baten analyse gedaan moeten worden zodat de afwegingen die gemaakt zijn tijdens het besluitvormingsproces ten aanzien van de locatie bepaling volledig transparant zijn. 	<p>Zie beantwoording onder 42.11</p> <p>In de voorbereidingsfase is reeds uitgebreid geanalyseerd welke inrichtingsvarianten er binnen de uitgangspunten en randvoorwaarden mogelijk en haalbaar zijn. Deze analyse heeft geleid tot de alternatieven die in het MER zijn onderzocht. Zie verder de beantwoording onder 3.2</p> <p>Een TECOP analyse ziet primair toe op het identificeren van projectrisico's binnen een organisatie. Dit betreft geen noodzakelijk onderdeel van besluitvorming.</p>	
322	42.10	042	<p>Wij pleiten er dan ook voor dat de harde eisen die zijn opgelegd tijdens de tender en ontwerpfase weer eens tegen het licht te houden, te meer omdat in het huidige ontwerpbesluit de wind turbines op de harde zeewering ver binnen de high impact zone (de veilige afstand tot het kabel en buisleidingen netwerk) zijn gepositioneerd. Hier wordt het risico van de afstand acceptabel geacht tot aan 2040 terwijl op de zachte zeewering dit risico onacceptabel wordt geacht.</p>	<p>De uitgangspunten en randvoorwaarden die bepalend zijn voor de inrichting, zijn met name afkomstig vanuit het bestemmingsplan en daarmee ruimtelijke van aard. Het kader waarbinnen de realisatie van windenergie op de beoogde locatie mogelijk is gemaakt, zorgt ervoor dat windturbines dichterbij de duin toe, geen realistisch scenario betreft. De commissie m.e.r. heeft dit bevestigd in haar toetsingsadvies.</p>	
323	42.11	042	<p>Zo wordt er bijvoorbeeld bij een windturbine op de harde zeewering een specifieke plaatsgebonden risico bepaling gedaan voor een hoge druk gasleiding van de Gasunie. Daarbij wordt gekeken naar</p>	<p>De mogelijkheid tot het dichterbij de leidingenstraat plaatsen van windturbines is met het vastleggen van de HIZ afstand in het</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			<p>maatregelen om het plaatsgebonden risico te reduceren door bijvoorbeeld gronddekking of stelconplaten. Wij pleiten er dan ook voor om het plaats gebonden risico te bepalen als de windturbines maximaal richting de duinrand geplaatst worden binnen de zone die is toegekend voor het windpark in het bestemmingsplan. Hier zouden ook de faalfrequenties van de buisleidingen meegenomen moeten worden en eventuele mitigerende maatregelen om die faalfrequenties te reduceren. Vanuit deze situatie kan dan bepaald worden of het risico toelaatbaar is binnen het 'Besluit externe veiligheid buisleidingen' (Bevb). Dit kan dan in overleg met het Havenbedrijf Rotterdam vastgelegd worden. Dit is een totaal andere benadering dan de 2 alternatieven die zijn uitgewerkt in het ontwerpbesluit.</p>	<p>Bestemmingsplan Maasvlakte 2 reeds afgewogen. De HIZ is daarmee uitgangspunt bij de verdere ontwikkeling.</p>	
324	42.12	042	<p>Wij denken dat de maatregelen die doorgevoerd zouden kunnen worden de vergunningsprocedure niet belemmeren en daardoor de voortgang van het project niet in gevaar brengt. Er zijn zelfs een aantal grote voordelen aan te wijzen zoals bijvoorbeeld het verwijderen van de erosie (scour) protectie (kosten besparing), simplificatie (geen terp nodig voor de kraan) en veiligheid van constructie tijdens de plaatsing en te alle tijden toegang tot de wind turbines voor onderhoudswerkzaamheden.</p>	<p>Zie de beantwoording onder 42.11.</p>	
325	42.13	042	<p>Als laatste vinden wij dat het veiligheidsrisico van de golfsurfers opnieuw moet worden vastgesteld en moet worden aangepast in de Milieu Effect Rapportage (zie sectie 2.1 voor onderbouwing).</p>	<p>Zie de beantwoording onder 42.19 t/m 42.22.</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
326	42.14	042	<p>In juli 2020 is de HSA Regio-ambassadeur Allard Pheifer benaderd door de omgevingsmanagers van het project om namens de golfsurfers de belangen te behartigen. De kitesurfers zijn al in een vroege fase benaderd door het project team. De golfsurfers zijn naar onze mening veel te laat benaderd. Dit betreuren wij en is ons inziens ook een inschattingfout geweest van het project team. Omdat tijdens de zomervakantie het eerste contact was gelegd zijn we pas na de zomer echt in gesprek gekomen met het project. Dit is 3 maanden voor deze zienswijze. De omgang met het project team zijn altijd constructief en respectvol geweest waar wij als doel hebben gehad om als een professionele belangengroep en gesprekspartner gezien te worden.</p>	<p>Wij begrijpen van Eneco dat zij van mening is dat de gesprekken constructief en respectvol zijn geweest en dat zij bereid zijn deze gesprekken voort te zetten in de thematafel.</p>	
327	42.15	042	<p>Op 24 November (2 weken voor deze zienswijze) is er een expert meeting opgezet door het omgevingsmanagement van het project. Tijdens deze sessie waren experts vanuit het project team aanwezig om antwoorden te geven op inhoudelijke vragen van een selecte groep surfers die bij elkaar meer dan 200 jaar surfervaring bezitten en ook uiteenlopende achtergronden hebben (zie bijlage 1). Deze sessie heeft de bezorgdheid van de surfers over het veiligheidsrisico's niet weg kunnen nemen en zelfs vergroot.</p>	<p>Wij betreuren het dat zorgen over het voornemen niet zijn weggenomen.</p>	
328	42.16	042	<p>Tevens hebben we voor de expert sessie een aantal vragen ingediend over de locatiebepaling en het veiligheidsrisico voor golfsurfers. Een deel van de vragen zijn op 5 december jl. beantwoord als onderdeel van een respons van een algemene informatiebijeenkomst die een week eerder was gehouden. Een aantal andere belangrijke vragen zijn tot op heden, d.d. dit schrijven, nog niet beantwoord. Dit is voor ons de aanleiding geweest om een</p>	<p>De door u aangegeven onbeantwoorde vragen uit de expertsessie zijn (op een na) op 10 december 2020 door Eneco beantwoord. Wij hopen dat, los van uw zienswijze, de beantwoording van de vragen uit de expert sessie naar tevredenheid is. Eneco is bereid met u hierover in gesprek te gaan en zal ervoor zorgen dat ook uw laatste vraag zo spoedig mogelijk zal worden beantwoord.</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			zienswijze in te dienen, de publiciteit op te zoeken via de Social Media kanalen, eigen website en een petitie op te starten die inmiddels iets minder dan 7000 keer is ondertekend.		
329	42.17	042	Het is evident dat het hoofdstuk over de recreatie veiligheid voor golfsurfers in de MER is geschreven door iemand die geen verstand heeft van golfsurfen en niet op de hoogte is van de lokale omstandigheden op de MV2. Zo wordt er geconcludeerd dat de onderlinge afstanden tussen de wind turbines dusdanig groot zijn (ca 450 meter) dat er voldoende ruimte is om daartussen te golfsurfen. Er wordt geconcludeerd dat hierdoor de kans op effecten zeer gering is.	Zie beantwoording onder 42.19 t/m 42.22.	
330	42.18	042	De MER gaat er dus vanuit dat golfsurfers niet bij de palen (monopiles) komen waar de wind turbines op staan. Wij zijn het daar niet mee eens. Door onze praktijk ervaring weten wij dat de kans aanzienlijk is dat je tijdens een surf sessie meerdere keren een wind turbine tegen kan komen. Wij baseren dat op:	Zie beantwoording onder 42.19 t/m 42.22.	
331	42.19	042	Een zeer harde stroming die parallel aan kust stroomt door de grote hoek van invallende golven. Dit is ook geconcludeerd door Deltares die onderzoek naar de waterstroming heeft gedaan voor het windpark. Zij concluderen dan ook dat er een grootschalige langsstroming ontstaat met stroomsnelheden die makkelijk oplopen tot 1.5 m/s. Dit is ook wat de golfsurfers in de praktijk ervaren. De vloedstroom met springtij is al rond de 1 m/s langs de NL kust en daar moet de golf en wind gedreven stroming nog bij worden opgeteld. De golfsurfers kunnen daardoor onmogelijk in positie blijven en zullen meegevoerd worden met de stroming.	De door u aangehaalde analyse van Deltares laat zien dat er stroomsnelheden in de brandingzone nabij de windturbines gedurende enkele uren tijdens storm tot ca 1,5 m/s op kunnen lopen. Buiten de storm periode zijn de gesimuleerde stroomsnelheden ca. 1 m/s of lager. Bij een stroomsnelheid van 1 m/s duurt het 450 s = (max) 7,5 minuut om van de ene windturbine naar de andere te worden meegevoerd. Dat geeft voldoende reactietijd om te reageren op harde objecten in het water. Ook bij een stroomsnelheid van 1,5 m/s is er voldoende reactietijd ((max) 5 minuten)	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
332	42.20	042	Dat er hoofdzakelijk parallel aan de kust wordt gesurft op golven die van rechts naar links breken. Sommige golven op de MV2 kunnen wel 150m lang zijn. Er kan zich dus een situatie voordoen dat je surfend een monopile tegen komt. Dit is vooral voor minder ervaren surfers een groot risico.	U geeft aan dat sommige golven wel 150 meter lang kunnen zijn. Het grootste gedeelte van de golven zal echter korter zijn. Zelfs met een golf van 150 meter lang, is er met een tussenafstand van 450 meter (en soms nog veel groter) nog 300 meter aan ruimte over. Daarmee kan een dergelijke lange golf worden 'uitgevaren'. Wanneer de golf wordt genomen op een afstand korter dan 150 meter van een windturbine, is er bij een stroomsnelheid van 1m/s, maximaal 2,5 minuut de tijd om te anticiperen op harde objecten in het water. Dat is voldoende tijd om tijdig te reageren.	
333	42.21	042	Doordat er wervelingen en andere stromingspatronen op kunnen treden om een paal kan dit een effect hebben op de brekende golven en daardoor ontstaat de kans dat surfers die op de golven staan plotseling verrast worden door die veranderende omstandigheden en mogelijk tegen een paal botsen. Dit effect zal voornamelijk optreden bij palen waar erosie kuilen (scour-holes) zijn gevormd.	De windturbines zullen de stroming slechts heel lokaal beïnvloeden, over een afstand van zo'n 10m. Hierbij dient nog in acht te worden genomen dat slechts 5 windturbines vrijwel permanent in het water zullen staan, de overige 7 staan hoger op het strand en zullen een deel van de dag op het droge staan of in heel ondiep water. Daardoor en gezien de reactietijd wanneer men richting een windturbine zou surfen, leidt ertoe dat effecten beperkt zijn.	
334	42.22	042	Daarnaast is er ook het risico dat door diezelfde wervelingen en harde stroming in combinatie met brekende golven surfers die naar buiten aan het peddelen zijn, verrast kunnen worden, in paniek raken, en tegen de paal botsen of aangedrukt kunnen worden. Dit gevaar zal weer voornamelijk voor minder ervaren surfers gelden.	Zoals aangegeven zijn de stromingen die door een paal worden beïnvloed zeer lokaal en geldt dit enkel bij windturbines die daadwerkelijk in het water staan. Een surfer zal niet op korte afstand van een paal de branding in peddelen, daarvoor zal ruimte worden gezocht, aangezien men bewust is (en wordt gemaakt) van de aanwezigheid van een windturbine. Een dergelijk scenario is dan ook niet waarschijnlijk.	
335	42.23	042	Golfsurfen is sterk in opkomst en zo ook een groei in minder ervaren surfers die de gevaren van de zee vaak onderschatten. Voor deze groep is het veiligheidsrisico het grootst.	Zie de beantwoording onder 42.19 t/m 42.22. Daarnaast geldt dat waarschuwings- en informatieborden surfers attenderen op de aanwezigheid van de windturbines. Men is daarmee op de hoogte	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
				van de situatie wanneer men besluit te golfsurfen op de betreffende locatie.	
336	42.24	042	De aangroei van zeepokken op de wind turbines is ook bevestigd door de experts tijdens de expert meeting en brengt een extra risico met zich mee voor verwondingen.	Zoals in de beantwoording onder 42.22 aangegeven, is het onwaarschijnlijk dat surfers in de nabijheid van windturbines zullen komen.	
337	42.25	042	De MER geeft aan dat er waarschuwborden op de monopiles en bij de duinovergangen geplaatst worden om aan te geven dat golfsurfen nabij de monopile wordt afgeraden. Deze waarschuwborden zullen weinig tot geen effect hebben in de situaties die hierboven zijn geschetst.	De informatievoorziening dient ertoe surfers te attenderen op de aanwezige windturbines en de aandachtspunten die daarbij gelden. Wanneer iemand bewust is van een bepaald risico, zal hier ook in meerdere mate rekening mee worden gehouden.	
338	42.26	042	<p>De morfologische studies en oceanografische data die zijn onderzocht en waar alle conclusies met betrekking tot het bepalen van de vloedlijn op gebaseerd zijn hadden voornamelijk tot doel om de technische haalbaarheid van het ontwerp aan te tonen en dan voornamelijk de locatie bepaling. De belangrijkste factoren die de locatie bepaling beïnvloeden zijn</p> <ul style="list-style-type: none"> • De waterdiepte op de locatie van de windturbine: <ul style="list-style-type: none"> • Dit is belangrijk voor de plaatsing van de wind turbines (afweging tussen wat voor plaatsing constructie technieken er kunnen worden toegepast) • Onderhoud (elke wind turbine moet een deel van de dag toegankelijk zijn voor eventueel gepland of ongepland onderhoud) • Stabiliteit van de monopiles. Rondom de windturbines ontstaan zogenaamde erosie kuilen(scour-holes) die de 	Wordt ter kennisgeving aangenomen.	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			stabiliteit en dus het risico op eventueel falen van de wind turbine kan beïnvloeden		
339	42.27	042	De waterdiepte en de variabiliteit van die waterdiepte door getij, kust erosie (morfologie) is allemaal gemodelleerd door onderzoeksbureaus in opdracht van het project team. Nu de discussie omtrent het veiligheidsrisico voor golfsurfers is opgelaaid wordt die data ook weer aangehaald door het project team om te beargumenteren dat er geen veiligheidsrisico voor surfers bestaat omdat de wind turbines in maximaal 50 cm waterdiepte zouden staan (bron: expert sessie). Er zijn alleen een aantal zaken waar geen rekening mee is gehouden bij deze aanname.	Zie beantwoording onder 42.28 t/m 42.30	
340	42.28	042	Er is alleen gekeken naar gemiddelde hoogwaterstanden en springtij. De windopzet die bij de getij waterstanden moet worden opgeteld is niet meegenomen in de aannames. Deze windopzet kan aanzienlijk zijn (+1 tot 2m) en de windopzet zal optreden wanneer er goede golf condities zijn (harde wind van NW tot N). Er is tijdens de expert sessie een actie genomen door het project team om het effect van de windopzet verder uit te zoeken.	Analyse van de wind en waterstand data gemeten bij Hoek van Holland uitgevoerd door een expert van RWS laat zien dat in de periode tussen november 2018 en november 2020 de opwaaiing bij Hoek van Holland bij windkracht 4 tot 7 tussen 0 en 60 cm boven normaal getij laag. Deze analyse is representatief voor MV2.	
341	42.29	042	De kust morfologie op de MV2 is heel dynamisch. Zo kan de kustlijn in een jaar tijd zo maar 30m eroderen (bron: Royal Hashkoning) waardoor de vloedlijn op een totaal andere plek komt te liggen. Het strand zal eens in de twee jaar gesupplementeerd worden. Maar wat er in die 2 jaar gebeurt in zo'n dynamisch systeem is eigenlijk vrijwel niet te voorspellen.	De analyse van Royal HaskoningDHV laat zien dat het strandgedrag dynamisch is, en dat de waterlijn zich tussen de 2-jarige suppleties kan verplaatsen over een afstand tot 30m. Dit proces is bekend van alle stranden in de wereld, al is de dynamiek op MV2 meer dan gemiddeld te noemen. Het onderzoek heeft de bandbreedte van de te verwachten veranderingen opgeleverd.	
342	42.30	042	De palen die aantoonbaar vrijwel permanent onder water komen te staan zijn ZZ04, ZZ10, ZZ11 & ZZ12 (Figuur 2). Dit zijn juist de plekken waar veel gesurft wordt. Met windopzet en de invloed van	Zoals onder 42.28 aangegeven is de invloed van windopzet niet meer dan 0,6m. Door de erosie kan de bodemligging ook ca. 0,5m veranderen. Hierdoor zou de waterdiepte bij deze 4 windturbines bij	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			kust erosie komen ze nog dieper (1,5m) te liggen en de kans is dan ook meer dan reëel dat deze obstakels vormen tijdens het golfsurfen.	harde wind ca 1 meter groter kunnen worden; ze staan nu rond de laagwater lijn, bij hoogwater zou de waterdiepte tot ca. 3 meter kunnen bedragen. Ten aanzien van obstakels in het water wordt verder verwezen naar de beantwoording onder 42.19 t/m 42.22.	
343	42.31	042	Het Havenbedrijf Rotterdam heeft aangegeven dat de High Impact Zone (HIZ) van de windturbines niet mag zijn gelegen over bepaalde bestemmingen van de Maasvlakte 2 (dit is ook opgenomen in het bestemmingsplan). De High Impact Zone is gedefinieerd als de masthoogte + 1/3 de wielkengte. Voor de windturbines op de harde zeewering geldt dat deze zone enkel mag zijn gelegen over de bestemmingen: 'Waterstaatkundige doeleinden', 'Water - 1' en 'Verkeer'. Hier wordt aan voldaan. Voor de wind turbines op de harde zeewering, en voornamelijk HZ10, ligt de HIZ ver over het kabel en buisleiding netwerk (zie Figuur 4 en Tabel 1). van de harde zeewering is middels het bestemmingsplan (en contractueel) vastgelegd dat eventuele trefrisico's als gevolg van eventueel turbine falen acceptabel zijn tot een vastgestelde einddatum van 1 januari 2040. Na deze einddatum dienen de effecten te worden gemitigeerd of dienen de windturbines te worden verwijderd. Voor de windturbines op de zachte zeewering wordt het risico onacceptabel geacht. In het ontwerpbesluit wordt er geen duidelijkheid gegeven waarom een soortgelijke regeling niet kan worden afgesproken voor de wind turbine op de zachte zeewering.	Uitgangspunt en randvoorwaarde die bij de ontwikkeling van het windpark gelden is het voldoen aan de HIZ-afstand zoals dat is gedefinieerd in het Bestemmingsplan Maasvlakte 2. Daarin wordt onderscheidt gemaakt tussen de Harde Zeewering en de Zachte Zeewering. Het windpark voldoet aan de HIZ-afstanden voor zowel de harde als de zachte zeewering, zoals deze in het Bestemmingsplan Maasvlakte 2 zijn voorgeschreven.	
344	42.31	042	De High Impact Zone, de plaatsgebonden risico PR10-6 contour, is voor het voorkeursalternatief bepaald op maximaal 144 meter voor	De HIZ is niet hetzelfde als de PR-10-6.	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			de windturbines op de Zachte Zeewering (de blauwe cirkels in Figuur 4)		
345	42.32	042	Er zijn een aantal optimalisaties doorgevoerd ten einde milieu effecten nog verder te beperken. Deze optimalisaties betreffen bijvoorbeeld het verlagen van de masthoogte van de windturbines op de zachte zeewering (en HZ10) van 107 meter naar 105 meter. Het is dus mogelijk om eventueel nog verdere turbine hoogte optimalisaties door te voeren. Impact hiervan zou een volledig geïntegreerde TECOP kosten baten analyse moeten uitwijzen;	Een verlaging van de masthoogte op de zachte zeewering is niet mogelijk omdat de windsnelheid op ashoogte daarmee te ver terugloopt (uitvoerbaarheid proejct). Daarnaast zijn er grotere effecten op vogels te verwachten, vanwege een krappere ruimte onder de windturbines.	
346	42.33	042	Voor de wind turbines op de harde zeewering worden meerdere mitigerende maatregelen voorgesteld in het ontwerpbesluit die ervoor zorgen dat er geen sprake is van een risico op schade aan de buisleidingen als gevolg van windturbine falen. Er wordt nergens aangetoond waarom deze maatregelen niet ook toepasbaar zouden zijn voor de wind turbines op de zachte zeewering;	Randvoorwaarde voor de ontwikkeling van het windpark is het voldoen aan de High Impact Zone (HIZ) uit het bestemmingsplan, een minimale afstand tot bepaalde bestemmingsgrenzen ter bescherming van de leidingenstraat. Los van overige maatregelen, moet aan de HIZ-afstand worden voldaan.	
347	42.34	042	<p>Een aantal suggesties van maatregelen die genomen kunnen worden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toekomstige buisleidingen in eerste instantie aan te leggen in het meer oostelijke gelegen vertakking van de buisleidingstrook wat niet getroffen kan worden. • Buisleidingen voor niet-gevaarlijke stoffen of stoffen met beperkte effect afstanden (CO2, water, et cetera) kunnen mogelijk wel gelegd worden in het westelijke gedeelte van de buisleidingstrook. • Het aanbrengen van gronddekking of stelconplaten als de buisleiding binnen de HIZ vallen. Voor deze maatregel ook 	Zie beantwoording onder 42.33	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			<p>een oplossing geïdentificeerd moeten worden om de toegankelijkheid van de buisleidingen te waarborgen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Analyseren wat de faalfrequenties zijn van de buisleidingen die in het netwerk komen te liggen en te bepalen of het risico toelaatbaar is binnen het 'Besluit externe veiligheid buisleidingen' (Bevb). Er zijn eventueel mogelijkheden om een buisleiding • met andere eigenschappen te leggen op de plekken waar een verhoogd risico is. • o Nog verdere optimalisaties uit te voeren binnen het netwerk door de minst kwetsbare buisleidingen zo ver mogelijk westelijk te plaatsen en de meest kwetsbare te plaatsen in de overige delen van de buisleidingstrook kan ook weer een aantal meter worden gewonnen ten aanzien van de locatie bepaling van de wind turbines. 		
348	42.35	042	<p>In de MER wordt ook de recreatie beleving onderzocht voor de wind turbines op de zachte zeewering. Wij hebben dit aspect niet als hoofdargument meegenomen in de zienswijze, maar we willen dit onderwerp toch niet onbelicht laten, omdat we het niet eens zijn met de onderliggende beargumentatie die in de MER zijn opgenomen.</p> <p>De conclusie in de MER is dat het effect op de recreatie beleving licht negatief (-) wordt beoordeeld. Dit betekent dat er een beperkt effect is op de beleving van recreanten op de nieuw ontstane situatie. Die classificering kunnen we begrijpen, maar we storen ons aan de beargumentatie waar er in grote mate vooringenomenheid</p>	Wordt ter kennisgeving aangenomen.	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			<p>(bias) is om argumenten aan te dragen om de beleving die recreanten ervaren af te zwakken. Zo worden er bijvoorbeeld de volgende beweringen gemaakt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het effect op de beleving kan zowel negatief als positief kan worden beleefd; • De beleving van (een verandering van) het landschap is dan ook subjectief; • Daarnaast laten de onderzoeken zien dat veel recreanten die op voorhand verwachten weg te blijven, in de praktijk toch gebruik blijven maken van het gebied nadat het windpark is gerealiseerd. De onderzoeken laten geen aantoonbaar effect zien op aantallen bezoekersaantallen in een bepaald gebied. 		
349	42.36	042	<p>Het feit blijft dat door horizon vervuiling, slagschaduw en geluid het minder aangenaam vertoeven is als recreant op het extensieve strand, dit tast dus wezenlijk de beleving aan van recreanten. Het gaat er niet om of ze dan nog wel gebruik willen maken van het gebied. Het zou de tolerantie en draagvlak van de recreanten ten aanzien van de recreatie beleving in de MER vergroten als hier op een gebalanceerde en eerlijke manier over uitgeweid zou worden. Wij zijn het niet eens met de conclusie dat er sprake is van een goede ruimtelijke ordening door de significante effecten op de veiligheid en beleving van recreanten.</p>	<p>De mate van beïnvloeding van de beleving is voor wat betreft de aspecten landschap, slagschaduw en geluid in het MER beoordeeld. Daar wordt geconcludeerd dat er sprake kan zijn van beïnvloeding, maar dat de mate waarin dit optreedt per persoon en per recreant kan verschillen. De beïnvloeding van de beleving van het gebied wordt in het kader van de ruimtelijke ordening dan ook acceptabele geacht.</p>	
350	43.1	043	Zienswijze is identiek aan zienswijze 041	Zie beantwoording zienswijze 041	
351	44.1	044	Zienswijze is identiek aan zienswijze 041	Zie beantwoording zienswijze 041	
352	45.1	045	Zienswijze is identiek aan zienswijze 041	Zie beantwoording zienswijze 041	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
353	46.1	046	<p>Bij de aanleg van Maasvlakte 2 is er als compensatie voor het verdwijnen van het slufsterstrand beloofd om een nieuw recreatiestrand aan te leggen. Voor de alsmar uitbreiding van het havengebied van Rotterdam, is het nieuwe strand van Maasvlakte 2 een mooie compensatie waar zeer veel gebruik van wordt gemaakt door bewoners van omliggende gemeenten. Op het Maasvlaktestrand zijn volop mogelijkheden voor recreatie. Genieten van de rust, ruimte om te zwemmen, te zonnebaden en te wandelen. Er is een plek voor naaktrecreatie en op het noordelijker gelegen sportstrand leef je je uit met kite, surfplank of gooi je een hengel uit. Binnenkort zal Maasvlakte 2 ook nog voorzien gaan worden van groenestroom. Alles bij elkaar een uniek project waar het grote economische belang voor Nederland, het behalen van de klimaat doelen en het behoud van recreatie een groot succes lijken te gaan worden.</p>	<p>Maasvlakte 2 is primair een haven en industriegebied. Daar waar het mogelijk is, krijgt recreatie de ruimte en wordt deze zo mogelijk versterkt. Recreatie in de vorm van intensief en extensief strand is daarbij echter niet als compensatie voor de aanleg van MV2 aangevoerd. Compensatie voor de aanleg van de Tweede Maasvlakte is er in de vorm van natuurcompensatie, de ontwikkeling van nieuwe natuur en de realisatie van leefbaarheidsprojecten (Bestaand Rotterdams Gebied). Ten aanzien van recreatie wordt ruimte geboden binnen de mogelijkheden die een haven- en industriegebied hiervoor geeft ten aanzien van veiligheid, milieu en een goede economie,. Daarnaast wordt ruimte geboden voor windenergie, zoals dat in het bestemmingsplan Maasvlakte 2 is vastgelegd.</p>	
354	46.2	046	<p>Echter zo mooi is niet geworden, want bij de aanleg van de huidige vorm van het strand/duin van Maasvlakte 2 zijn er wat betreft de plannen voor groene stroom naar mijns inziens fouten gemaakt, waardoor er nu een windmolenpark midden op het strand/vloedlijn moeten komen te staan. Met als gevolg dat het recreatiestrand grotendeels verloren gaat. Een nieuw strand als compensatie voor het verdwijnen van het slufster strand waarop vervolgens een windmolenpark geplaatst wordt kan toch geen wel overwogen plan zijn geweest? Er is voor de aanleg van het nieuwe strand niet goed gekeken waar dan het windmolenpark geplaatst zou gaan worden. Het duin had toen al de best aangewezen plek moeten zijn geweest. Er zou dus bij de aanleg van het strand rekening moeten zijn</p>	<p>De zone waarbinnen windenergie mogelijk is gemaakt en de voorwaarden die daarbij gelden zijn vastgelegd in het Bestemmingsplan Maasvlakte 2. Dat bestemmingsplan is reeds onherroepelijk en is geen onderdeel van de stukken van Windpark Maasvlakte 2 die ter inzage hebben gelegen.</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			<p>gehouden met o.a. de afstand van een kabelgoot, weringsveiligheid van de zee en volledig behoud van het strand. Technisch gezien had dit geen enkel probleem geweest, want windmolens in het duin was op het oude Maasvlakte strand al een feit. Maasvlakte 2 had dan een zeer uniek project geworden, waar industrie, groene stroom, natuur en recreatie samen mogelijk hadden geweest.</p>		
355	46.3	046	<p>De belofte van een nieuw strand als compensatie voor het verdwijnen van het Slufterstrand blijkt nu dus niet meer te kloppen. Door de komst van het windmolenpark zal de populaire activiteit kitesurfen (kitebuggyen) op het extensieve deel van de Maasvlakte verboden gaan worden. Tevens blijken de turbines door invloed van eb en vloed diepe stroomgeulen te gaan vormen. Omdat deze geulen o.a. gevaarlijke situaties zullen gaan veroorzaken voor zwemmers en badgasten, zullen deze geulen om de zoveel tijd dicht gegraven moeten worden. Het strand zal tijdens deze werkzaamheden niet overal toegankelijk zijn. De stroomgeulen zullen ook negatieve invloed hebben op de unieke ligging van de zandbanken op de Maasvlakte. De unieke ligging van de zandbanken op de Maasvlakte zorgen voor uitzonderlijk mooie golven in Nederland. Dit is dan ook de reden dat veel kite/wind en golfsurfers uit heel Nederland het extensieve deel van de Maasvlakte kiezen als hun favoriete surfplek. Ondanks de belachelijke locatie van het windmolenpark voor diverse vormen van recreatie, de gevaarlijke situaties voor zwemmers en badgasten en ook nog het verbod van kitesurfen op het extensieve deel van de Maasvlakte wordt er toch nog beweerd dat de negatieve invloed van de turbines gering zal zijn.</p>	<p>De locatie van het windpark is in het Bestemmingsplan Maasvlakte 2 bepaald. Rekening houdend met de zone en de High impact Zone-afstand die geldend zijn, heeft een analyse plaatsgevonden van de haalbaarheid van mogelijk turbinetypen op de betreffende locatie. Dat heeft geleid tot de betreffende turbinelocaties.</p> <p>In het MER zijn de effecten van de windturbines op onder meer recreatie onderzocht en beoordeeld, zowel voor wat betreft de beleving van het gebied als voor recreatieveiligheid. Op basis daarvan is geconcludeerd dat er sprake is van beïnvloeding van recreanten, maar dat dit voor het grootste deel van de recreanten relatief beperkt is.</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
356	46.4	046	Beste burgemeesters en wethouders van Rotterdam, het had zo ontzettend mooi kunnen zijn. Rotterdam is 1 van de grootste havens ter wereld, volledig voorzien van groene stroom en waar ook een groot recreatiegebied werkelijkheid is geworden. Maar zeg nou eerlijk, met het huidige plan van het windmolenpark is Rotterdam straks 1 van de grootste havens ter wereld, volledig voorzien van groene stroom waar de recreatie onder de rook van de industrie verdwenen is.	Wordt ter kennisgeving aangenomen.	
357	47.1	047	Een van de doelstellingen van Maasvlakte 2 is een plek te hercreëren voor functies zoals recreatie. Waar nu Maasvlakte 2 bevindt was voorheen alleen strand beschikbaar voor recreatie. Ik betwijfel of de hieronder genoemde zaken voldoende zijn overwogen bij het overwegen om windturbines te plaatsen in de zachte zeeuwering die de bovengenoemde recreatie doelstelling zullen nog verder zullen beperken:	<p>De locatie van het windpark is onderdeel van bestuurlijke afspraken en beleidsdocumenten waarin deze als locatie voor windenergie is aangewezen. Ook in het bestemmingsplan Maasvlakte 2 is de locatie, naast recreatie bestemd voor windenergie. De afweging t.a.v. de locatie van windmolens is ten tijden van het bestemmingplan gemaakt.</p> <p>Bij de aanleg van de Tweede Maasvlakte is inderdaad ruimte gecreëerd voor recreatie, zowel ter hoogte van de stranden bij Slufter, evenals ter hoogte van het intensieve en extensieve strand. Ook hier geldt dat naast recreatie, ook windturbines in het bestemmingsplan zijn voorzien.</p>	
358	47.2	047	In de toelichting gepubliceerd door Eneco wordt gesproken over een in opdracht van RWS te bouwen innovatieve onshore windturbines die jaarlijks 400GWh groene stroom opwekken. Om de beoogde GWh te behalen zal er ook gebouwd moeten worden in de zachte zeeuwering die zich bevindt in de vloedlijn. De vloedlijn kan niet worden gedefinieerd als onshore. De vloedlijn zal als offshore of	De locatie betreft een onshore locatie. De begrenzingen van nearshore en offshore zijn formeel verder van de strandzone gelegen. Overigens maakt het voor de beoordelingen ten aanzien van effecten geen verschil.	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			nearshore moet worden beschouwd en daarom is de beschrijving niet correct, misleidend en voldoet niet aan de opdracht van RWS.		
359	47.3	047	De toelichting informeert dat de keuze om de windturbines in de zachte zeekering te plaatsen is omdat wordt gesteld er niet voldoende ruimte is uit oogpunt vanuit veiligheidscontouren om de beoogde capaciteit te behalen als alleen de harde zeekering zal worden benut. Door Velin en RIVM is veel onderzoek gedaan naar de veiligheidscontouren voor buisleidingen. Velin en RIVM heeft een "gereedschapskist" opgesteld met maatregelen voor het terugbrengen van deze veiligheid contouren. Voor windmolens zouden bijvoorbeeld betonplaten of de beton blokken, als onderdeel van de harde zeekering, kunnen voldoen. Dit zal de contour moeten terugbrengen tot 0 meter en om deze rede is het plaatsen van de turbines in de zachte zeewering niet gerechtvaardigd in de toelichting.	Zie de beantwoording onder 41.6	
360	47.4	047	Naar mijn weten is de veiligheidscontour gebaseerd op mogelijk menselijk letsel als gevolg van het falen van een windturbine. Daar ik verwacht dat de populatie en verblijftijd van personen op de harde zeekering minimaal is, is het voor mij moeilijk voorstellen wat als consequentie is gerekend bij het falen van een windturbine. Daarom vermoed ik dat economische redenen en het behalen van de stimulatie duurzame energie doelstellingen meer doorslaggevend zijn geweest bij het overwegen van het plaatsen van de windmolens in de zachte zeewering dan rekening houden met de recreatiedoelstellingen.	We nemen aan dat u met veiligheidscontour de HIZ afstand bedoeld, betreft een minimale afstand ter bescherming van de leidingenstraat. Deze HIZ-afstand is vastgelegd in het bestemmingsplan. De HIZ ziet niet toe op de veiligheid van personen. Voor de externe veiligheid, de veiligheid van personen, is in het MER een separate beoordeling uitgevoerd, maar deze staat los van de HIZ afstand. De beoordeling ten aanzien van externe veiligheid concludeert dat effecten minimaal zijn. De minimale effecten zijn voor de gemeente acceptabel.	
361	47.5	047	Bij het plaatsen van de windmolens in de zachte zeewering dient rekening gehouden te worden met de verblijftijd van grote aantallen	In het MER is een berekening en beoordeling uitgevoerd ten aanzien van het persoonsgebonden risico als van het passantenrisico. Deze	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			<p>badgasten / recreanten. Nu de Maasvlakte 2 meer en meer wordt ontdekt door dagjes mensen, zoals afgelopen zomer is gebleken waarbij de stranden overvol waren, zal de aantallen en verblijftijd meer moeten worden meegewogen in de risicocontour berekening. Uit het consequentieonderzoek zou moeten blijken hoeveel zachte zeevering (strand) werkelijk overblijft voor de dagjes mensen en zal moeten blijken of de doelstelling van gemeente Rotterdam om “te blijven recreëren” wel realistisch is. Dit behoudens het geluid wat de turbines veroorzaken.</p>	<p>risico's zijn minimaal en representatief voor situaties waarbij meerdere personen op een locatie aanwezig zijn.</p>	
362	47.6	047	<p>Door het plaatsen van de monopiles in vloedlijn zal het zand wegspoelen en zullen er kuilen vormen ter plaatse bij de windturbines (scouring). Hierdoor zullen maatregelen genomen moeten worden. Zijn deze maatregelen voldoende overwogen, zal er bijvoorbeeld ter plaatsen van de windturbines een harde zeekering komen die de recreatiedoelstelling negatief beïnvloed of regelmatig het strand ter plaatsen van de windturbines worden opgespoten, wat weer onderhoudskosten met zich meebrengt?</p>	<p>De door u aangedragen aspecten zijn in de overweging meegenomen. Er is vastgelegd dat dagelijks toezicht plaatsvindt op de windturbines. Na storm ontstane scourholes die een potentieel risico vormen, worden zo snel mogelijk, maar uiterlijk binnen 14 dagen opgevuld. Tevens vindt er jaarlijks, na het stormseizoen een inspectie plaats om te bepalen in hoeverre er scour is opgetreden en welke ontgrondingskuilen er opgevuld moeten worden. het stormseizoen, in de lente en zomermaanden, zal er dus vrijwel geen sprake zijn van ontgrondingskuilen. Daarmee is een effect op de recreatieveiligheid verwaarloosbaar klein.</p>	
363	47.7	047	<p>Het ontstaan van kuilen ter plaatsen van de windturbines in de vloedlijn kan als risico worden gezien voor recreanten die worden verrast door de onverwachte dieptes met verraderlijke stroming met de mogelijkheid te kunnen verdrinken. Is er voldoende rekening gehouden met de negatieve invloed op de recreant en het risico van verdrinken ter plaatse van de wind turbines in de vloedlijn / zachte waterkering wat de recreatiedoelstelling verder belemmert.</p>	<p>In het MER en bijbehorende bijlagen heeft een beoordeling ten aanzien van scourholes en recreanten plaatsgevonden. Door toepassen van scour-protection zal een scour-hole nooit dieper zijn dan 3 meter. Hierbij geldt dat de scourholes onder een helling van ongeveer 1:4 oplopen vanaf de monopile onder dagelijkse condities (afvlakkend naarmate men verder van de monopile komt). Er is dus geen abrupte overgang van ondiep naar diep water. Dit is een min of meer vergelijkbare situatie als vanaf het strand de zee in lopen. Van</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
				een gevaarlijke situatie is derhalve geen sprake, zeker niet wanneer de windturbines op het droge staan en eventuele kuilen goed zichtbaar zijn.	
364	47.8	047	De kosten voor het onderhouden en inspecteren van windturbines in de vloedlijn is hoger dan windturbines die onshore worden geplaatst. Daarnaast wordt er in de vergunning rekening gehouden dat windturbines zullen worden stilgelegd als vogels worden detecteert of ijsvorming kan ontstaan die persoonlijk letsel kunnen veroorzaken. Tevens is deze techniek gevoelig voor storingen. Is de extra downtime, naast het reguliere onderhoud, voldoende meegewogen in de rendabiliteitsberekeningen van de windturbines die zullen worden geplaatst in vloedlijn / zachte zeevering en weegt het belang van duurzame energie doelstelling, waarvan ik verwacht met gedeeltelijke overheidssubsidie, op tegen de verdere beperkingen van de recreant?	De stilstand tijdens onderhoud en ten behoeve van vogels, zijn onderdeel van de opbrengstberekeningen voor het windpark. Inclusief deze stilstand is er nog altijd sprake van een significante bijdrage aan de duurzame energiedoelstellingen en de energietransitie.	
365	47.9	047	Er zijn veel dode meeuwen waar te nemen bij de windturbines geplaatst op Neeltje Jans en Oosterscheldekering . Zal een stand dat bezaaid ligt met dode meeuwen aantrekkelijk zijn voor recreanten, behoudens natuurlijk de verdere bezwaren van vogelliefhebbers?	Deze stelling is niet nader gemotiveerd i.r.t. het voorgenomen windpark Maasvlakte 2. Er is geen aanleiding om te veronderstellen dat sprake is van een strand bezaaid met dode meeuwen. De te nemen stilstandsmaatregelen voor vogels zijn juist bedoeld om – hoewel dat niet strikt nodig is om de gunstige staat te kunnen garanderen – het aantal mogelijke vogelslachtoffers in de praktijk tot een minimum te beperken. De maatregelen worden om die reden ook gemonitord en indien nodig nog verder aangepast.	
366	48.1	048	Zienswijze is identiek aan zienswijze 009	Zie beantwoording zienswijze 009	
367	49.1	049	In onze Strategische Agenda 2020-2024 is een van de doelstellingen het samenwerken aan de klimaattransitie van het	Goed om te horen dat u het realiseren van windenergie op de beoogde locatie wilt stimuleren.	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			<p>Rotterdamse haven- en industrieel complex. Dit doen wij vanuit ons Deltalinqs Climate Program (DCP). Bovendien maakt Deltalinqs onderdeel uit van het Convenant realisatie windenergie in de Rotterdamse haven (2009). Daarin is de zeekering van de Tweede Maasvlakte opgenomen als locatie voor windenergie. Wij zullen deze ontwikkeling voor het realiseren van meer windenergie in de Rotterdamse haven vanuit Deltalinqs dan ook zeker stimuleren.</p>		
368	49.2	049	<p>In opdracht van Rijkswaterstaat worden 22 innovatieve onshore windturbines gebouwd, die vanaf 2023 jaarlijks ruim 400 GWh (vergelijkbaar met 138.000 huishoudens) groene stroom opwekken. Dat klinkt mooi 138.000 huishoudens, echter we zien dat Rijkswaterstaat de groene stroom behoudt voor eigen gebruik. Deltalinqs ziet dat als gemiste kans. Door bedrijven in de nabijheid van het windpark de mogelijkheid te bieden om lokaal opgewekte windenergie in te zetten, had dat deze bedrijven de mogelijkheid geboden hun CO2 footprint te verkleinen. Bovendien had dat kunnen bijgedragen aan het draagvlak voor het windpark en hadden we zo de Rotterdamse haven als geheel duurzamer kunnen maken.</p>	<p>Windpark Maasvlakte 2 levert een grote bijdrage aan duurzame energiedoelstellingen op landelijk, provinciaal en lokaal niveau. Hoewel de groene stroom niet ten behoeve van omliggende bedrijven wordt gebruikt, draagt deze wel bij aan de (maatschappij brede) duurzame energietransitie. De opgewekte duurzame elektriciteit zal 25 jaar lang door Rijkswaterstaat worden afgenomen. Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en daarmee Rijkswaterstaat wil koploper zijn in verduurzaming en heeft zich ten doel gesteld in 2030 energieneutraal te zijn. Ook daar draagt Windpark Maasvlakte 2 aan bij.</p>	
369	49.3	049	<p>In onze eerdere zienswijze plaatsten we als kanttekening dat de realisatie van het windpark nooit een belemmering mag zijn voor de primaire havenfunctie en de gewenste ontwikkeling daarvan. Het gaat dan met name om de impact op bedrijven in de omgeving en op de leidingtracés, zoals de CO2-leiding en het compressorstation voor het Porthosproject. Daarnaast ook om de waterveiligheid van de bedrijven die wordt beschermd door zowel de harde als de zachte zeekering.</p>	<p>De effecten op de omgeving, waaronder de COs-leiding en compressorstation voor het Porthosproject en de waterveiligheid zijn in het MER en onderliggende stukken behorende bij de vergunningaanvragen uitvoerig onderzocht. Effecten op de CO2-leiding en het compressorstation zijn verwaarloosbaar klein en daarmee acceptabel bevonden. Hier is met Porthos over gesproken en overeenstemming over bereikt. Ook de Waterveiligheid is uitgebreid beoordeeld en onder meer in het kader van de Waterwetvergunning afgewogen. Effecten zijn niet te verwachten.</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
370	49.4	049	<p>High Impact Zone (HIZ) en aanvullende ontwerpeis Hoewel de HIZ langs de harde zeewering (HZ) is verbreed met de verkeersbestemming, is deze niettemin beperkend voor de hoogte van de windturbines. Te hoge turbines zouden een HIZ hebben die tot in de industriebestemmingen reikt, waardoor ook afgezien van de bereikbaarheid met buisleidingen exploitatiebeperkingen voor die bestemmingen zouden ontstaan. Het gaat daarbij voor een belangrijk deel om al in gebruik of in optie gegeven terreinen, waarvoor investeringsvoornemens zijn. Een HIZ die tot in de industriebestemming rijkt is daarom voor Deltalinqs niet aanvaardbaar.</p>	<p>De windturbines voldoen alle aan de HIZ-afstand zoals gedefinieerd in het bestemmingsplan Maasvlakte 2 (2018). De HIZ van zowel de windturbines op de harde zeewering als op de zachte zeewering vallen daarmee niet over gebieden met de bestemming Industrie.</p>	
371	49.5	049	<p>Daarnaast wijzen wij er in dit verband nog op dat de vergunning voor het gehele windpark (Zachte Zeewering en Harde Zeewering) is aangevraagd voor een periode van 25 jaar na realisatie, terwijl die periode in het bestuurlijk overleg voor wat betreft de aanwezigheid van turbines op de Harde Zeewering is beperkt tot 1 januari 2040, om redenen van goede ruimtelijke ordening. Dit omdat de aanwezigheid van windturbines op de harde zeewering op den duur te beperkend wordt voor de ontwikkeling van bedrijventerreinen op de Maasvlakte. De daarover gemaakte afspraken liggen vast in het bestuurlijk overleg en in de samenwerkingsovereenkomst tussen HbR en Rijkswaterstaat. Deze afspraken dienen te worden gerespecteerd bij de verdere besluitvorming over de planafwijking die nodig is om de turbines op de Harde Zeewering mogelijk te maken.</p>	<p>Het klopt dat de periode waarin de windturbines op de Harde Zeewering staan, beperkt is tot 1 januari 2040. Dat is bestuurlijk afgesproken en ook privaatrechtelijk tussen Eneco en Rijkswaterstaat vastgelegd. Tevens blijkt deze afspraak ook uit de inhoudelijke stukken behorende bij de vergunningaanvraag.</p> <p>Vanuit ruimtelijk perspectief is er geen noodzaak te borgen dat de windturbines op de Harde Zeewering per 1 januari 2040 verwijderd dienen te zijn, aangezien de windturbines ook na 2040 ruimtelijk gezien aanvaardbaar zijn.</p> <p>Daarmee is sprake van voldoende borging op dit punt.</p>	
372	49.6		<p>Het beheer van meeuwen op de gehele Maasvlakte, met name voor de Kleine mantelmeeuw en Zilvermeeuw. gebeurt onder strikte</p>	<p>Een stilstandvoorziening voor meeuwen in het broedseizoen is een nadrukkelijk onderdeel van het initiatief. Dit is geborgd in de Wnb-</p>	

Nr.	Zw nr.	Verwijzing zienswijze	Inhoud zienswijze (samenvatting)	Beantwoording	Aanpassing besluiten?
			voorwaarden die zijn vastgelegd in het Faunabeheerplan meeuwen. Het nieuw op te stellen plan dient aangescherpt te worden omdat de meeuwenpopulaties teruglopen. Uit het advies van de Commissie voor de m.e.r. blijkt dat, zonder effectieve stilstand voorziening van de windturbines, zelfs afgemeten aan de gehele Deltapopulatie sprake zal zijn van niet verwaarloosbare populatie-effecten. De Commissie voor de m.e.r. acht deze effecten aanvaardbaar, maar dringt tegelijk aan op transparante monitoring en criteria voor het gebruik van de stilstand voorziening, waarbij ook de cumulatieve effecten en de trends op landelijk niveau worden betrokken. Deltalinqs acht het van groot belang dat dit advies wordt opgevolgd en dat de populatie-effecten zo klein mogelijk blijven. Verreweg de meeste aanvaringslachtoffers zullen afkomstig zijn van de kolonies op de Maasvlakte.	<p>onthefing. Voorafgaand aan de in bedrijfstelling van de eerste windturbine van het windpark dient hiertoe een plan van aanpak met het bevoegd gezag te worden overlegd.</p> <p>Eneco zal het concept monitoringsplan ter bespreking voorleggen aan het HbR. Daarnaast zal Eneco de samenwerking met het HbR blijven opzoeken waar het gaat om het beperken van effecten op lokale vogels en/of nemen van maatregelen om het broedsucces van deze soorten te vergroten.</p>	
373	50.1	050	Zienswijze is identiek aan zienswijze 009	Zie beantwoording zienswijze 009	
374	51.1	051	Zienswijze is identiek aan zienswijze 009	Zie beantwoording zienswijze 009	

Advies Commissie m.e.r.

Er is door de Commissie m.e.r. in haar toetsingsadvies van 14 december 2020 een aantal aanbevelingen gedaan. Hieronder wordt aangegeven hoe daarmee om wordt gegaan.

1. **de Commissie beveelt aan om de opzet voor de monitoring en evaluatie verder uit te werken, zodat alle relevante beschermde soorten hierin aan bod komen.**

De monitoring is voorgeschreven op basis van de Wnb-beschikking. Daarin is opgenomen dat voorafgaand aan de ingebruikname van het windpark een plan van aanpak voor de monitoring met de ODH moet worden overlegd. Hierin wordt de opzet van evaluatie van de monitoring verder uitgewerkt.

2. ***Ook de manier waarop monitoringsresultaten vertaald worden naar passende maatregelen (zoals de voorgestelde stilstandvoorziening) is voor deze uitwerking relevant.***

Wanneer de monitoringsresultaten laten zien dat aanvaringssslachtoffers onder bepaalde soorten groter blijken dan verwacht, zal geanalyseerd worden of dit leidt tot een overtreding van verbodsbepalingen in de Wnb. In overleg met het bevoegd gezag wordt vervolgens bepaald of dit vraagt om aanpassing van of aanvulling op de huidige stilstandvoorziening.

3. ***De resultaten van de Passende Beoordeling leiden voor het VKA tot een bijstelling van de effectscore op voor Natura 2000-gebieden van 'negatief' naar 'licht negatief'. De toelichting op deze aanpassing staat in hoofdstuk 16. In de samenvatting ontbreekt deze toelichting, waardoor voor de lezer niet duidelijk is waarom het voorkeursalternatief minder negatief scoort, terwijl het niet noemenswaardig afwijkt van de alternatieven.***

De toelichting is in de samenvatting van het MER aangevuld.

4. ***De Commissie beveelt aan om de onderliggende analyse bij de cumulatiestudie, zoals de gebruikte en eventueel geactualiseerde populatiemodellen beschikbaar te stellen bij de besluitvorming.***

De onderliggende analyse is als bijlage bij de Natuurtoets opgenomen.

5. ***Zij beveelt aan om bij cumulatieve effecten op landelijk niveau, naast de monitoringsresultaten ook gegevens over bijvoorbeeld populatietrends en trends in reproductief succes te gebruiken. De Commissie beveelt aan dat DCMR hierover met andere overheden in overleg gaat.***

Dit is geen opgave vanuit Windpark Maasvlakte 2, maar kan een plek krijgen in de nog lopende gesprekken en afspraken die worden gemaakt in het kader van de Natuurinclusieve Energietransitie waarbij natuurpartijen (o.a. Vogelbescherming, Zoogdiervereniging, Natuur & Milieufederatie), de overheid (Min van LNV / EZK) en de windsector in een convenant zullen vastleggen hoe bijvoorbeeld cumulatieve effecten worden gemonitord, welke maatregelen in welk windpark nodig zijn om landelijk de effecten op natuur zo goed als mogelijk te verminderen.

6. ***De Commissie beveelt aan om duidelijk te maken wanneer en hoe de veiligheid van kitesurfers (en andere recreanten) tijdig wordt geborgd.***

In de stukken behorende bij de vergunningaanvragen is onderbouwd hoe met de veiligheid van recreanten tijdens de bouw wordt omgegaan. Voor kitesurfers geldt dat met het intrekken van het Aanwijzingsbesluit Kitesurfen Maasvlakte 2, het niet langer is toegestaan te kitesurfen ter hoogte van het windpark. Daarmee is de veiligheid van kitesurfers geborgd.